

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Sammanfattning

Enligt 7 kap. 8 § riksdagsordningen ska konstitutionsutskottet följa riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. I detta betänkande redovisar utskottet resultatet av uppföljningen för tiden den 1 januari–31 december 2014. Uppföljningen omfattar 58 subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under denna period. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas. Utskottet har gett övriga utskott möjlighet att yttra sig över vissa iakttagelser som gjorts vid genomgången av subsidiaritetsärendena. Yttranden kom in från sju av riksdagens utskott.

Konstitutionsutskottet noterar att ett avsevärt lägre antal motiverade yttranden lämnades av de nationella parlamenten under 2014 jämfört med tidigare år. Sveriges riksdag lämnade endast två motiverade yttranden under 2014, mot tio året dessförinnan. Kommissionen har framhållit att det lägre antalet motiverade yttranden bör ses mot bakgrund av en minskning i det totala antalet förslag från kommissionen. Endast 58 förslag översändes för subsidiaritetsprövning under 2014, vilket kan jämföras med 123 förslag under 2013. Inga gula kort utfärdades under året.

Utskottet konstaterar att sedan Lissabonfördraget trädde i kraft och fram t.o.m. den 31 december 2014 handlade en majoritet av förslagen om tillnärmning av lagstiftning som syftar till att upprätta den inre marknaden. Därefter följer förslag som rör jordbruk och fiskeri, transportpolitik och miljöpolitik. Riksdagen har haft invändningar mot 9 procent av alla förslag som översänts för prövning. Av riksdagens utskott har miljö- och jordbruksutskottet prövat flest förslag (111), samtidigt som utskottet har haft invändningar mot 5 av förslagen. Under 2014 var det endast skatteutskottet som lämnade förslag till några motiverade yttranden (2).

När det gäller hur de olika förslagen påverkat utrymmet för nationella åtgärder noterar konstitutionsutskottet bl.a. följande reflektioner som görs av utskotten. Ett omfattande lagstiftningsarbete inom EU på finansmarknadsområdet har inneburit att utrymmet för svensk lagstiftning minskat.

Samarbetet på det straffrättsliga området innebär också att utrymmet för nationell lagstiftning minskar.

Utskottet konstaterar att motiveringar ifråga om subsidiaritetsprincipens tillämpning saknades helt i drygt 15 procent av alla förslag som under 2014 översändes till de nationella parlamenten för subsidiaritetsprövning. Avsaknaden av motiveringar innebär ett klart åsidosättande av protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och leder i sin tur till att de nationella parlamenten får svårt att fullgöra sin fördragsenliga skyldighet enligt protokollet. Enligt utskottets mening utgör detta en svaghet i lagstiftningsprocessen inom unionen, vilket kommissionen ytterst bär ansvaret för.

Innehållsförteckning

Utskottets anmälan.....	5
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Bakgrund	7
Inriktningen på uppföljningen.....	7
Subsidiaritetskontrollen enligt Lissabonfördraget.....	8
Subsidiaritetsprövningen i riksdagen	12
Konstitutionsutskottets tidigare uttalanden om subsidiaritetsprövningen	13
Utskottets överväganden.....	17
Ärendenas formella hantering m.m.	17
Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria.....	17
Yttranden från andra utskott.....	25
Utskottets ställningstagande.....	27
Samlat utfall av genomförda subsidiaritetsprövningar och utrymmet för nationella åtgärder till följd av EU-förslag	28
Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria.....	28
Yttranden från andra utskott.....	55
Utskottets ställningstagande.....	61
Kontakter med riksdagens representant, IPEX m.m.	63
Yttranden från andra utskott.....	64
Utskottets ställningstagande.....	66
Kommissionens motiveringar.....	66
Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria.....	66
Yttranden från andra utskott.....	68
Utskottets ställningstagande.....	69
<i>Bilaga 1</i>	
Finansutskottets yttrande 2015/16:FiU1y	71
<i>Bilaga 2</i>	
Skatteutskottets yttrande 2015/16:SkU4y	76
<i>Bilaga 3</i>	
Justitieutskottets yttrande 2015/16:JuU4y	83
<i>Bilaga 4</i>	
Socialförsäkringsutskottets yttrande 2015/16:SfU2y	92
<i>Bilaga 5</i>	
Socialutskottets yttrande 2015/16:SoU2y	97
<i>Bilaga 6</i>	
Utbildningsutskottets yttrande 2015/16:UbU2y	102
<i>Bilaga 7</i>	
Miljö- och jordbruksutskottets yttrande.....	109
<i>Bilaga 8</i>	
Avgjorda subsidiaritetsärenden i riksdagen 2014	110
<i>Bilaga 9</i>	
Avgjorda subsidiaritetsärenden 2014 – per politikområde.....	116
<i>Bilaga 10</i>	
Antal utkast till lagstiftningsakter – per politikområde 2009–2014.....	118

Tabeller

Tabell 1 Antal utkast till lagstiftningsakter, utlåtanden och motiverade yttranden under 2014	18
Tabell 2 Antal utkast till lagstiftningsakter och motiverade yttranden 2010–2014	19
Tabell 3 Totalt antal prövade lagstiftningsutkast i riksdagen 2009–2014	20
Tabell 4 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom konstitutionsutskottets område.....	30
Tabell 5 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom finansutskottets område	32
Tabell 6 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom skatteutskottets område.....	34
Tabell 7 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom justitieutskottets område	36
Tabell 8 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom civilutskottets område	38
Tabell 9 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom utrikesutskottets område	39
Tabell 10 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom försvarsutskottets område.....	40
Tabell 11 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom socialförsäkringsutskottets område	41
Tabell 12 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom socialutskottets område	43
Tabell 13 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom kulturutskottets område	43
Tabell 14 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom utbildningsutskottets område.....	45
Tabell 15 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom trafikutskottets område	47
Tabell 16 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom miljö- och jordbruksutskottets område	50
Tabell 17 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom näringsutskottets område	53
Tabell 18 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom arbetsmarknadsutskottets område.....	55
Tabell 19 Utkast till lagstiftningsakter som saknar subsidiaritetsmotivering.....	68

Utskottets anmälan

Konstitutionsutskottet anmäler härmed enligt 7 kap. 8 § riksdagsordningen resultatet av den uppföljning som redovisas i detta betänkande för riksdagen.

Stockholm den 8 december 2015

På konstitutionsutskottets vägnar

Andreas Norlén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Andreas Norlén (M), Björn von Sydow (S), Hans Ekström (S), Annicka Engblom (M), Veronica Lindholm (S), Jonas Millard (SD), Maria Abrahamsson (M), Jonas Gunnarsson (S), Per-Ingvar Johnsson (C), Agneta Börjesson (MP), Emanuel Öz (S), Fredrik Eriksson (SD), Mathias Sundin (L), Mia Sydow Mölleby (V), Tuve Skånberg (KD), Emilia Töyrä (S) och Lisbeth Sundén Andersson (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 9 kap. 20 § andra stycket riksdagsordningen (RO)¹ i uppgift att pröva om ett utkast till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskotten i riksdagen.

Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § RO följa tillämpningen i riksdagen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. Utskottet meddelar kammaren sina iakttagelser genom ett betänkande (KU5).

I detta betänkande redovisar utskottet resultatet av uppföljningen av de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. ledde till beslut antingen i utskottet (protokollsutdrag eller utlåtande med förslag till motiverat yttrande) eller i kammaren (motiverat yttrande), under tiden den 1 januari–31 december 2014. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas. Subsidiaritetsärenden som inleddes under hösten 2014, men som avslutades först under våren 2015, ingår inte i den nu aktuella uppföljningen utan tas i stället upp vid nästa års uppföljning. Inget hindrar dock utskotten från att i sina yttranden, om de så önskar, även ta upp subsidiaritetsprövningar som gjorts under 2015. Årets uppföljning är den sjätte i ordningen.²

Som ett led i beredningen av ärendet beslutade utskottet den 17 september 2015 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över iakttagelserna i en promemoria som upprättats inom utskottet. Konstitutionsutskottet önskade särskilt följande kommentarer och bedömningar:

- en kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2014 jämfört med 2013 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande
- en bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen
- en kommentar om kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen
- en kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och

¹ Fram till den 31 augusti 2014 återfanns bestämmelsen i 10 kap. 6 § åttonde stycket RO. En ny riksdagsordning trädde i kraft den 1 september 2014.

² För tidigare uppföljningar se bet. 2010/11:KU18, bet. 2011/12:KU4, bet. 2012/13:KU8, bet. 2013/14:KU5 och bet. 2014/15:KU5.

utlämnande av information och hur kontakterna fungerar. Om kontakter med representanten inte brukar förekomma, önskas en kommentar till varför möjligheten inte används

- en kommentar till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar
- en kommentar om inhämtande av information från IPEX
- kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar.

Yttranden kom in från finansutskottet, skatteutskottet, justitieukskottet, socialförsäkringsutskottet, socialutskottet, utbildningsutskottet och miljö- och jordbruksutskottet (se bilaga 1–7).

Till detta betänkande bifogas en förteckning över vilka utkast till lagstiftningsakter som prövades under 2014 (se bilaga 8). Vidare bifogas en förteckning med uppgifter om vilken rättslig grund i EUF-fördraget som kommissionen i huvudsak har angivit ligger till grund för de olika utkasten och vilket politikområde utkasten i huvudsak avser (se bilaga 9). En sammanfattning över antalet utkast till lagstiftningsakter som prövades av riksdagens utskott under 2009–2014 uppdelat per politikområde och rättslig grund i EUF-fördraget finns i bilaga 10.

Bakgrund

Inriktningen på uppföljningen

Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen består av två delar. En del avser den rent formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter. Uppföljningen i denna del gäller vilka subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen och vilka metoder som har använts vid dessa subsidiaritetsprövningar.

Enbart en sådan formellt inriktad uppföljning torde dock inte svara fullt ut mot den uppgift som konstitutionsutskottet är avsett att ha enligt förarbetena. Utredningen som lade fram förslaget till ändringar i riksdagsordningen ansåg det värdefullt om ett organ följer utvecklingen av riksdagens subsidiaritetskontroll och samlar erfarenheter från olika områden (framst. 2008/09:RS4 s. 53). Utredningen ansåg att konstitutionsutskottet var bäst lämpat att fylla det av Riksdagskommittén tidigare utpekade behovet av ett organ med ett ”helikopterperspektiv” på tillämpningen av subsidiaritetsprincipen (framst. 2008/09:RS4 s. 53; se även framst. 2005/06:RS3 s. 59).

Om det uttalade behovet av ett helikopterperspektiv på tillämpningen av subsidiaritetsprincipen ska kunna tillgodoses bör uppföljningen även uppmärksamma utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar. Samtidigt bör uppföljningen inte innebära att konstitutionsutskottet genomför nya subsidiaritetskontroller i varje enskilt ärende. Det skulle knappast vara

lämpligt i konstitutionellt hänseende, och det skulle inte heller vara förenligt med uppfattningen i förarbetena, dvs. att det är respektive utskott som är bäst lämpat att genomföra kontrollen (framst. 2008/09:RS4 s. 52, bet. 2009/10:KU2 s. 13).

Mot denna bakgrund avser uppföljningen i den andra delen främst utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på en övergripande nivå. Detta görs genom sammanställningar av hur subsidiaritetsprövningar har utfallit på olika politikområden, vilka sedan på sikt kommer att kunna relateras till olika mål. Mål kan finnas både på EU-nivå, t.ex. i fördragen, och på nationell nivå, t.ex. i grundlag eller vanlig lag eller i form av särskilda riksdagsbeslut på ett område. På sikt kan man få en bild av hur utvecklingen av kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna har påverkat förutsättningarna för att uppfylla de befintliga målen. I uppföljningen uppmärksammas om det t.ex. förekommer flera förslag som visserligen inte var för sig innebär att subsidiaritetsprincipen träds för när men som sammantagna kan peka på en tendens att subsidiaritetsprincipen är i fara.

Vid konstitutionsutskottets tidigare uppföljningar har en del brister i kommissionens motiveringar uppmärksammas (bet. 2010/11:KU18, 2011/12:KU4, bet. 2012/13:KU8, bet. 2013/14:KU5 och bet. 2014/15:KU5). Mot denna bakgrund görs även i detta betänkande en översiktlig genomgång av kommissionens motiveringar i fråga om subsidiaritetsprincipen.

Subsidiaritetskontrollen enligt Lissabonfördraget

Subsidiaritetsprincipen

Lissabonfördraget ger de nationella parlamenten en särskild roll när det gäller kontrollen av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen. Innebörden av subsidiaritetsprincipen framgår av artikel 5.3 i fördraget om Europeiska unionen (förkortas EU-fördraget):

Enligt subsidiaritetsprincipen ska unionen på de områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna [...] och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå.

Subsidiaritetsprincipen gäller således inte på de områden där unionen har exklusiv befogenhet, dvs. områden där unionen ensam har beslutanderätten. Sådana områden är tullunionen, vissa konkurrensregler, den gemensamma handelspolitiken och den monetära politiken för medlemsstater som har euron som valuta (se artikel 3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, förkortas EUF-fördraget). För övriga områden inom unionssamarbetet där befogenheten är delad mellan unionen och medlemsstaterna gäller att subsidiaritetsprincipen ska tillämpas.

Delade befogenheter

Enligt artikel 4 i EUF-fördraget ska unionen ha delad befogenhet med medlemsstaterna om den genom fördragen tilldelas en befogenhet som inte omfattas av de områden som omfattas av artikel 3 och 6 i EUF-fördraget. Det gäller således bl.a. den inre marknaden, socialpolitik, miljö, konsumentskydd, transport, energi och området med frihet, säkerhet och rättvisa. Enligt artikel 6 i EUF-fördraget har unionen befogenhet att vidta stödjande åtgärder till exempel i fråga om industripolitik, kultur och turism.

Av artikel 2 i EUF-fördraget framgår vidare att när fördragen tilldelar unionen en befogenhet som ska delas med medlemsstaterna på ett visst område, får unionen och medlemsstaterna lagstifta och anta rättsligt bindande akter på detta område. Medlemsstaterna ska utöva sin befogenhet om unionen inte har utövat sin befogenhet.

När det gäller de delade kompetenserna anses den nödvändiga kompetensöverföringen äga rum i och med att fördragen ratificeras och en stat överläter suveränitetsrättigheter (Melin & Nergelius, EU:s konstitution, Maktfördelningen mellan den europeiska unionen, medlemsstaterna och medborgarna, 2012, s. 31). På dessa områden har EU och medlemsstaterna en samtidig kompetens. Varje gång som rådet och Europaparlamentet utfärdar en rättsakt i ett givet område upphör medlemsstaternas rätt att lagstifta på ett sätt som står i strid med eller kan påverka den gemensamma rättsaktens tillämpning (Melin & Nergelius s. 31 f.).

Vad som sker kan beskrivas som att unionen successivt utnyttjar den genom fördragen givna kompetensen i takt med att rättsakter beslutas. I samma takt upphör den tidigare samtidiga kompetensen hos medlemsstaterna. Detta brukar kallas lagstiftningsutrymmets upptagenhet eller EU-rättens spärrverkan. I den utsträckning som gemensamma normer beslutas blir utrymmet för nationell lagstiftning upptaget eller intecknat (Melin & Nergelius s. 31).

EU-institutionernas och de nationella parlamentens roll

Unionens institutioner ska tillämpa subsidiaritetsprincipen i enlighet med protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna (förkortas protokoll nr 2). Enligt artikel 5 i protokoll nr 2 ska utkast till lagstiftningsakter motiveras med avseende på subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Detta gäller oavsett om kommissionen eller i förekommande fall någon annan är förslagsställare.

Genom Lissabonfördraget har, som nämnts, de nationella parlamenten fått en särskild roll i kontrollen av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen. Enligt artikel 5.3 i EU-fördraget ska de nationella parlamenten se till att subsidiaritetsprincipen följs i enlighet med det förfarande som anges i protokollet.

Kommissionen, och i förekommande fall andra förslagsställare, ska översända sina utkast till lagstiftningsakter och sina ändrade utkast till de

nationella parlamenten. Efter att utkastet har översänts till de nationella parlamenten får varje nationellt parlament (eller kammare i ett sådant parlament som har två kammare) lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande med skälen till att det anser att det aktuella utkastet inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen. De nationella parlamenten har åtta veckor på sig från översändandet att lämna ett sådant motiverat yttrande.

Europaparlamentet, rådet och kommissionen ska ta hänsyn till alla motiverade yttranden från de nationella parlamenten.

Gula kortet

Varje nationellt parlament har två röster. Efter att Kroatien blev medlem i EU den 1 juli 2013 finns det numera 56 röster inom EU, och det krävs 19 röster för att uppnå ett gult kort.³ I de länder som har tvåkammersystem har kamrarna en röst vardera. Om minst en tredjedel av det totala antalet röster som tilldelats de nationella parlamenten, dvs. 19 röster, står bakom uppfattningen att ett lagstiftningsutkast strider mot subsidiaritetsprincipen ska utkastet omprövas av kommissionen eller i förekommande fall av en annan förslagsställare ("gula kortet"). För ett utkast till lagstiftningsakt som avser straffrättsligt samarbete och polissamarbete är tröskeln en fjärdedel, dvs. något lägre (14 röster). Efter omprövningen kan kommissionen eller någon annan förslagsställare besluta att antingen vidhålla utkastet, ändra det eller dra tillbaka det. Detta beslut ska vara motiverat.

Orange kortet

Inom ramen för det ordinarie lagstiftningsförfarandet kan ett förslag från kommissionen till lagstiftningsakt, som lett till att minst en enkel majoritet av de nationella parlamentens röster har ställt sig bakom kritiska yttranden, få ytterligare konsekvenser under lagstiftningsprocessen ("orange kortet"). Efter omprövningen kan kommissionen besluta att antingen vidhålla förslaget, ändra det eller dra tillbaka det. Om kommissionen väljer att vidhålla förslaget, ska den i ett motiverat yttrande ange skälen till varför den anser att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Före den första behandlingen ska Europaparlamentet och rådet ta ställning till om lagstiftningsförslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen och ska då särskilt beakta de motiveringar som angetts och delas av majoriteten av de nationella parlamenten samt kommissionens motiverade yttrande. Om rådet med en majoritet av 55 procent av rådsmedlemmarna eller Europaparlamentet med en majoritet av de avgivna rösterna anser att lagstiftningsförslaget inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen, ska förslaget inte behandlas vidare.

³ Före den 1 juli 2013 fanns det totalt 54 röster, och det krävdes 18 röster för att uppnå tröskelvärdet för ett gult kort.

Ogiltighetstalan enligt Lissabonfördraget

Enligt artikel 263 i EUF-fördraget ska EU-domstolen granska lagenligheten av sådana lagstiftningsakter som antas av rådet, kommissionen eller Europeiska centralbanken och som inte är rekommendationer eller yttranden. EU-domstolen ska också granska lagenligheten av sådana rättsakter som antas av Europaparlamentet eller Europeiska rådet och som ska ha rättsverkan i förhållande till tredje man och sådana akter antagna av unionens organ eller byråer som är avsedda att ha rättsverkan i förhållande till tredje man. För detta ändamål ska domstolen vara behörig att pröva talan som väcks av en medlemsstat, Europaparlamentet, rådet eller kommissionen om bristande behörighet, åsidosättande av väsentliga formföreskrifter, åsidosättande av fördragen eller av någon rättsregel som gäller dess tillämpning eller maktmissbruk.

En talan som avses i denna artikel ska väckas inom två månader från den dag då åtgärden offentliggjordes eller delgavs klaganden eller, om så inte skett, från den dag då klaganden fick kännedom om åtgärden, allt efter omständigheterna.

Enligt artikel 8 i protokoll nr 2 är EU-domstolen bl.a. behörig att pröva en talan om åsidosättande av subsidiaritetsprincipen, genom en lagstiftningsakt, som har väckts (i enlighet med artikel 263 i EUF-fördraget) av en medlemsstat eller som i enlighet med denna medlemsstats rättsordning har överlämnats av denna på dess nationella parlaments vägnar eller för en kammare i detta parlament.

Utskottens roll i den fortsatta lagstiftningsprocessen

Lissabonutredningen påminde i sin utredning om vikten av att riksdagen genom det berörda utskottet bevakar subsidiaritetsprincipens hantering i den fortsatta lagstiftningsprocessen. Om riksdagen har lämnat ett motiverat yttrande i frågan är det enligt utredningen särskilt viktigt att denna del av frågan bevakas (framst. 2008/09:RS4 s. 55). Om den föreslagna rättsakten antas utan att riksdagens synpunkter beaktats av EU:s institutioner ansåg utredningen att det kan finnas anledning att överväga om ytterligare åtgärder bör vidtas. Protokollet ger, som nämnts, de nationella parlamenten en möjlighet att via sina regeringar väcka en ogiltighetstalan i EU-domstolen inom två månader efter det att rättsakten antagits. Riksdagen kan genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att väcka en fråga av detta slag vid domstolen. Initiativ till ett sådant tillkännagivande får tas antingen genom en motion eller i form av ett utskottsinitiativ.

Konstitutionsutskottet gjorde inte något uttalande om detta i sitt betänkande Tillämpningen av Lissabonfördraget i riksdagen (bet. 2009/10:KU2). Konstitutionsutskottet har dock senare gjort vissa uttalanden i uppföljningarna av denna fråga. Vid uppföljningen 2012 uttalade konstitutionsutskottet att rutiner borde införas för att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i den antagna

lagstiftningen. Konstitutionsutskottet konstaterade då att riksdagen saknar sådana fasta rutiner för information om när lagstiftningsförslagen antagits (bet. 2012/13:KU8 s. 52).

Vid uppföljningen 2013 konstaterade konstitutionsutskottet att flera utskott instämde i konstitutionsutskottets uttalande från 2012 och vidhöll att det skulle vara ett stöd för utskotten om man centralt inom Riksdagsförvaltningen bevakade när lagstiftningsförslag antas av rådet och i förekommande fall Europaparlamentet (bet. 2013/14:KU5 s. 39). Bevakningen borde också inbegripa kommissionens tillbakadraganden av förslag. Informationen ska förmedlas till utskotten. Utskotten har sedan att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i den antagna lagstiftningen. Den analys som behöver utföras bör således utskotten stå för. Liksom subsidiaritetsprövningen är det alltså fråga om bedömningar som bör göras av utskotten. Konstitutionsutskottet noterade att finansutskottet i sitt yttrande redovisar i vilka fall rättsakter har antagits av EU:s institutioner. Konstitutionsutskottet ansåg det vara naturligt att uppföljningen fokuserar på de fall där riksdagen lämnat ett motiverat yttrande.

Enligt konstitutionsutskottet är det alltså utskottens uppgift att bevaka subsidiaritetsprincipens hantering i den fortsatta lagstiftningsprocessen.

EU-samordningens roll att bevaka när lagstiftningsakter antas

Sedan våren 2014 har EU-samordningen inom Riksdagsförvaltningen tagit på sig rollen att bevaka och underrätta utskotten när lagstiftningsförslag som subsidiaritetsprövats antas. Det görs genom att EU-samordningen via e-post meddelar det berörda utskottskansliet när en lagstiftningsakt antas.

Subsidiaritetsprövningen i riksdagen

Enligt 9 kap. 20 § andra stycket RO ska riksdagen pröva om ett utkast till en lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Riksdagen prövar samtliga utkast till lagstiftningsakter som översänds i enlighet med protokoll nr 2 om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Efter att ett utkast till lagstiftningsärende mottagits i riksdagen hänvisar kammaren utkastet till det utskott vars beredningsområde ärendet gäller. Detta utskott har sedan i uppgift att pröva om utkastet strider mot subsidiaritetsprincipen och, om det anser att så är fallet, avge ett utlåtande till kammaren med förslag till ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (10 kap. 3 § RO). Utskottet ska också avge ett utlåtande om minst fem ledamöter av utskottet begär det. I annat fall ska utskottet genom protokollsutdrag anmäla till kammaren att utkastet inte strider mot subsidiaritetsprincipen. Ett beslut i kammaren om ett motiverat yttrande ska meddelas Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande genom en riksdagsskrivelse (11 kap. 21 § andra stycket RO).

Under beredningen av subsidiaritetsärendena har det beredande utskottet möjlighet att inhämta yttranden från andra utskott enligt bestämmelserna i

10 kap. 7 § RO. Detta innebär att ett utskott vid behov kan begära ett yttrande från konstitutionsutskottet om ett utskott vid prövningen av subsidiaritetsfrågan i ett visst fall känner tvekan om subsidiaritetsprincipens innebörd och dess tillämpning i praxis (se framst. 2008/09:RS4 s. 53, bet. 2009/10:KU2 s. 14).

Utskottet kan även begära att regeringen lämnar information om sin bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen (10 kap. 10 § andra stycket RO). Sådan information ska lämnas inom två veckor från den dag då utskottet begär det och kan lämnas antingen skriftligen eller muntligen av ett statsråd eller en statssekreterare, eller undantagsvis av en annan tjänsteman från det berörda departementet.

Konstitutionsutskottets tidigare uttalanden om subsidiaritetsprövningen

En lämplighetsprövning

Vid behandlingen av riksdagsstyrelsens framställning Tillämpningen av Lissabonfördraget i riksdagen (framst. 2008/09:RS4) uttalade konstitutionsutskottet att subsidiaritetsprövningen i huvudsak är en lämplighetsprövning och att denna därför ska utföras av det utskott som innehar sakkunskapen på området i fråga (bet. 2009/10:KU2 s. 13).

Konstitutionsutskottet underströk att prövningen handlar om att fastställa på vilken nivå – unionsnivå eller någon nationell nivå – den föreslagna åtgärden ska företas, inte huruvida den föreslagna åtgärden ska företas eller inte. Vid denna prövning bör utskotten hämta vägledning från de riktlinjer som alltsedan subsidiaritetsprincipen infördes i EU-fördraget 1992 varit vägledande vid tillämpningen av subsidiaritetsprincipen, och som Lissabonutredningen hänvisat till (se framst. 2008/09:RS4 s. 52).

Först ställs frågan om det är möjligt att uppnå målen för den föreslagna åtgärden genom att den företas på nationell, regional eller lokal nivå. Om svaret är nekande ska åtgärden vidtas på unionsnivå. Om svaret är jakande ska frågan ställas om målen för åtgärden kan uppnås bättre genom att den företas på unionsnivå.

För att besvara den sistnämnda frågan bör följande följdfrågor ställas:

- Finns det viktiga gränsöverskridande aspekter på den föreslagna åtgärden som inte på ett tillfredsställande sätt kan regleras genom åtgärder av medlemsstaterna?
- Skulle underlåtenhet att handla på unionsnivå stå i strid med fördragets krav eller på annat sätt avsevärt skada medlemsstaternas intressen?
- Skulle en åtgärd på unionsnivå på grund av sin omfattning eller sina verkningar innebära klara fördelar jämfört med en åtgärd på medlemsstatsnivå?

Denna metod att fastställa på vilken nivå en åtgärd bör vidtas har utskottet sedermera valt att kalla tvåstegsmetoden (bet. 2010/11:KU18 s. 22).

Kan en subsidiaritetsprövning inkludera en proportionalitetsbedömning?

Vid sin första uppföljning hösten 2010 av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen noterade konstitutionsutskottet att det av fördragets och protokollets ordalydelser inte följer någon skyldighet för de nationella parlamenten att följa proportionalitetsprincipens tillämpning (bet. 2010/11:KU18). Av detta torde dock inte, ansåg utskottet, motsatsvis kunna dras någon slutsats om att de nationella parlamenten inte får eller bör göra en sådan prövning inom ramen för subsidiaritetsprövningen. Tvärtom ansåg utskottet det finnas visst stöd i litteraturen och i EU-domstolens praxis (se nedan) för att ett visst mått av proportionalitetsbedömning kan anses ingå inom ramen för subsidiaritetsprövningen.

Utskottet anförde att utgångspunkten är att beslut ska fattas på nationell, regional eller lokal nivå. Unionen ska på de områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva och därför bättre kan uppnås på EU-nivå. Av orden ”endast om och i den mån” fick det, enligt utskottet, anses framgå att subsidiaritetsprövningen innefattar ett proportionalitetskriterium och att det därav följer att den föreslagna åtgärden inte får gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträvade målen. Utskotten torde således vara oförhindrade att göra en sådan form av proportionalitetstest inom ramen för subsidiaritetsprövningen. Utskottet underströk dock att subsidiaritetsprövningen handlar om att avgöra om en åtgärd bör vidtas på medlemsstatsnivå eller unionsnivå, inte om att framföra synpunkter i sak på den föreslagna åtgärden.

Utskottet fann stöd för sitt ställningstagande bl.a. i en dom från EU-domstolen från 2002.⁴ Följande om domen är hämtat från utskottets betänkande 2010/11:KU18 (s. 9).

I avgörandet som gällde giltigheten av direktivet om tobaksmärkning hade domstolen bl.a. att ta ställning till frågan huruvida direktivet hade antagits med iakttagande av subsidiaritetsprincipen. För att besvara frågan måste det enligt domstolen först undersökas om målet för den planerade åtgärden bättre kunde uppnås på gemenskapsnivå. Domstolen fann att så var fallet. Därefter anförde domstolen följande:

Det skall för det andra konstateras att omfattningen av den åtgärd som vidtagits av gemenskapen i det förevarande fallet även uppfyller kraven enligt subsidiaritetsprincipen genom att den [...] inte går längre än vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträvade målen.

Det har med hänvisning till avgörandet ansetts att subsidiaritetsbedömningen innefattar såväl ett effektivitets- som ett proportionalitetstest och att EG-

⁴ EG-domstolens dom av den 10 december 2002 i mål C-491/01 British American Tobacco (Investments) Ltd och Imperial Tobacco Ltd, REG 2002, s. I-11453.

domstolen utför proportionalitetsbedömningen inom ramen för subsidiaritetsbedömningen (Hettne, Subsidiaritetsprincipen: Politisk granskning eller juridisk kontroll?, Sieps 2003:4, s. 29; se även rapporten 2013/14:RFR10, Subsidiaritet i EU efter Lissabon, av Hettne m.fl., s. 26 f.).

Inhämtande av information om andra nationella parlaments subsidiaritetsprövningar

Konstitutionsutskottet har vid flera tillfällen betonat värdet av informationsutbyte mellan de nationella parlamenten, bl.a. i den första uppföljningen som genomfördes under riksmötet 2010/11 (bet. 2010/11:KU18 s. 36). Konstitutionsutskottet angav att syftet med samarbetet mellan parlamenten inom EU bl.a. är att säkra det effektiva utövandet av de parlamentariska befogenheterna i unionsfrågorna, särskilt när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen.

I uppföljningen under riksmötet 2011/12 konstaterade utskottet att några kontakter med andra nationella parlament – med undantag för finansutskottet – inte föreföll ha tagits under den aktuella perioden. Som en möjlig förklaring angavs att utskotten helt enkelt inte ansett sig ha behov av informationsutbyte med andra länders parlament. Utskottet framhöll dock värdet av sådana kontakter när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen, och om möjligt på politisk nivå. Ett syfte kan vara att rent allmänt skaffa information om vilka synpunkter som kan anläggas i fråga om ett förslags förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Ett annat syfte kan vara att göra andra länder uppmärksamma på synpunkter som ett utskott i riksdagen har eller att samla många länder för att uppnå de i protokollet angivna tröskelvärdena för att få ett förslag omprövat. Om sådana kontakter tas på tjänstemannanivå ansåg dock utskottet att de först bör vara förankrade i utskottet (bet. 2011/12:KU4 s. 47).

Vid konstitutionsutskottets uppföljning under riksmötet 2012/13 uttalade utskottet att det krävs ett utökat samarbete mellan de nationella parlamenten för att i de fall där det finns invändningar mot ett förslags förenlighet med subsidiaritetsprincipen kunna samla så många länder som möjligt, om de i protokollet angivna tröskelvärdena för att få ett förslag omprövat ska kunna uppnås. I detta sammanhang framhöll utskottet även att flera av utskotten har goda erfarenheter av kontakter med riksdagens ständiga representant i Bryssel (bet. 2012/13:KU8 s. 55 f.).

Vid uppföljningen under riksmötet 2013/14 upprepade konstitutionsutskottet att syftet med samarbetet mellan parlamenten inom EU bl.a. är att säkra det effektiva utövandet av de parlamentariska befogenheterna i unionsfrågorna, särskilt när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen (bet. 2013/14:KU5 s. 74).

Vid riksmötet 2014/15 framhöll utskottet återigen värdet av interparlamentariska kontakter med andra nationella parlament och pekade på att det redan i dag finns möjligheter till informationsutbyte t.ex. inom ramen för Cosac (Konferensen mellan de parlamentariska organen för EU-frågor)

och andra interparlamentariska möten (bet. 2014/15:KU5 s. 79). För att ett sådant möte ska bidra till informationsutbyte som leder till ett gult kort måste det dock infalla under åttaveckorsfristen, vilket sällan torde vara fallet, påpekade utskottet. Utskottet ansåg det inte vara möjligt att inom den då aktuella uppföljningen besvara frågan om hur ett närmare samarbete mellan de nationella parlamenten ska kunna komma till stånd, men ansåg att frågan måste börja diskuteras. Utskottet ansåg att det möjligen kan finnas skäl för självrannsakan när det gäller hur samarbetet hittills har fungerat.

Utskottets överväganden

Ärendenas formella hantering m.m.

Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria

Genomförda subsidiaritetsprövningar i riksdagen

Riksdagen prövar, till skillnad från många andra länders parlament, samtliga utkast till lagstiftningsakter som översänds av kommissionen eller någon av de andra initiativtagarna enligt protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna (protokoll nr 2).

Under perioden den 1 januari–31 december 2014 genomfördes totalt 58 subsidiaritetsprövningar av riksdagens utskott, se förteckningen över avgjorda subsidiaritetsärenden (bilaga 8). Detta är en kraftig minskning jämfört med året dessförinnan då 123 utkast prövades.

Av förteckningen framgår vilka utkast som varit föremål för en subsidiaritetsprövning under 2014 och vilka utskott som genomfört prövningarna. Vidare anges tidpunkterna för beslut i utskotten och i förekommande fall beslut i kammaren. Av tabellen framgår även vilka utlåtanden som lämnats av utskotten. Slutligen anges vilka motiverade yttranden som riksdagen lämnat till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Även utfallet på EU-nivå redovisas, dvs. om något av tröskelvärdena har uppnåtts, och om något s.k. gult kort utfärdats. Under 2014 utfärdades inga gula kort.

En översikt av fördelningen av antalet utkast mellan utskotten under 2014 framgår av tabell 1 nedan. I tabellen anges även antalet utlåtanden och motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande per utskott.

Av tabellen framgår att miljö- och jordbruksutskottet (MJU) prövade flest (16) utkast under 2014, följt av skatteutskottet (SkU) som prövade 10 utkast. Därefter följer finansutskottet (FiU) och justitieutskottet (JuU) som prövade 7 utkast vardera. Socialförsäkringsutskottet (SfU) följer därefter med 5 prövade utkast och civilutskottet (CU) med 4 utkast. Socialutskottet (SoU), näringsutskottet (NU) och arbetsmarknadsutskottet (AU) prövade vardera 2 utkast. Utrikesutskottet (UU), utbildningsutskottet (UbU) och trafikutskottet (TU) prövade vardera 1 utkast. Konstitutionsutskottet (KU), försvarsutskottet (FöU) och kulturutskottet (KrU) prövade inga utkast under 2014.

Tabell 1 Antal utkast till lagstiftningsakter, utlåtanden och motiverade yttranden under 2014

Utskott	Antal utkast till lagstiftningsakter	Antal utlåtanden	Antal motiverade yttranden
MJU	16	0	0
SkU	10	2	2
FiU	7	0	0
JuU	7	0	0
SfU	5	0	0
CU	4	0	0
SoU	2	0	0
NU	2	1	0
AU	2	0	0
UU	1	0	0
UbU	1	0	0
TU	1	0	0
KU	0	0	0
FöU	0	0	0
KrU	0	0	0
Totalt	58	3	2

I tabell 2 nedan finns en sammanställning över det totala antalet utkast till lagstiftningsakter och motiverade yttranden per utskott under tiden 2010–2014. Av denna sammanställning framgår att miljö- och jordbruksutskottet prövade flest (111) utkast av alla utskott, vilket utgör 22 procent av alla utkast som prövats av riksdagen. Finansutskottet prövade 69 utkast. Trafikutskottet prövade 63 utkast. Justitieutskottet följer därefter med 51 utkast. Näringsutskottet prövade 41 utkast, civilutskottet 28 utkast och skatteutskottet 26 utkast. Utrikesutskottet prövade 20 utkast. Socialförsäkringsutskottet och socialutskottet prövade vardera 19 utkast. Arbetsmarknadsutskottet prövade 18 utkast, följt av utbildningsutskottet som prövade 14 utkast. Försvarsutskottet prövade 9 utkast och konstitutionsutskottet 8 utkast. Kulturutskottet prövade totalt 5 utkast under denna period.

Tabell 2 Antal utkast till lagstiftningsakter och motiverade yttranden 2010–2014

Utskott	Antal utkast till lagstiftningsakter						Antal motiverade yttranden					
	2010	2011	2012	2013	2014	Totalt	2010	2011	2012	2013	2014	Totalt
KU	0	2	4	2	0	8	0	0	1	0	0	1
FiU	13	11	21	17	7	69	2	2	7	1	0	12
SkU	1	9	2	4	10	26	0	2	0	1	2	5
JuU	12	10	10	12	7	51	0	1	3	1	0	5
CU	1	9	6	8	4	28	0	0	2	0	0	2
UU	2	3	12	2	1	20	0	0	0	0	0	0
FöU	1	5	1	2	0	9	0	0	0	1	0	1
SfU	5	3	4	2	5	19	0	0	0	0	0	0
SoU	1	1	11	4	2	19	0	0	2	1	0	3
KrU	1	0	3	1	0	5	0	0	0	0	0	0
UbU	0	4	3	6	1	14	0	0	0	0	0	0
TU	11	10	14	27	1	63	0	0	1	4	0	5
MJU	18	28	28	21	16	111	1	2	1	1	0	5
NU	4	23	3	9	2	41	0	1	2	0	0	3
AU	1	6	3	6	2	18	0	2	1	0	0	3
Totalt	71	124	125	123	58	501	3	10	20	10	2	45

Motiverade yttranden från Sveriges riksdag

Under 2014 prövade utskotten, som nämnts, tillsammans 58 utkast till lagstiftningsakter. När det gäller 56 av dessa utkast ansåg utskottet i fråga inte att förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket anmäldes till kammaren genom ett protokollsutdrag.

Utlåtanden lämnades om tre av utkasten. Vilka lagstiftningsutkast som ledde till utlåtanden framgår av bilaga 8. Skatteutskottet lämnade två utlåtanden (utl. 2013/14:SkU23 och utl. 2013/14:SkU35). Riksdagen biföll utskottsmajoritetens förslag i båda dessa ärenden och överlämnade motiverade yttranden till Europaparlamentets rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2013/14:145 och rskr. 2013/14:370).

I ett ärende begärde en minoritet om minst fem ledamöter i utskottet att ett utlåtande skulle lämnas. Det gällde kommissionens förslag till direktiv om företagshemligheter (KOM(2013) 813) som prövades av näringsutskottet. Utskottsmajoriteten föreslog att riksdagen skulle lägga utlåtandet (utl. 2013/14:NU28) till handlingarna. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet var av motsatt uppfattning och reserverade sig. Riksdagen biföll utskottsmajoritetens förslag, vilket innebär att utlåtandet lades till handlingarna och att det inte överlämnades något motiverat yttrande till Europaparlamentets rådets och kommissionens ordförande (prot. 2013/14:62).

Sedan Lissabonfördragets ikraftträdande den 1 december 2009 och t.o.m. den 31 december 2014 har riksdagen prövat totalt 501 utkast till lagstiftningsakter, se tabell 3 nedan. Riksdagen har översänt totalt 45 motiverade yttranden till Europaparlamentets rådets och kommissionens ordförande, vilket innebär invändningar mot knappt 9 procent av alla lagstiftningsutkast. Under 2014 lämnade riksdagen motiverade yttranden om 2 av de 58 prövade lagstiftningsutkasten, vilket motsvarar 3 procent av lagstiftningsutkasten. Jämfört med 2013 är det fråga om en kraftig minskning av antalet motiverade yttranden från Sveriges riksdag. Detta ska ställas i relation till antalet prövade utkast (58) under 2014 jämfört med tidigare år. Under åren 2011–2013 prövades i snitt 124 utkast per år.

Tabell 3 Totalt antal prövade lagstiftningsutkast i riksdagen 2009–2014

År	Antal utkast till lagstiftningsakter	Motiverade yttranden	
		Antal	%
2009–2010	71	3	4 %
2011	124	10	8 %
2012	125	20	16 %
2013	123	10	8 %
2014	58	2	3 %
Totalt	501	45	9 %

Motiverade yttranden från de nationella parlamenten inom EU

Av kommissionens årsrapport 2014 om subsidiaritet och proportionalitet (KOM(2015) 315) framgår att kommissionen under 2014 tog emot 21 motiverade yttranden från de nationella parlamenten om iakttagandet av subsidiaritetsprincipen, vilket var en minskning med 76 procent jämfört med föregående år (88 motiverade yttranden under 2013).

I rapporten påpekar kommissionen att inget nytt förfarande för gult kort inleddes 2014, men att det förfarande som startades 2013 med anledning av förslaget om en europeisk åklagarmyndighet (KOM(2013) 534) fortsatte att skapa debatt i den politiska dialogen.

Förklaringen till det avsevärt lägre antalet motiverade yttranden bör enligt kommissionen ses mot bakgrund av en minskning i det totala antalet förslag från kommissionen mot slutet av mandatperioden och inte som ett tecken på minskat intresse för subsidiaritetsprincipen från de nationella parlamentens sida. Kommissionen noterade också att det totala antalet yttranden från de nationella parlamenten inom den politiska dialogen sjönk under 2014, men mindre än vad antalet motiverade yttranden gjorde.

De motiverade yttrandena varierar enligt kommissionen fortfarande när det gäller form och typ av argument som de nationella parlamenten framför till stöd för sina slutsatser om eventuella brott mot subsidiaritetsprincipen. De 21 motiverade yttranden som lämnades under 2014 avsåg 15 kommissionsförslag. De förslag som gav upphov till flest motiverade yttranden genererade dock endast tre motiverade yttranden, nämligen förslaget till direktiv om unionens rättsliga ram för tullrättsliga överträdelse och sanktioner (KOM(2013) 884) och förslaget till översyn av avfallspolitiken och avfallslagstiftningen (KOM(2014) 397). Vardera två motiverade yttranden utfärdades med anledning av förslaget till förordning om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter (KOM(2014) 180), förslaget till förordning om nya livsmedel (KOM(2013) 894) och förslaget till direktiv om enmansbolag med begränsat ansvar (KOM(2014) 212).

Att det totala antalet motiverade yttranden sjönk kraftigt 2014 ledde till en kraftig minskning av antalet motiverade yttranden per kammare. Endast 15 av 41 kammare utfärdade motiverade yttranden under 2014 (jämfört med 34 kammare under 2013). Österrikes Bundesrat och Förenade kungarikets House of Commons lämnade tre motiverade yttranden var (jämfört med sex respektive fem motiverade yttranden 2013). Sveriges riksdag och Frankrikes Sénat lämnade två motiverade yttranden var (jämfört med nio från Sverige och fyra från Frankrike 2013). Flertalet kammare lämnade ett eller inget motiverat yttrande.

Trots att de nationella parlamenten var mindre aktiva när det gäller motiverade yttranden under 2014 efterfrågade ett antal kammare en skärpning av förfarandet för övervakning av subsidiaritetsprincipen. Mellan januari och maj 2014 lämnade Danmarks folketing, Nederländernas Tweede Kamer och Förenade kungarikets House of Lords betänkanden med detaljerade förslag till hur de nationella parlamentens roll i beslutsprocessen kan stärkas.

Betänkandena innehåller bl.a. idéer om hur tillämpningsområdet för övervakningen av subsidiaritetsprincipen kan breddas. I betänkandena föreslås att motiverade yttranden, förutom en korrekt tillämpning av subsidiaritetsprincipen, även ska gälla proportionalitetsprincipen eller förslaget rättsliga grund. I betänkandena framfördes också krav på längre tid för inlämning av motiverade yttranden samt förslag på att ett inlett förfarande för gult kort borde tvinga kommissionen att dra tillbaka eller ändra sitt förslag. Diskussioner mellan de nationella parlamenten om dessa frågor pågår i olika forum, framhåller kommissionen i rapporten.

Sveriges riksdag lämnade ett motiverat yttrande om förslaget till direktiv om en unionsrättslig ram för tullrättsliga överträdelser och sanktioner (KOM(2013) 884). Av bilagan till kommissionens rapport framgår att även Litauen och Danmark lämnade motiverade yttranden om detta förslag. Förslaget samlade därmed totalt tre motiverade yttranden och sex röster. Av bilagan framgår också att Sveriges riksdag som enda parlament lämnade ett motiverat yttrande om förslaget till direktiv om ändring av direktiv 2011/96/EU om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater (KOM(2013) 814).

Utlåtanden från riksdagen

I det följande redogörs för de utlåtanden som utskotten lämnade under 2014. Redogörelsen görs i den ordning som utskotten anges i riksdagsordningen.

Skatteutskottet

Skatteutskottet prövade tio utkast till lagstiftningsakter under 2014, och lämnade två utlåtanden.

I utlåtande 2013/14:SkU23 subsidiaritetsprövade skatteutskottet kommissionens förslag om ändring i rådets direktiv 2011/96/EU om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater (KOM(2013) 814). Utkastet hänvisades till utskottet den 6 december 2013. Tidsfristen löpte ut den 29 januari 2014.

Regeringen ifrågasatte om kommissionens förslag att införa en obligatorisk skatteflyktsregel är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet noterade regeringens tveksamhet och ansåg att den del av kommissionens förslag som avser en obligatorisk skatteflyktsregel går längre än vad som är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet ansåg att grundprincipen om skatte-suveränitet för medlemsstaterna måste värnas när det gäller direkta skatter och ifrågasatte om gemensamma skatteflyktsbestämmelser skulle vara tydligare än nationella. Utskottet bedömde att förslaget går längre än vad som är nödvändigt för att nå målen för den planerade åtgärden. Utskottet ansåg att den del av förslaget som handlar om att införa en obligatorisk skatteflyktsregel strider mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande översändes till

Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2013/14:145).

I utlåtande 2013/14:SkU35 prövade skatteutskottet kommissionens förslag till direktiv om en unionsrättslig ram för tullrättsliga överträdelser och sanktioner (KOM(2013) 884). Utkastet hänvisades till skatteutskottet den 11 juni 2014. Tidsfristen löpte ut den 31 juli 2014.

Av redogörelsen för ärendet i utlåtandet framgår att kommissionen lade fram förslaget i december 2013. Förslaget hade därefter diskuterats i rådsarbetsgruppen för tullunionen. I en rättelse som beslutades den 5 juni 2014 ändrade kommissionen motiveringen till förslaget i de delar som gäller subsidiaritet, proportionalitet och respekt för de grundläggande rättigheterna och inledde samma dag det förfarande för tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna som anges i protokoll nr 2 till EUF-fördraget.

Vid en överläggning den 8 maj 2014 med utskottet hade regeringen anfört att den inte ansåg att den föreslagna rättsliga grunden, artikel 33 i EUF-fördraget, är korrekt och att kommissionen inte har visat att en reglering av gemensamma sanktionsskalor är nödvändig för att uppnå ett förstärkt tullsamarbete. Det var enligt regeringen också problematiskt att förslaget innehåller inslag som är straffrättsliknande och som normalt förekommer i rättsakter där den rättsliga grunden är artikel 83 i EUF-fördraget. I en faktapromemoria anförde regeringen vidare följande. Om det skulle vara så att det inte föreligger exklusiv befogenhet för unionen och att subsidiaritetsprincipen alltså är tillämplig är regeringen tveksam till om delar av åtgärderna bättre regleras på EU-nivå än av medlemsstaterna. Detta gäller bl.a. frågan om det i direktivet ska fastställas en gemensam utformning av sanktioner och nivåerna för dessa samt vissa inslag i förslaget som vi normalt ser i lagstiftningsakter där den rättsliga grunden är artikel 83 (minimiregler om brottsrekvisit och påföljder) i EUF-fördraget. Vid överläggningen konstaterades i utskottet att det fanns stöd för regeringens ståndpunkt.

Vid ett sammanträde med skatteutskottet den 12 juni 2014 förklarade statssekreteraren att kommissionens ändrade motivering till förslaget inte föranledde regeringen att ändra sin ståndpunkt.

I sitt ställningstagande anförde skatteutskottet att det alltjämt delade regeringens ståndpunkt i fråga om förslaget. Den föreslagna rättsliga grunden, artikel 33 i EUF-fördraget, är inte korrekt, och kommissionen har inte visat att en reglering av gemensamma sanktionsskalor är nödvändig för att uppnå ett förstärkt tullsamarbete. Det var enligt regeringen också problematiskt att förslaget innehåller inslag som är straffrättsliknande och som normalt förekommer i rättsakter där den rättsliga grunden är artikel 83 i EUF-fördraget.

Utskottet ansåg att det var tveksamt om delar av åtgärderna bättre regleras på EU-nivå än av medlemsstaterna. Detta gäller bl.a. frågan om det i direktivet ska fastställas en gemensam utformning av sanktioner och nivåerna för dessa samt vissa inslag i förslaget som normalt finns i lagstiftningsakter där den rättsliga grunden är artikel 83 EUF-fördraget.

Utskottet ansåg att förslaget i vissa delar inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen och föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2013/14:370).

Näringsutskottet

Näringsutskottet prövade två utkast till lagstiftningsakter och lämnade ett utlåtande under 2014. Utlåtandet lämnades på begäran av en minoritet av utskottets ledamöter. I utlåtandet (utl. 2013/14:NU28) prövade utskottet kommissionens förslag till direktiv om att skydda know-how och företagsinformation (företagshemligheter) som inte har röjts från att olagligen anskaffas, utnyttjas och röjas (KOM(2013) 813). Utkastet hänvisades till utskottet den 5 december 2013. Tidsfristen löpte ut den 30 januari 2014.

I sitt ställningstagande anförde utskottet bl.a. att ett starkt och enhetligt skydd för företagshemligheter inom EU är bra för svenska företags konkurrenskraft och för den inre marknadens funktion. Det var utskottets uppfattning att en harmonisering av lagstiftningen till skydd för företagshemligheter på EU-nivå kan bidra till att främja företagens innovationsförmåga och konkurrenskraft. Utskottet ansåg att förslaget till direktiv skapar ett mervärde för unionen, speciellt eftersom de nationella reglerna inom detta område inte är likvärdiga. Utskottet konstaterade vidare att regeringens uppfattning är att regleringen måste utformas så att den inte begränsar tryck- och yttrandefriheten eller utrymmet för anställda och andra att avslöja brott eller andra allvarliga missförhållanden inom en verksamhet. Utskottet underströk vikten av att det slutliga direktivet formuleras så att det är förenligt med de grundlagsskyddade rättigheterna i Sverige. Utskottet fann sammanfattningsvis att förslaget var förenligt med subsidiaritetsprincipen och föreslog att riksdagen skulle lägga utlåtandet till handlingarna till handlingarna.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet reserverade sig. I sin reservation anförde de att det kan finnas fördelar med en harmonisering av reglerna för skydd av företagshemligheter, främst för att det skulle kunna gynna företag som arbetar över nationsgränserna inom EU, och man hade därför i princip inget att invända mot en gemensam lagstiftning på detta område så länge den står i proportion till de problem som avsaknaden av en sådan lagstiftning skapar. Samtidigt delade reservanterna de farhågor som flera remissinstanser hade gett uttryck för om att förslaget kan komma att inskränka grundläggande rättigheter när det gäller tryck- och yttrandefrihet samt hindra arbetstagare från att dels slå larm om missförhållanden på sin arbetsplats, dels byta arbetsgivare. Enligt reservanternas uppfattning fanns det flera oklarheter när det gäller vilka konsekvenser direktivförslaget kan komma att få, och dessutom hade den begränsade tiden inte medgett en närmare analys av förslagets olika möjliga effekter. Reservanterna anförde även att det vid en

konflikt om vilken lagstiftning som får företräde finns en risk för att den föreslagna lagstiftningen kommer att ställas före svensk lagstiftning. Som förslaget var utformat borde frågan ligga kvar inom de nationella parlamentens beslutskompetens i stället för på EU-nivå. Sammantaget var det reservanternas uppfattning att kommissionens förslag innebär ett alltför långtgående ingrepp i svensk lagstiftning och därmed inte bör beslutas om på EU-nivå. Reservanterna ansåg därför att förslaget stred mot subsidiaritetsprincipen och föreslog att riksdagen borde lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande.

Riksdagen biföll utskottsmajoritetens förslag, vilket innebar att utlåtandet lades till handlingarna och att det inte lämnades något motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (prot. 2013/14:62).

Yttranden från andra utskott

Finansutskottets yttrande

I sitt yttrande hänvisar finansutskottet till att konstitutionsutskottet enligt RO ska följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser, vilket har gällt sedan Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Mot bakgrund av att riksdagens utskott under perioden 2010–2014 subsidiaritetsprövade 501 utkast anser finansutskottet att det kan finnas skäl att utvärdera hur ofta resultatet av konstitutionsutskottets uppföljning behöver meddelas kammaren.

Justitieutskottets yttrande

Justitieutskottet redogör i sitt yttrande för den formella hanteringen av subsidiaritetsprövningarna. Av de 58 subsidiaritetsprövningar som riksdagen genomförde under 2014 gällde 7 justitieutskottets beredningsområde. Justitieutskottet ansåg inte att något av förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen.

Justitieutskottet subsidiaritetsprövar alla rättsakter som hänvisas till utskottet för subsidiaritetsprövning. Utskottets kansli har upprättat kanslipromemorior i samtliga ärenden. Av dessa promemorior framgår tidsfrister för prövningarna, en sammanfattning av förslagets innehåll och bakgrund och regeringens bedömning av subsidiaritetsfrågan, om de är kända, och kansliets förslag till planering för ärendenas fortsatta hantering. Kansliet har inte i sina promemorior refererat till den tvåstegsmetod som konstitutionsutskottet redogör för i sin promemoria. Kanslipromemorian har heller inte innehållit några förslag från kansliet till en bedömning av subsidiaritetsfrågorna.

Utskottet beslutade vid ett sammanträde i februari 2013 att ge presidiet befogenhet att besluta om inhämtande av information om regeringens bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen vid prövning av

lagstiftningsakter. Ett likalydande beslut fattades vid ett sammanträde i november 2014.

I sex av de sju ärenden som nu är aktuella för uppföljning har utskottet vid sin subsidiaritetsprövning haft tillgång till regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan. Denna bedömning har framgått av faktapromemorior.

Vid beredningen av ett av ärendena: Europaparlamentets och rådets direktiv om underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om trafik-säkerhetsrelaterade brott (KOM(2014) 476), framgick till en början inte regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan av faktapromemorian i ärendet. När kansliet påtalade detta kompletterade emellertid regeringen faktapromemorian med sin bedömning i subsidiaritetsfrågan.

I ett av ärendena avstod utskottet från att begära in regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan. Detta ärende gällde ett initiativ från ett antal medlemsstater, däribland Sverige, om att flytta sätet för Europeiska polisakademien (Cepol) från Bramshill i England till Budapest i Ungern (17043/13).

Utskottet har vid två tillfällen vid de sju subsidiaritetsprövningarna tagit upp ett ärende till beredning och justering vid samma tillfälle. Detta har gjorts när ärendena har varit mer av teknisk art.

Utskottets uppfattning är att tidsfristen på åtta veckor för prövningarna inte varit svår att hålla i något fall.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet anför att utskottets prövningar av hänvisade förslag fungerar väl och ofta görs med förenklad behandling.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet anför i sitt yttrande att det inte använder någon form av förenklad beredning. Normalt sett planeras två beredningstillfällen för subsidiaritetsprövningarna, och kansliet lämnar ett skriftligt underlag inför dessa. Vid behov hålls ytterligare beredningstillfällen. Regeringens inställning inhämtas genom en faktapromemoria eller genom ett skriftligt yttrande. Sedan en tid har utskottet i samband med subsidiaritetsprövningarna i många fall också haft en överläggning med regeringen om utkastet till lagstiftningsakt. Socialutskottet prioriterar inte något särskilt ärende och väljer inte ut ärenden för olika former av beredning.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet framhåller att dess behandling av subsidiaritetsärenden har fungerat väl.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet hänvisar i sitt yttrande till sina redovisade synpunkter i förra årets yttrande (2014/15:MJU1y) till konstitutionsutskottet. I förra årets yttrande anförde utskottet bl.a. att utskottet inte använder sig av någon förenklad beredning vid prövning av subsidiaritetsärenden. Alla rättsakter som hänvisas till utskottet prövas och bereds på samma sätt. För varje ärende upprättar utskottets kansli en promemoria som innehåller en beskrivning av ärendet samt ett förslag från kansliet med en bedömning av om det kan finnas problem i förhållande till subsidiaritetsprincipen eller inte. Om kansliet bedömer att det kan finnas problem föreslår det att man begär in en bedömning från regeringen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att ett avsevärt lägre antal motiverade yttranden lämnades av de nationella parlamenten under 2014 jämfört med tidigare år. Sveriges riksdag lämnade endast två motiverade yttranden under 2014, mot tio året dessförinnan. En förklaring till minskningen av antalet motiverade yttranden kan vara att 2014 var något av ett mellanår präglad både av valet till Europaparlamentet och av att en ny kommission tillträdde. Kommissionen själv har framhållit att det lägre antalet motiverade yttranden bör ses mot bakgrund av en minskning i det totala antalet förslag från kommissionen mot slutet av mandatperioden, och inte som ett tecken på minskat intresse för subsidiaritetsprincipen från de nationella parlamentens sida. Utskottet konstaterar att endast 58 förslag översändes för subsidiaritetsprövning under 2014, vilket kan jämföras med 123 förslag året dessförinnan.

Den nya kommissionen som tillträdde under 2014 har i arbetsprogrammen för 2015 och 2016 åtagit sig att satsa på de stora frågorna där medborgarna förväntar sig resultat från EU. Kommissionens arbetsprogram för 2015 och 2016 innehöll vardera endast 23 nya förslag. Samtidigt listar kommissionen ett antal förslag som man avser att dra tillbaka. Det återstår att se om kommissionen fortsätter på den inslagna vägen.

Ett fortsatt minskat antal förslag från kommissionen skulle kunna leda till en mer effektiv subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag. Om färre förslag läggs fram finns det möjligen en större chans att fler länders nationella parlament subsidiaritetsprövar en större andel av förslagen och att de nationella parlamenten i större utsträckning prövar samma förslag. Utsikterna att uppnå tröskelvärde för att få förslag omprövade av kommissionen torde därmed kunna öka. Utskottet konstaterar dock att antalet motiverade yttranden sjönk och att inga gula kort utfärdades under 2014 trots att kommissionen lade fram färre förslag. Någon sådan utveckling har vi alltså ännu inte sett.

Det finns inga självklara samband mellan kvantitet och resultat. Att det inte alltid går att hitta ett tydligt samband mellan antalet prövade förslag och antalet motiverade yttranden visar också statistiken från den svenska riksdagen. Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har miljö- och jordbruksutskottet prövat

111 förslag och lämnat 5 motiverade yttranden, medan skatteutskottet har prövat 26 förslag och lämnat lika många motiverade yttranden som miljö- och jordbruksutskottet.

Utskottet konstaterar att den svenska riksdagen har ett väl fungerande system för subsidiaritetsprövningar. Alla utskott deltar inom sina respektive beredningsområden, vilket innebär att arbetsbördan fördelas någorlunda väl mellan utskotten. Utskottet vill understryka vikten av att utskotten fortsätter att ta subsidiaritetsprövningarna på lika stort allvar som hittills.

När det gäller konstitutionsutskottets uppföljning vill utskottet framhålla vikten av att övriga utskott yttrar sig. Yttrandena innehåller värdefulla synpunkter för uppföljningen. Utskottet vill också understryka att uppföljningen inte är avsedd att utgöra en överprövning eller kontroll av utskottens genomförda subsidiaritetsprövningar utan bör ses som ett stöd för utskotten. Tyngdpunkten i utskottets uppföljning ligger sedan flera år på utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar och att fylla det av Riksdagskommittén tidigare utpekade behovet av ett organ med ett helikopterperspektiv på tillämpningen av subsidiaritetsprincipen. I uppföljningen kan t.ex. uppmärksammas om det finns flera förslag som i och för sig inte var för sig innebär att subsidiaritetsprincipen träds för när, men som sammantagna kan peka på en tendens att subsidiaritetsprincipen är i fara. Utskottet anser att den årliga uppföljningen uppfyller detta viktiga syfte väl.

Samlat utfall av genomförda subsidiaritetsprövningar och utrymmet för nationella åtgärder till följd av EU-förslag

Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria

Till betänkandet bifogas en förteckning över vilka utkast till lagstiftningsakter som prövades av riksdagens utskott under 2014 (bilaga 8). Vidare bifogas en förteckning med uppgifter om vilken rättslig grund i EUF-fördraget som kommissionen i huvudsak har angett ligger till grund för de olika utkasten och vilket politikområde utkasten i huvudsak avser (bilaga 9).

För motsvarande förteckningar över de utkast till lagstiftningsakter som prövades av riksdagens utskott för perioden 2009–2012 och under 2013 hänvisas till utskottets tidigare betänkanden (bet. 2013/14:KU5 s. 169 f. och bet. 2014/15:KU5 s. 169 f.).

Tabellerna nedan under respektive avsnitt per utskott innehåller en uppdelning på politikområde, rättslig grund i EUF-fördraget och uppgift om antal utkast till lagstiftningsakter inom respektive utskotts beredningsområde. I tabellerna redovisas antalet utkast för åren 2010–2014 samt det totala antalet prövade utkast. Eftersom vissa utkast rör flera politikområden kan det totala antalet utkast till lagstiftningsakter vara större än antalet prövade utkast.

En sammanfattning över antalet utkast till lagstiftningsakter som prövades av riksdagens utskott under 2009–2014 uppdelat per politikområde och rättslig grund finns i bilaga 10.

Konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet prövade inga utkast till lagstiftningsakter under 2014.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2014 prövade konstitutionsutskottet åtta utkast till lagstiftningsakter. Av sammanställningen framgår att flest utkast (3) grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. förslag som gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Därutöver gällde två utkast jordbruk och fiskeri, två etableringsrätt, två fri rörlighet för tjänster och två transportpolitik. Lika många gällde folkhälsa, transeuropeiska nät, miljöpolitik, gemensam handelspolitik och statistik. Ytterligare två utkast grundade sig på flexibilitetsklausulen. Övriga utkast gällde offentlighet (1), skydd för personuppgifter (1), unionsmedborgarskap (1), tullsamarbete (1), kapital och betalningar (1), socialpolitik (1), humanitärt bistånd (1) och institutionella bestämmelser (1).

De två utkast som konstitutionsutskottet prövade under 2013 rörde båda ett stort antal politikområden. Kommissionens förslag till förordning om anpassning till artikel 290 i EUF-fördraget av ett antal rättsakter som föreskriver tillämpning av det föreskrivande förfarandet med kontroll (KOM(2013) 451) rörde tullsamarbete, jordbruk och fiskeri, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, kapital och betalningar, transportpolitik, tillnärmning av lagstiftning, socialpolitik, folkhälsa, transeuropeiska nät, miljöpolitik, gemensam handelspolitik och statistik.

Kommissionens förslag till förordning om anpassning till artiklarna 290 och 291 i EUF-fördraget av ett antal rättsakter som föreskriver tillämpning av det föreskrivande förfarandet med kontroll (KOM(2013) 751) rörde följande politikområden: jordbruk och fiskeri, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, transportpolitik, tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa, transeuropeiska nät, miljöpolitik, gemensam handelspolitik, humanitärt bistånd och statistik.

Utskottet har lämnat ett utlåtande sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Det gällde kommissionens förslag till allmän uppgiftsskyddsförordning (KOM(2012) 11, utl. 2011/12:KU25). Detta utkast rörde skyddet för personuppgifter och tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2011/12:178).

Tabell 4 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom konstitutionsutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Antal utkast 2014	Totalt antal utkast*
Offentlighet	art. 15	0	1	0	0	0	1
Skydd för personuppgifter	art. 16	0	0	1	0	0	1
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare)	art. 21	0	1	0	0	0	1
Tullsamarbete	art. 33	0	0	0	1	0	1
Jordbruk och fiskeri	art. 43	0	0	0	2	0	2
Etableringsrätt	art. 53	0	0	0	2	0	2
Fri rörlighet för tjänster	art. 62	0	0	0	2	0	2
Kapital och betalningar	art. 64	0	0	0	1	0	1
Transportpolitik	art. 91, 100	0	0	0	2	0	2
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	0	1	2	0	3
Socialpolitik	art. 153	0	0	0	1	0	1
Folkhälsa	art. 168	0	0	0	2	0	2
Transeuropeiska nät	art. 172	0	0	0	2	0	2
Miljöpolitik	art. 192	0	0	0	2	0	2
Gemensam handelspolitik	art. 207	0	0	0	2	0	2
Humanitärt bistånd	art. 214	0	0	0	1	0	1
Institutionella bestämmelser	art. 224	0	0	1	0	0	1
Statistik	art. 338	0	0	0	2	0	2
Flexibilitetsklausulen	art. 352	0	0	2	0	0	2

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Finansutskottet

Finansutskottet prövade sju utkast till lagstiftningsakter under 2014 men lämnade inga utlåtanden. Av sammanställningarna framgår att fyra av de utkast som finansutskottet prövade under 2014 innehöll förslag om tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden. Övriga utkast innehöll förslag om etableringsrätt (1), fri rörlighet för tjänster (1), transeuropeiska nät (1), industripolitik (1) och statistik (1). Ett utkast rörde flera politikområden. Det var kommissionens omarbetade förslag till direktiv om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (KOM(2014) 167)

som rörde etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och tillnärmning av lagstiftning.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2014 prövade finansutskottet 69 utkast till lagstiftningsakter. Om man ser till de huvudsakliga politikområdena finner man att allra flest utkast (35) grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. förslag som gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Därefter följer 16 utkast som gällde etableringsrätt och 12 utkast som innehöll förslag om statistik. Åtta utkast gällde fri rörlighet för tjänster och lika många ekonomisk och monetär politik. Därutöver grundade sig ett utkast på den s.k. flexibilitetsklausulen. Övriga utkast gällde straffrättsligt samarbete (1), transeuropeiska nät (1), industripolitik (1) och strukturfonder (1).

Finansutskottet lämnade under denna tid tolv utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll utskottets förslag i samtliga fall. Tre av de utkast som ledde till utlåtanden från finansutskottet och där riksdagen lämnade motiverade yttranden grundade sig på artikel 53 i EUF-fördraget, dvs. etableringsrätt. Det gäller dels kommissionens förslag till direktiv om insättningsgarantisystem (KOM(2010) 368) och kommissionens förslag om ändring av direktivet om system för ersättning till investerare (KOM(2010) 371) som avgjordes under 2010, dels kommissionens förslag till direktiv om kreditinstitut och värdepappersföretag (KOM(2011) 453) som avgjordes under 2011.

Fem av de utkast som ledde till motiverade yttranden från riksdagen på förslag från finansutskottet grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. förslagen gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Det gäller dels kommissionens förslag till förordning om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag (KOM(2011) 452) som prövades under 2011, dels kommissionens förslag KOM(2011) 747, KOM(2011) 877 och KOM(2012) 280 som prövades under 2012 samt kommissionens förslag KOM(2013) 520 som prövades under 2013.

Under 2012 lämnade finansutskottet två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden på området för ekonomisk och monetär politik (se KOM(2011) 821 och KOM(2012) 511). Utskottet lämnade även två utlåtanden som rörde flera politikområden, nämligen etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och tillnärmning av lagstiftning. Det gäller kommissionens förslag KOM(2011) 895 och 896.

Tabell 5 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom finansutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Antal utkast 2014	Totalt antal utkast*
Etableringsrätt	art. 50, 52, 53	3	4	7	1	1	16
Fri rörlighet för tjänster	art. 62	0	1	5	1	1	8
Straffrättsligt samarbete	art. 83	0	1	0	0	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	3	7	11	10	4	35
Ekonomisk och monetär politik	art. 121, 126, 127, 136	5	0	3	0	0	8
Transeuropeiska nät	art. 172	0	0	0	0	1	1
Industripolitik	art. 173	0	0	0	0	1	1
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175	1	0	0	0	0	1
Statistik	art. 338	1	1	3	6	1	12
Flexibilitetsklausulen	art. 352	1	0	0	0	0	1

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Skatteutskottet

Skatteutskottet prövade tio utkast till lagstiftningsakter under 2014 och lämnade, som nämnts, två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden.

Av sammanställningarna framgår att sju utkast grundade sig på artikel 349 i EUF-fördraget. Denna artikel innebär att rådet kan anta särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU på grund av de permanenta nackdelar som påverkar dessa områdens ekonomiska och sociala situation. Ytterligare två utkast gällde tullsamarbetet inom EU, och ett utkast gällde bekämpning av bedrägeri. Därutöver grundade sig ett utkast på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion. Ett av utkasten rörde flera politikområden, nämligen tullsamarbete och bekämpning av bedrägeri. Det var kommissionens förslag till ändring av en förordning om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen (KOM(2013) 796).

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2014 prövade skatteutskottet 26 utkast till lagstiftningsakter. Majoriteten av utkasten (10)

grundade sig på artikel 349 i EUF-fördraget som innebär att rådet kan anta särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU. Därefter följer nio utkast som gällde skatter och avgifter, närmare bestämt harmonisering av indirekta skatter, och fyra utkast som grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget. Tre av utkasten innehöll förslag om tullsamarbete. Övriga utkast gällde tillnärmning av lagstiftning grundat på artikel 114 i EUF-fördraget (1) och bekämpning av bedrägeri (1).

Två av utkasten rörde flera politikområden. Ett utkast som prövades under 2014 rörde, som nämnts, både tullsamarbete och bekämpning av bedrägeri. Ett annat utkast som prövades under 2011 grundades både på artikel 33 i EUF-fördraget som rör tullsamarbetet inom EU och på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. utkastet innehöll förslag om tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden.

Totalt lämnade skatteutskottet fem utlåtanden under denna tid. Under 2014 lämnade utskottet, som nämnts, två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll utskottets förslag (se ovan). Ett av de förslag som ledde till ett motiverat yttrande grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget och det andra gällde tullsamarbete. Utskottet lämnade vidare ett utlåtande under 2013 som gällde harmonisering av indirekta skatter. Det gällde kommissionens förslag till rådets direktiv om genomförande av det fördjupade samarbetet på området för skatt på finansiella transaktioner (KOM(2013) 71, utl. 2012/13:SkU33). Utskottets majoritet ansåg att förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen och föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. I utlåtandet fanns en reservation (MP, V). Riksdagen biföll utskottsmajoritetens förslag, och ett motiverat yttrande översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2012/13:188).

Under 2011 lämnade skatteutskottet två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden (utl. 2010/11:SkU37 och utl. 2011/12:SkU12). Riksdagen biföll båda dessa förslag. Det första utkastet som ledde till ett motiverat yttrande gällde förslaget om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas, även kallad CCCTB (KOM(2011) 121) och grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknads upprättande eller funktion. Det andra av de utkast som ledde till ett motiverat yttrande grundade sig på artikel 113 i EUF-fördraget och innehöll förslag om en harmonisering av medlemsstaternas skatter på finansiella transaktioner (KOM(2011) 594).

Tabell 6 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom skatteutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Antal utkast 2014	Totalt antal utkast*
Tullsamarbetet	art. 33	0	1	0	0	2	3
Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	art. 113	1	3	2	3	0	9
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	1	0	0	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 115	0	3	0	0	1	4
Bekämpning av bedrägeri	art. 325	0	0	0	0	1	1
Särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena	art. 349	0	2	0	1	7	10

*Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Justitieutskottet

Under 2014 prövade justitieutskottet sju utkast till lagstiftningsakter. I samtliga fall ansåg utskottet att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att av de sju utkast som justitieutskottet prövade innehöll tre utkast förslag om straffrättsligt samarbete och två om polissamarbete. Övriga utkast innehöll förslag om transportpolitik (1) och bekämpning av bedrägeri (1).

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2014 prövade justitieutskottet 51 utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av utkasten gällde förslag inom området för frihet, säkerhet och rättvisa, varav 23 utkast gällde straffrättsligt samarbete, 12 gränskontroll och 7 polissamarbete. Ytterligare fyra utkast gällde administrativt arbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa, tre utkast gällde civilrättsligt samarbete, två utkast innehöll förslag om asylpolitik och två om invandringspolitik. Utöver detta gällde fyra utkast bekämpning av bedrägeri, och tre utkast grundade sig på flexibilitetsklausulen. Ytterligare två lagstiftningsutkast innehöll förslag om tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Övriga utkast gällde förslag till skydd för personuppgifter (1), bekämpning av diskriminering (1), fri rörlighet för unionsmedborgare (1), transportpolitik (1), folkhälsa (1), konsumentskydd (1), statistik (1) och administrativt samarbete (1).

Totalt nio av utkasten berörde flera politikområden. Det gäller kommissionens förslag till förordning om ändring av rådets förordning om

inrättande av Frontex (KOM(2010) 61) som gällde gränskontroll och administrativt samarbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa. Det gäller även kommissionens förslag till ändrat förslag till förordning om inrättande av en byrå för den operativa förvaltningen av stora it-system (KOM(2010) 93) som gällde gränskontroll, asylpolitik, invandringspolitik, straffrättsligt samarbete, polissamarbete samt administrativt samarbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa.

Det gäller också kommissionens förslag till direktiv om användning av PNR-uppgifter för att förebygga, upptäcka, utreda och lagföra terroristbrott och grov brottslighet (KOM(2011) 32) som gällde straffrättsligt samarbete och polissamarbete. Vidare gäller detta kommissionens förslag till förordning om allmänna bestämmelser för asyl- och migrationsfonden m.m. (KOM(2011) 752) som berörde asylpolitik, invandringspolitik, straffrättsligt samarbete och polissamarbete. Det gäller också kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett instrument för ekonomiskt stöd till polissamarbete, förebyggande och bekämpande av brottslighet samt krishantering (KOM(2011) 753) som berörde straffrättsligt samarbete och polissamarbete. Vidare gäller det kommissionens förslag till förordning om inrättande av programmet Rättigheter och medborgarskap för perioden 2014–2020 (KOM(2011) 758) som gällde bekämpning av diskriminering, fri rörlighet för unionsmedborgare, tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa, konsumentskydd och administrativt samarbete samt kommissionens förslag till förordning om inrättande av programmet Rättsliga frågor för perioden 2014–2020 (KOM(2011) 759) som gällde civilrättsligt och straffrättsligt samarbete.

Två av utkasterna som prövades under 2013 rörde också flera politikområden, nämligen administrativt samarbete och gränskontroll. Det gäller kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett system för in- och utresa som har till syfte att registrera in- och utreseuppgifter för tredjelandsmedborgare som passerar EU-medlemsstaternas yttre gränser (KOM(2013) 95) och kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett program för registrerade resenärer (KOM(2013) 97).

Justitiekommittén lämnade totalt fem utlåtanden under tiden 2009–2014, varav två gällde gränskontroll. Övriga gällde skydd av personuppgifter (1) och bekämpning av bedrägeri (1). Utöver detta kan särskilt framhållas det utlåtande (utl. 2013/14:JuU13) med förslag till ett motiverat yttrande som utskottet lämnade under 2013 om kommissionens förslag till rådets förordning om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (KOM(2013) 534) och som gällde straffrättsligt samarbete. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2013/14:25). På EU-nivå ledde utkastet till att ett gult kort utfärdades till följd av att tröskelvärdet uppnåddes. Det var andra gången sedan Lissabonfördraget trädde i kraft som ett gult kort utfärdades.

Tabell 7 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom justitiekammarens område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Antal utkast 2014	Totalt antal utkast*
Skydd för personuppgifter	art. 16	0	0	1	0	0	1
Bekämpning av diskriminering	art. 19	0	0	1	0	0	1
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare)	art. 21	0	0	1	0	0	1
Administrativt samarbete (frihet, säkerhet och rättvisa)	art. 74	2	0	0	2	0	4
Gränskontroll	art. 77	3	3	2	4	0	12
Asylpolitik	art. 78	1	0	1	0	0	2
Invandringspolitik	art. 79	1	0	1	0	0	2
Civilrättsligt samarbete	art. 81	0	1	1	1	0	3
Straffrättsligt samarbete	art. 82, 83, 84, 85, 86	9	3	4	4	3	23
Polissamarbete	art. 87, 88	1	1	2	1	2	7
Transportpolitik	art. 91	0	0	0	0	1	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	0	1	1	0	2
Folkhälsa	art. 168	0	0	1	0	0	1
Konsumentskydd	art. 169	0	0	1	0	0	1
Administrativt samarbete	art. 197	0	0	1	0	0	1
Bekämpning av bedrägeri	art. 325	0	1	2	0	1	4
Statistik	art. 338	0	1	0	0	0	1
Flexibilitetsklausulen	art. 352	1	1	0	1	0	3

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Civilutskottet

Civilutskottet prövade fyra utkast till lagstiftningsakter under 2014. I samtliga fall ansåg utskottet att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett utdrag ur protokollet.

Av sammanställningarna framgår att tre av utkasten grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. utkastet innehöll förslag om tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden, och två utkast innehöll förslag om

etableringsrätt. Ett av utkasterna innehöll både förslag om tillnärmning av lagstiftning och etableringsrätt. Det gällde kommissionens förslag till ändring av direktiv om uppmuntrande av aktieägares långsiktiga engagemang och direktiv om vissa inslag i årsberättelsen om företagsstyrning (KOM(2014) 213).

Totalt prövade civilutskottet 28 utkast till lagstiftningsakter under tiden den 1 december 2009–31 december 2014. Av sammanställningarna framgår att av de utkast som prövades av civilutskottet innehöll elva utkast förslag om tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och åtta om civilrättsligt samarbete. Därefter följer sex utkast som innehåller förslag om etableringsrätt och två utkast som grundar sig på artikel 67 i EUF-fördraget. Enligt denna artikel ska unionen underlätta tillgången till rättsväsendet, särskilt genom principen om ömsesidigt erkännande av avgöranden på det civila området. Övriga utkast gällde fri rörlighet för unionsmedborgare (1), transportpolitik (1), socialpolitik (1), konsumentskydd (1) och flexibilitetsklausulen (1).

Totalt fyra utkast berörde flera politikområden. Utöver det utkast som redan nämnts och som prövades under 2014 berörde två av utkasterna som prövades under 2013 flera politikområden. Det gäller kommissionens förslag till förordning om främjande av medborgares och företags fria rörlighet genom förenkling av godtagandet av vissa officiella handlingar i Europeiska unionen och om ändring av en förordning (KOM(2013) 228) som gällde fri rörlighet för unionsmedborgare och tillnärmning av lagstiftning. Det gäller vidare kommissionens förslag till förordning om ändring av en förordning om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (KOM(2013) 554) som gällde ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden och civilrättsligt samarbete. Vidare berörde kommissionens förslag till förordning om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (KOM(2010) 748) både ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden och civilrättsligt samarbete. Detta utkast prövades under 2011.

Under tiden 2009–2014 lämnade civilutskottet tre utlåtanden som dock endast ledde till två motiverade yttranden från riksdagen. Det första utlåtandet lämnades på begäran av en minoritet i civilutskottet under 2011 (utl. 2011/12:CU11). Minoriteten begärde att ett utlåtande skulle lämnas om kommissionens förslag till förordning om en gemensam europeisk köplag (KOM(2011) 635). Förslaget grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning. Riksdagen biföll dock utskottsmajoritetens förslag om att lägga utlåtandet till handlingarna, och riksdagen lämnade således inte något motiverat yttrande över detta förslag. Det andra utlåtandet, som lämnades under 2012 (utl. 2011/12:CU21), behandlade två utkast till lagstiftningsakter. Det gällde kommissionens förslag till direktiv om ändring av direktiv om lagstadgad revision av årsbokslut och sammanställd redovisning (KOM(2011) 778) och kommissionens förslag till förordning om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag av allmänt intresse

(KOM(2011) 779). Dessa förslag gällde politikområdena etableringsrätt och tillnärmning av lagstiftning. Det tredje utlåtandet (utl. 2012/13:CU14) lämnades under 2012. Det gällde kommissionens förslag till direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade företag och därmed sammanhängande åtgärder (KOM(2012) 614) och berörde området socialpolitik.

Tabell 8 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom civilutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Antal utkast 2014	Totalt antal utkast*
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare)	art. 21	0	0	0	1	0	1
Etableringsrätt	art. 50	0	2	1	1	2	6
Ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden	art. 67	0	1	0	1	0	2
Civilrättsligt samarbete	art. 81	1	4	0	3	0	8
Transportpolitik	art. 100	0	0	0	1	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	2	3	3	3	11
Socialpolitik	art. 157	0	0	1	0	0	1
Konsumentskydd	art. 169	0	1	0	0	0	1
Flexibilitetsklausulen	art. 352	0	0	1	0	0	1

* Vissa av utkasterna berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Utrikesutskottet

Utrikesutskottet prövade ett utkast till lagstiftningsakt under 2014 och ansåg inte att utkastet stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett utdrag ur protokollet. Den rättsliga grunden för utkastet var artikel 212 i EUF-fördraget, dvs. ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2014 prövade utrikesutskottet 20 utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av utkasterna (13) gällde ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer. Ytterligare nio utkast gällde utvecklingssamarbete med tredjeländer, och ett utkast gällde humanitärt bistånd till tredjeländer. Övriga utkast gällde konsulärt skydd för unionsmedborgare i ett tredjeländ (1), associering av utomeuropeiska länder och territorier (1) och gemensam handelspolitik (1). Utrikesutskottet har inte lämnat några utlåtanden.

Av de utkast som prövades under 2012 berörde fem flera politikområden. Det gällde kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett europeiskt grannskapsinstrument (KOM(2011) 839), kommissionens förslag till förordning om fastställande av gemensamma bestämmelser och förfaranden för genomförandet av Europeiska unionens instrument för yttre åtgärder (KOM(2011) 842), kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett partnerskapsinstrument för samarbete med tredjeländer (KOM(2011) 843), kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett finansieringsinstrument för främjande av demokrati och mänskliga rättigheter i hela världen (KOM(2011) 844) och kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett stabilitetsinstrument (KOM(2011) 845). Dessa utkast innehöll förslag om utvecklingssamarbete och ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer. Kommissionens förslag (KOM(2011) 843) innehöll dessutom förslag om en gemensam handelspolitik.

Tabell 9 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom utrikesutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Antal utkast 2014	Totalt antal utkast*
Unionsmedborgarskap (konsulärt skydd)	art. 23	0	0	1	0	0	1
Associering av utomeuropeiska länder och territorier	art. 203	0	0	1	0	0	1
Gemensam handelspolitik	art. 207	0	0	1	0	0	1
Utvecklingssamarbete	art. 209, 210	1	0	7	1	0	9
Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	art. 212	1	3	7	1	1	13
Humanitärt bistånd	art. 214	0	0	1	0	0	1

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Försvarsutskottet

Under 2014 prövade försvarsutskottet inga utkast till lagstiftningsakter.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2014 prövade försvarsutskottet nio utkast. Av sammanställningarna framgår att fem av utkasten gällde tillnärmning av lagstiftning inom den inre marknaden. Därutöver innehöll två av utkasten förslag om miljöpolitik. Övriga utkast gällde strukturfonder (1), civilskydd (1) och ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer (1).

Ett av utkasten som prövades under 2013 berörde flera politikområden. Det gällde kommissionens förslag till förordning om ändring av rådets förordning om inrättande av Europeiska unionens solidaritetsfond (KOM(2013) 522) som innehöll både förslag om strukturfonder och om ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer. Ett annat utkast grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. I fråga om detta utkast lämnade försvarsutskottet ett utlåtande (utl. 2012/13:FöU11) med förslag till ett motiverat yttrande. Utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om åtgärder för att säkerställa en hög gemensam nivå av nät- och kommunikationssäkerhet i hela unionen (KOM(2013) 48). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2012/13:185).

Tabell 10 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom försvarsutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Antal utkast 2014	Totalt antal utkast*
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	1	3	0	1	0	5
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175	0	0	0	1	0	1
Miljöpolitik	art. 192	0	2	0	0	0	2
Civilskydd	art. 196	0	0	1	0	0	1
Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	art. 212	0	0	0	1	0	1

* Ett av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Socialförsäkringsutskottet

Socialförsäkringsutskottet prövade fem utkast till lagstiftningsakter under 2014. I samtliga fall fann utskottet att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett utdrag ur protokollet.

Av sammanställningarna framgår att fyra av utkasten gällde gränskontroll och två asylpolitik. Övriga utkast gällde invandringspolitik (1) och polissamarbete (1). Ett av utkasten berörde flera politikområden. Det var kommissionens beslut om upphävande av vissa rättsakter inom området med frihet, säkerhet och rättvisa (KOM(2014) 713) som rörde gränskontroll, asylpolitik, invandringspolitik och polissamarbete.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2014 prövade socialförsäkringsutskottet 19 utkast till lagstiftningsakter. De flesta (11) av

utkasten gällde politikområdet gränskontroll. Sex av utkasten gällde invandringspolitik och fem asylpolitik. Övriga utkast gällde fri rörlighet för arbetstagare – social trygghet – (1) och polissamarbete (1). Socialförsäkringsutskottet lämnade inga utlåtanden under denna tid.

Flera av utkasten berörde flera politikområden. Förutom det redan nämnda utkastet som prövades under 2014 berörde två av utkasten som prövades under 2012 både asylpolitik och invandringspolitik. Det gällde kommissionens förslag till förordning om inrättande av asyl- och migrationsfonden (KOM(2011) 751). Det gällde också kommissionens förslag till beslut om ändring av vissa beslut för att öka medfinansieringssatsen för Europeiska flyktingfonden, Europeiska återvändandefonden och Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare m.m. (KOM(2012) 526).

Tabell 11 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom socialförsäkringsutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Antal utkast 2014	Totalt antal utkast*
Fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet)	art. 48	0	1	0	0	0	1
Gränskontroll	art. 77	2	2	2	1	4	11
Asylpolitik	art. 78	1	0	2	0	2	5
Invandringspolitik	art. 79	2	0	2	1	1	6
Polissamarbete	art. 87	0	0	0	0	1	1

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Socialutskottet

Socialutskottet prövade två utkast till lagstiftningsakter under 2014. I båda fallen ansåg utskottet att utkasten inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att båda utkasten grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. om tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Båda utkasten gällde även folkhälsa. Det var kommissionens förslag till ändring av förordning om inrättande av gemenskapsförfaranden för godkännande av och tillsyn över humanläkemedel och veterinärmedicinska läkemedel samt om inrättande av en europeisk läkemedelsmyndighet (KOM(2014) 557) och förslag till förordning om veterinärmedicinska läkemedel (KOM(2014) 558).

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2014 prövade socialutskottet 19 utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av utkasten (15) gällde tillnärmning av lagstiftning. Därutöver följer tolv utkast som gällde

folkhälsa. Övriga utkast gällde socialpolitik (1) och ekonomisk, social och territoriell sammanhållning – strukturfonder – (1).

Totalt 10 av de 19 utkasten berörde både folkhälsa och tillnärmning av lagstiftning. Det gällde, förutom de tidigare nämnda utkasten som prövades under 2014, kommissionens förslag till förordning om de avgifter som ska betalas till Europeiska läkemedelsmyndigheten för säkerhetsövervakning av humanläkemedel (KOM(2013) 472). Detta förslag prövades under 2013.

Även följande förslag från kommissionen som prövades under 2012 berörde både folkhälsa och tillnärmning av lagstiftning:

- ändrat förslag till direktiv om ändring av direktiv vad gäller information till allmänheten om receptbelagda läkemedel (KOM(2012) 48)
- ändrat förslag till förordning om ändring av förordning vad gäller information till allmänheten om receptbelagda humanläkemedel (KOM(2012) 49)
- förslag till förordning om ändring av förordning vad gäller säkerhetsövervakning av läkemedel (KOM(2012) 51)
- förslag till direktiv om ändring av direktiv vad gäller säkerhetsövervakning av läkemedel (KOM(2012) 52)
- förslag till förordning om kliniska prövningar av humanläkemedel och om upphävande av direktiv (KOM(2012) 369)
- förslag till förordning om medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik (KOM(2012) 541)
- förslag till förordning om medicintekniska produkter m.m. (KOM(2012) 542).

Socialutskottet har lämnat tre utlåtanden under tiden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, vilket har lett till tre motiverade yttranden från riksdagen. Det första utlåtandet lämnades under 2012 och gällde det nämnda utkastet KOM(2012) 49, som berörde folkhälsa och tillnärmning av lagstiftning (utl. 2011/12:SoU18). Det andra utlåtandet lämnades också under 2012 och gällde förslag till förordning om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (KOM(2012) 617) och berörde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning – strukturfonder – (utl. 2012/13:SoU8). Det tredje utlåtandet som lämnades under 2013 gällde ett utkast till revideringar av tobaksproduktsdirektivet (KOM(2012) 788) och grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden (utl. 2012/13:SoU17).

Tabell 12 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom socialutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Antal utkast 2014	Totalt antal utkast*
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	0	9	4	2	15
Socialpolitik	art. 153	1	0	0	0	0	1
Folkhälsa	art. 168	0	1	8	1	2	12
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175	0	0	1	0	0	1

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Kulturutskottet

Kulturutskottet prövade inte något utkast under 2014.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2014 prövade kulturutskottet fem utkast. Inget av utkasten ledde till något utlåtande.

Av sammanställningarna framgår att tre av utkasten gällde området kultur. Övriga utkast gällde utbildning (1) och industripolitik (1). Ytterligare ett grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden, och ett på flexibilitetsklausulen. Ett av utkasten berörde flera områden. Det gäller kommissionens förslag till förordning om inrättande av programmet Kreativa Europa (KOM(2011) 785) som prövades under 2012. Detta utkast rörde kultur, utbildning och industripolitik.

Tabell 13 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom kulturutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Antal utkast 2014	Totalt antal utkast*
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	0	0	1	0	1
Utbildning m.m.	art. 166	0	0	1	0	0	1
Kultur	art. 167	1	0	2	0	0	3
Industripolitik	art. 173	0	0	1	0	0	1
Flexibilitetsklausulen	art. 352	0	0	1	0	0	1

*Ett av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet prövade ett utkast till lagstiftningsakt under 2014. Utskottet ansåg att utkastet inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett utdrag ur protokollet. Utkastet grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2014 prövade utbildningsutskottet 14 utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av utkasten (7) gällde forskning och teknisk utveckling, och fyra utkast gällde industripolitik. Därutöver gällde två utkast rymdpolitik, och lika många innehöll förslag om tillnärmning av lagstiftning. Övriga förslag gällde fri rörlighet för arbetstagare (1), etableringsrätt (1), fri rörlighet för tjänster (1) och utbildning (1).

Tre av utkasten berörde flera politikområden. Under 2012 prövade utskottet ett förslag till förordning om inrättande av Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation 2014–2020 (KOM(2011) 809). Det berörde områdena industripolitik samt forskning och teknisk utveckling. Under 2012 prövade utskottet även ett förslag till direktiv om ändring av direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer och förordning om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden (KOM(2011) 883). Det utkastet berörde fri rörlighet för arbetstagare, etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster samt innehöll även förslag om tillnärmning av lagstiftning. Under 2011 prövade utskottet ett förslag till förordning om reglerna för deltagande och spridning i Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation 2014–2020 (KOM(2011) 810). Det berörde politikområdena industripolitik samt forskning och teknisk utveckling. Utbildningsutskottet har inte lämnat några utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Tabell 14 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom utbildningsutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF- fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Antal utkast 2014	Totalt antal utkast*
Fri rörlighet för arbetstagare	art. 46	0	0	1	0	0	1
Etableringsrätt	art. 53	0	0	1	0	0	1
Fri rörlighet för tjänster	art. 62	0	0	1	0	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	0	1	0	1	2
Utbildning m.m.	art. 165, 166	0	0	1	0	0	1
Industripolitik	art. 173	0	3	1	0	0	4
Forskning och teknisk utveckling	art. 182, 183, 185, 188	0	2	1	4	0	7
Rymdpolitik	art. 189	0	0	0	2	0	2

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Trafikutskottet

Trafikutskottet prövade ett utkast till lagstiftningsakt under 2014. Utkastet grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett utdrag ur protokollet.

Totalt prövade trafikutskottet 63 utkast till lagstiftningsakter under tiden den 1 december 2009–31 december 2014. Av sammanställningarna framgår att majoriteten av utkasten gällde transportpolitik (32). Därefter följer 16 utkast som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning, 9 utkast som gällde transeuropeiska nät, 4 utkast som gällde statistik, 3 som gällde miljöpolitik och 2 utkast som gällde industripolitik. Övriga utkast gällde jordbruk och fiskeri (1), administrativt samarbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa (1), gränskontroll (1), statligt stöd (1), socialpolitik (1), strukturfonder (1), forskning och teknisk utveckling (1), energipolitik (1) och turism (1).

Totalt fyra utkast sedan Lissabonfördraget trädde i kraft berörde flera politikområden. Det gäller för det första ett utkast som prövades under 2010, nämligen förslaget till förordning om inrättande av ett program för att stödja den fortsatta utvecklingen av en integrerad havspolitik (KOM(2010) 494). För detta utkast angavs följande politikområden som rättslig grund: jordbruk och fiskeri, administrativt samarbete, gränskontroll, transportpolitik,

industripolitik, ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, forskning och teknisk utveckling, miljö, energipolitik samt turism. Det gäller för det andra förslaget till förordning om ändring av beslut om att upprätta ett ramprogram för konkurrenskraft och innovation (2007–2013) och av förordning om allmänna regler för gemenskapens finansiella stöd på området transeuropeiska nät på transportområdet och energiområdet (KOM(2011) 659). Detta utkast prövades av trafikutskottet under 2011 och gällde transeuropeiska nät och industripolitik.

Även kommissionens förslag till förordning om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1192/69 om införande av enhetliga regler för järnvägsföretagens redovisning (KOM(2013) 26) som prövades under 2013 berörde flera politikområden. Detta utkast gällde både transportpolitik och statligt stöd. Därutöver berörde kommissionens förslag till direktiv om driftskompatibiliteten hos järnvägssystemet inom Europeiska unionen (KOM(2013) 30) flera politikområden, nämligen transportpolitik och transeuropeiska nät. Trafikutskottet lämnade ett utlåtande (utl. 2012/13:TU13) om detta utkast tillsammans med fyra andra utkast i det fjärde järnvägspaketet.

Trafikutskottet lämnade totalt fem utlåtanden som ledde till motiverade yttranden under tiden 2009–2014. Det första utlåtandet lämnades under 2012 och gällde förslaget till förordning om periodisk provning av motorfordons och tillhörande släpvagnars trafiksäkerhet och om upphävande av ett direktiv (KOM(2012) 380, utl. 2012/13:TU3). Det utkastet gällde transportpolitik. Utskottet lämnade vidare fyra utlåtanden under 2013. I ett av utlåtandena behandlades fem utkast till lagstiftningsakter som rörde kommissionens förslag i det fjärde järnvägspaketet (utl. 2012/13:TU13). Dessa utkast gällde transportpolitik och transeuropeiska nät. Kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (KOM(2013) 147) grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget (utl. 2012/13:TU20). Även kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att fullborda den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation och upprätta en uppkopplad kontinent (KOM(2013) 627) grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget (utl. 2013/14:TU5). Kommissionens förslag till förordning om inrättande av en ram för tillträde till marknaden för hamntjänster och för finansiell insyn i hamnar (KOM(2013) 296) gällde transportpolitik (utl. 2012/13:TU21).

Tabell 15 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom trafikutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Antal utkast 2014	Totalt antal utkast*
Jordbruk och fiskeri	art. 43	1	0	0	0	0	1
Administrativt samarbete (inom området för frihet, säkerhet och rättvisa)	art. 74	1	0	0	0	0	1
Gränskontroll	art. 77	1	0	0	0	0	1
Transportpolitik	art. 91, 100	3	4	8	17	0	32
Statligt stöd	art. 109	0	0	0	1	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	5	2	4	4	1	16
Socialpolitik	art. 153	0	0	0	1	0	1
Transeuropeiska nät	art. 170, 171, 172	1	3	2	3	0	9
Industripolitik	art. 173	1	1	0	0	0	2
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175	1	0	0	0	0	1
Forskning och teknisk utveckling	art. 188	1	0	0	0	0	1
Miljöpolitik	art. 192	1	1	0	1	0	3
Energipolitik	art. 194	1	0	0	0	0	1
Turism	art. 195	1	0	0	0	0	1
Statistik	art. 338	2	0	0	2	0	4

*Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Miljö- och jordbruksutskottet

Miljö- och jordbruksutskottet prövade 16 utkast till lagstiftningsakter under 2014. Inget av utkasten ledde till något utlåtande eller motiverat yttrande.

Av sammanställningen framgår att sju utkast gällde jordbruk och fiskeri och att fem utkast grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Ytterligare fyra utkast gällde miljöpolitik och ett utkast gällde folkhälsa. Därutöver grundade sig ett utkast på flexibilitetsklausulen. Två av utkasten berörde flera politikområden. Det gäller kommissionens förslag till ändring av direktiven om avfall, om förpackningar och förpackningsavfall, om deponering av avfall, om uttjänta fordon, om batterier och ackumulatörer och förbrukade batterier

och ackumulatörer och om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska och elektroniska produkter (KOM(2014) 397). Detta utkast grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. förslaget gällde tillnärmning av lagstiftning, och rörde även miljöpolitik. Det gäller även kommissionens förslag till förordning om tillverkning, utsläppande på marknaden och användning av foder som innehåller läkemedel och om upphävande av rådets direktiv 90/167/EEG (KOM(2014) 556) som berörde jordbruk och fiskeri samt folkhälsa.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2014 prövade miljö- och jordbruksutskottet 111 utkast till lagstiftningsakter, vilket är 22 procent av alla utkast som prövades i riksdagen under denna period. Drygt 61 procent av utkasten (68 av 111) gällde jordbruk och fiskeri. Därefter följer 29 utkast som gällde miljöpolitik och 20 utkast som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning. Utöver detta gällde åtta utkast folkhälsa. Vardera tre utkast gällde transportpolitik, energipolitik och statistik. Ytterligare två utkast gällde strukturfonder, två gällde forskning och teknisk utveckling och lika många turism. Övriga utkast gällde etableringsrätt (1), tillnärmning av lagstiftning som rör immateriella rättigheter (1), socialpolitik (1), industripolitik (1), associering av utomeuropeiska länder och territorier (1) och gemensam handelspolitik (1). Därutöver grundade sig ett utkast på flexibilitetsklausulen (1).

Totalt 18 utkast under perioden 2009–2014 berörde flera politikområden. Av de utkast som prövades av utskottet under 2014 berörde, som redan nämnts, två utkast flera politikområden. Under 2013 berörde sju av utkasterna flera politikområden. Kommissionens förslag till direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden (KOM(2013) 133) gällde jordbruk och fiskeri, transportpolitik, miljöpolitik och energipolitik. Utskottet lämnade ett utlåtande om detta förslag (utl. 2012/13:MJU20). Kommissionens förslag till förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden (KOM(2013) 245) gällde jordbruk och fiskeri, transportpolitik, industripolitik, strukturfonder, forskning och teknisk utveckling, miljöpolitik, energipolitik och turism. Kommissionens förslag till förordning om djurhälsa (KOM(2013) 260) och förslag till förordning om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen m.m. (KOM(2013) 265) gällde båda jordbruk och fiskeri samt tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och folkhälsa. Kommissionens förslag till förordning om fastställande av bestämmelser för förvaltningen av utgifter för livsmedelskedjan, djurhälsa, djurskydd, växtskydd och växtförökningsmaterial m.m. (KOM(2013) 327) och förslag till förordning om ändring av vissa förordningar på områdena fiske och djurhälsa med anledning av ändringen av Mayottes ställning i förhållande till Europeiska unionen (KOM(2013) 417), gällde båda jordbruk och fiskeri och folkhälsa. Till sist gällde kommissionens förslag till direktiv om ändring av vissa direktiv på områdena miljö, jordbruk, socialpolitik och folkhälsa med anledning av ändringen av Mayottes ställning i förhållande till EU (KOM(2013) 418)

jordbruk och fiskeri, tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden, socialpolitik, folkhälsa och miljöpolitik.

Under 2012 berörde fyra av utkasten flera politikområden. Det gäller förslaget till förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden (KOM(2011) 804) som rörde följande områden: jordbruk och fiskeri, etableringsrätt, transportpolitik, forskning och teknisk utveckling, miljöpolitik, energipolitik samt turism. Det gäller också förslaget till förordning om förflyttning av sällskapsdjur utan kommersiellt syfte (KOM(2012) 89) som rörde jordbruk och fiskeri samt folkhälsa. Det gäller även förslaget till förordning om ändring av direktiven vad gäller de befogenheter som ska tilldelas kommissionen (KOM(2012) 150) som rörde jordbruk och fiskeri och tillnärmning av lagstiftning. Det gäller även förslaget till ändring av direktiv om kvaliteten på bensin och dieselbränslen och om ändring av direktiv om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (KOM(2012) 595) som rörde miljöpolitik och tillnärmning av lagstiftning.

Under 2011 berörde fem utkast flera politikområden. Det gäller ett utkast som gällde jordbruk och fiskeri samt tillnärmning av lagstiftning vad avser immateriella rättigheter, nämligen förslaget till förordning om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter (KOM(2010) 733). Förslaget till förordning om export och import av farliga kemikalier (KOM(2011) 245) gällde såväl miljöpolitik som gemensam handelspolitik. Vidare gällde förslaget till förordning om definition, beskrivning, presentation och märkning av samt skydd av geografiska beteckningar för aromatiserade vinprodukter (KOM(2011) 530) jordbruk och fiskeri och tillnärmning av lagstiftning. Ytterligare ett förslag till förordning om ändring av en förordning vad gäller elektronisk identifiering av nötkreatur och avskaffande av bestämmelserna om frivillig märkning av nötkött (KOM(2011) 525) gällde förslag inom jordbruk och fiskeri och folkhälsa. Slutligen gällde det ändrade förslaget till förordning om ändring av vissa förordningar vad gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen (KOM(2011) 634) områdena jordbruk och fiskeri samt ekonomisk, social och territoriell sammanhållning. Det sistnämnda utkastet resulterade även i ett utlåtande från miljö- och jordbruksutskottet (utl. 2011/12:MJU8). Riksdagen biföll utskottets förslag till motiverat yttrande.

Totalt under tiden 2009–2014 lämnade utskottet fem utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Tre av dessa utlåtanden gällde utkast på området jordbruk och fiskeri, varav ett utkast även gällde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning. Utskottet lämnade i februari 2011 ett utlåtande (utl. 2010/11:MJU21) om förslaget till förordning om en samlad marknadsordning (KOM(2010) 799). I det aktuella förslaget hade ett tidigare förslag till ändring rörande livsmedelshjälp till de sämst ställda i unionen inarbetats (KOM(2010) 486). Utskottet lämnade ett utlåtande om det förslaget i november 2010 (utl. 2010/11:MJU7). Utskottet lämnade även ett utlåtande (utl. 2011/12:MJU8) i november 2011 om det ändrade förslaget till förordning om ändring av förordningar vad gäller utdelning av livsmedel till de sämst

ställda i unionen (KOM(2011) 634). Förslaget ersatte det tidigare nämnda förslaget (KOM(2010) 486).

Miljö- och jordbruksutskottet lämnade ett fjärde utlåtande (utl. 2012/13:MJU6) under 2012 som gällde miljöpolitik. Det var förslaget till förordning om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning i unionen (KOM(2012) 576). Det femte utlåtandet lämnades under 2013 och gällde jordbruk, fiskeri, transportpolitik, miljöpolitik och energipolitik (utl. 2012/13:MJU20).

Tabell 16 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom miljö- och jordbruksutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Antal utkast 2014	Totalt antal utkast*
Jordbruk och fiskeri	art. 42, 43	11	24	12	14	7	68
Etableringsrätt	art. 53, 55	0	0	1	0	0	1
Transportpolitik	art. 91, 100	0	0	1	2	0	3
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	5	3	2	5	5	20
Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)	art. 118	0	1	0	0	0	1
Socialpolitik	art. 153	0	0	0	1	0	1
Folkhälsa	art. 168	0	1	1	5	1	8
Industripolitik	art. 173	0	0	0	1	0	1
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175	0	1	0	1	0	2
Forskning och teknisk utveckling	art. 188	0	0	1	1	0	2
Miljöpolitik	art. 192	0	2	16	7	4	29
Energipolitik	art. 194	0	0	1	2	0	3
Turism	art. 195	0	0	1	1	0	2
Associering av utomeuropeiska länder och territorier	art. 203	1	0	0	0	0	1
Gemensam handelspolitik	art. 207	0	1	0	0	0	1
Statistik	art. 338	1	0	1	1	0	3
Flexibilitetsklausulen	art. 352	0	0	0	0	1	1

*Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Näringsutskottet

Näringsutskottet prövade, som nämnts, två utkast till lagstiftningsakter under 2014, varav ett ledde till att utskottet lämnade ett utlåtande. Av sammanställningarna framgår att båda utkasten grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2014 prövade näringsutskottet 41 utkast till lagstiftningsakter. Av sammanställningarna framgår att flest utkast (14) grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Därefter följer elva utkast som gäller ekonomisk, social och territoriell sammanhållning och sex utkast som gäller energipolitik. Fem utkast gäller tillnärmning av lagstiftning som rör immateriella rättigheter. Två utkast vardera gäller jordbruk och fiskeri, etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster. Ytterligare två utkast gäller särskilda åtgärder till förmån för de s.k. yttersta randområdena. Övriga utkast gäller transeuropeiska nät (1), industripolitik (1), turism (1), utvecklingssamarbete (1), ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer (1), inhämtande av information (1), statistik (1), konkurrensregler (1) och gemensam handelspolitik (1).

Totalt nio utkast berörde flera politikområden. Under 2013 berörde två av de utkast som utskottet prövade flera politikområden. Det var för det första förslag till förordning om systemet för handeln med vissa varor som framställs genom bearbetning av jordbruksprodukter (KOM(2013) 106) som gällde jordbruk och fiskeri och gemensam handelspolitik. Det var för det andra kommissionens förslag till direktiv om vissa regler som styr skadeståndstalan enligt nationell lagstiftning för överträdelser av medlemsstaternas och Europeiska unionens konkurrensrättsliga bestämmelser (KOM(2013) 404) som gällde konkurrensregler och tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Följande utkast som prövades av utskottet fram t.o.m. 2012 berörde också flera politikområden:

- förslag till direktiv om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden (KOM(2012) 372) som gällde etableringsrätt och fri rörlighet av tjänster
- förslag till förordning om inrättande av ett program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag (2014–2020) (KOM(2011) 834) som gällde industripolitik och turism
- förslag till direktiv om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (KOM(2010) 179) som gällde jordbruk och fiskeri, tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden samt inhämtande av information
- förslag till förordning om att tilldela Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken och formgivning) vissa uppgifter i samband

med skyddet av immateriella äganderätter (KOM(2011) 288) som grundade sig på både artikel 114 och artikel 118 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och immateriella rättigheter

- förslag till direktiv om viss tillåten användning av anonyma verk (KOM(2011) 289) som gällde etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden
- förslag till förordning om ändring av förordning om en europeisk gruppering för territoriellt samarbete (EGTS) för att förtydliga, förenkla och förbättra bildandet och genomförandet av sådana grupperingar (KOM(2011) 610) som gällde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, utvecklings-samarbete samt ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer
- förslag till förordning om särskilda bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden och målet Investering för tillväxt och sysselsättning (KOM(2011) 614) som gällde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning samt särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena.

Totalt lämnade näringsutskottet fem utlåtanden under tiden 2009–2014, varav dock endast tre ledde till motiverade yttranden från riksdagen. Det gäller kommissionens förslag KOM(2011) 370 som gällde energipolitik (utl. 2011/12:NU8). Även de nämnda förslagen KOM(2011) 834 och KOM(2012) 372 ledde till motiverade yttranden från riksdagen (utl. 2011/12:NU17 och 2012/13:NU5).

De två utlåtanden som inte ledde till några motiverade yttranden lämnades på begäran av en minoritet av minst fem ledamöter. Det första av dessa utlåtanden (utl. 2011/12:NU15) lämnades 2011 och gällde kommissionens förslag till förordning om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer (KOM(2011) 658). I det ärendet begärde en minoritet att ett utlåtande skulle lämnas. Utskottsmajoriteten ansåg dock att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen och föreslog att riksdagen skulle lägga utlåtandet till handlingarna. Riksdagen biföll utskottsmajoritetens förslag, vilket innebar att inget motiverat yttrande översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Det andra utlåtandet (utl. 2013/14:NU28) lämnades, som nämnts, 2014 och gällde kommissionens förslag till direktiv om skydd för företagshemligheter (KOM(2013) 813). Riksdagen biföll även i detta fall utskottsmajoritetens förslag, vilket innebar att utlåtandet lades till handlingarna.

Tabell 17 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom näringsutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Antal utkast 2014	Totalt antal utkast*
Jordbruk och fiskeri	art. 43	1	0	0	1	0	2
Etableringsrätt	art. 49, 50, 53	0	1	1	0	0	2
Fri rörlighet för tjänster	art. 56, 62	0	1	1	0	0	2
Konkurrensregler	art. 103	0	0	0	1	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	1	8	0	3	2	14
Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)	art. 118	1	3	0	1	0	5
Transeuropeiska nät	art. 172	0	1	0	0	0	1
Industripolitik	art. 173	0	0	1	0	0	1
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning	art. 175, 177, 178	0	8	0	3	0	11
Energipolitik	art. 194	1	3	1	1	0	6
Turism	art. 195	0	0	1	0	0	1
Gemensam handelspolitik	art. 207	0	0	0	1	0	1
Utvecklingssamarbete	art. 209	0	1	0	0	0	1
Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	art. 212	0	1	0	0	0	1
Inhämtande av information	art. 337	1	0	0	0	0	1
Statistik	art. 338	1	0	0	0	0	1
Särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena	art. 349	0	2	0	0	0	2

*Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet prövade två utkast till lagstiftningsakter under 2014. Ingen av dessa prövningar ledde till något utlåtande. Av sammanställningarna framgår att ett utkast gällde fri rörlighet för arbetstagare och ett socialpolitik.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2014 prövade arbetsmarknadsutskottet 18 utkast till lagstiftningsakter och lämnade 3 utlåtanden. Av sammanställningarna framgår att fem av utkasten gällde socialpolitik och fyra utkast fri rörlighet för arbetstagare. Ytterligare fyra utkast gällde ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder). Vardera två utkast gällde sysselsättning och Europeiska socialfonden. Därutöver grundade sig två utkast på flexibilitetsklausulen. Övriga utkast gällde jordbruk och fiskeri (1), etableringsrätt (1) och tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden (1).

Under 2011 berörde två av utkasten som prövades flera politikområden. Det gäller för det första kommissionens förslag till förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (2014–2020) (KOM(2011) 608). Detta utkast gällde jordbruk och fiskeri samt ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder). Det gäller även för det andra förslaget till förordning om Europeiska unionens program för social förändring och social innovation (KOM(2011) 609). Detta utkast innehöll förslag om fri rörlighet för arbetstagare, sysselsättning, socialpolitik samt ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder). Arbetsmarknadsutskottet lämnade utlåtanden över båda dessa utkast (utl. 2011/12:AU3 och utl. 2011/12:AU4). Riksdagen biföll utskottets förslag, och motiverade yttranden översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2011/12:54 och rskr. 2011/12:55).

Under 2012 lämnade utskottet även ett utlåtande om förslaget till rådets förordning om utövandet av rätten att vidta kollektiva åtgärder i samband med etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster (KOM(2012) 130), den s.k. Monti II-förordningen (utl. 2011/12:AU14). Utkastet grundade sig på artikel 352 i EUF-fördraget, dvs. flexibilitetsklausulen. Riksdagen biföll utskottets förslag och ett motiverat yttrande översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2011/12:214). Detta var första gången som ett gult kort utfärdades. Till följd av detta gula kort drog kommissionen tillbaka sitt förslag.

Tabell 18 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom arbetsmarknadsutskottets område

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast 2010	Antal utkast 2011	Antal utkast 2012	Antal utkast 2013	Antal utkast 2014	Totalt antal utkast*
Jordbruk och fiskeri	art. 42, 43	0	1	0	0	0	1
Fri rörlighet för arbetstagare	art. 45, 46	1	1	0	1	1	4
Etableringsrätt	art. 53	0	0	1	0	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	art. 114	0	1	0	0	0	1
Sysselsättning	art. 149	0	1	0	1	0	2
Socialpolitik	art. 153	0	2	1	1	1	5
Europeiska socialfonden	art. 164	0	1	0	1	0	2
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175, 177	0	3	0	1	0	4
Flexibilitetsklausulen	art. 352	0	0	1	1	0	2

*Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Yttranden från andra utskott

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet framhåller i sitt yttrande att av de utkast som utskottet subsidiaritetsprövade under 2014 har hittills två av kommissionens förslag (KOM(2013) 937 och KOM(2014) 66) lett till lagstiftning respektive beslut. I övriga ärenden pågår lagstiftningsförfarandet ännu.

Finansutskottet noterar i sitt yttrande att antalet prövade lagstiftningsakter under 2014 var betydligt mindre än under 2013, närmare bestämt 7 utkast 2014 mot 17 utkast 2013. Vidare noterar utskottet att inget av de utkast som prövades under 2014 ledde till att utskottet föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande.

Vid en bedömning av de olika förslag som utskottet subsidiaritetsprövade under 2014 är det enligt utskottet svårt att dra några bestämda slutsatser om i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av förslagen från EU, eftersom flera av förslagen ännu inte har lett till EU-lagstiftning.

Finansutskottet kan liksom tidigare konstatera att det pågått ett omfattande lagstiftningsarbete inom EU på finansmarknadsområdet, som inneburit att utrymmet för svensk lagstiftning minskat på området. Samtidigt har dock

subsidiaritetkontrollen inneburit att riksdagen har kunnat framföra sina synpunkter direkt till EU:s institutioner.

Utskottet har tidigare observerat att kommissionen allt oftare lägger fram förslag till förordningar i stället för förslag till direktiv, och att denna utveckling minskar handlingsutrymmet för de nationella parlamenten att vid genomförandet anpassa EU-lagstiftningen till de skiftande konstitutionella förutsättningarna i varje enskilt medlemsland. Av de sju utkast som utskottet subsidiaritetsprövade under 2014 avsåg fyra utkast förslag till nya eller ändrade förordningar.

En fråga som utskottet tidigare uttalat sig om är hur tidsramen för subsidiaritetsprövningen av ett förslag korresponderar med behandlingen av kommissionens förslag inom EU. Utskottet påpekar att det förekommer att förhandlingarna inom EU om förslagen till rättsakter påbörjas redan innan tidsfristen för subsidiaritetsprövningen av rättsakterna löpt ut. Det kan även i vissa fall vara nödvändigt för utskotten att överlägga om det sakliga innehållet i förslagen innan subsidiaritetsprövningen är genomförd. Utskottet vill återigen betona att de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar kan förlora i betydelse om prövningen inte kan genomföras innan eller i inledningsskedet av förhandlingarna om rättsakterna.

Utskottet anser att det är viktigt att de utkast till lagstiftningsförslag som kommissionen avser att lägga fram redovisas i kommissionens arbetsprogram. För de nationella parlamentens planering är det av värde att kommissionens förslag så långt det är möjligt aviseras i god tid. Vad gäller de lagstiftningsinitiativ som aviseras i kommissionens arbetsprogram är det också viktigt att kommissionen på lämpligt sätt meddelar de nationella parlamenten om initiativen senareläggs eller inte alls kommer.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet framhåller i sitt yttrande att dess beredningsområde har direkt anknytning till EU:s regelverk. Antalet prövningar inom utskottets område är dock förhållandevis lågt. Ökningen 2014 gäller utkast som rör åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU. Dessa utkast har inte lett till några utlåtanden.

Förslaget om ett fördjupat samarbete på området för skatt på finansiella transaktioner (KOM(2013) 71) medförde ett motiverat yttrande eftersom dess anspråk på beskattning av aktörer som är verksamma i länder som inte deltar i samarbetet framstod som problematiskt, och det var oklart hur en sådan beskattning skulle kunna upprätthållas ur rättslig och praktisk synpunkt.

Rådets rättstjänst yttrade sig i september 2013 över förslagets förenlighet med bl.a. EU-rätten. Rättstjänsten ansåg att förslagets etableringsprincip, vad gäller finansinstitut från icke deltagande medlemsstater, inte är förenlig med EU-rätten. Etableringsprincipen är basen för beskattning av företag utanför de elva medlemsstater som deltar i det fördjupade samarbetet. De deltagande medlemsstaterna har ännu inte nått någon överenskommelse om skatten. Det

kan noteras att det förslag som nu diskuteras har ett mer begränsat tillämpningsområde än det första förslaget. Förslaget behandlas i rådsarbetsgruppen för skattefrågor (senast den 29 september 2015). Sverige verkar för att de negativa konsekvenserna för icke deltagande medlemsstater ska minimeras.

Förhandlingarna inom EU om en gemensam bolagsskattebas pågår. Enligt kommissionens meddelande den 17 juni 2015 om en rättvisare företagsbeskattning på den inre marknaden tänker sig kommissionen en nylansering av CCCTB-förslaget där systemet ska bli obligatoriskt, åtminstone för multinationella företag, och införas stegvis.

Justitiekottets yttrande

Justitiekottet ansåg inte vid någon av de sju subsidiaritetsprövningar som det genomförde under 2014 att de föreslagna utkast till lagstiftningsakter stred mot subsidiaritetsprincipen. Under 2013 genomförde utskottet tolv subsidiaritetsprövningar. En av dessa resulterade i att utskottet lämnade ett prövningsutlåtande. Nämda prövning gällde förslaget om inrättande av en europeisk åklagarmyndighet (KOM(2013) 534). Utskottet kan konstatera att antalet förslag till lagstiftningsutkast från kommissionen minskade 2014 jämfört med 2013.

Av de sju utkast till lagstiftningsakter som utskottet prövade under 2014 innehöll tre utkast förslag om straffrättsligt samarbete och två förslag om polissamarbete. Övriga utkast innehöll förslag om transportpolitik och bekämpning av bedrägeri. Justitiekottet beskriver förslagen inom de olika områdena ingående.

Utskottets inställning är att det samarbete som efter Lissabonfördragets ikraftträdande finns på det straffrättsliga området innebär att delar av den nationella kompetensen förs över till EU, vilket medför att lagstiftningen på EU-nivå stärks och att utrymmet för nationell lagstiftning minskar i motsvarande mån. Som utskottet påpekat i tidigare yttranden till konstitutionsutskottet är denna kompetensöverföring i många fall nödvändig för att nå ett effektivt samarbete, dvs. att förebygga och bekämpa gränsöverskridande och allvarlig brottslighet. Som utskottet tidigare konstaterat har ett omfattande lagstiftningsarbete skett på området, vilket också har lett till en betydande kompetensöverföring till EU och motsvarande inskränkning av den nationella kompetensen. Utskottet framhåller att det är viktigt att uppmärksamma den samlade effekten som olika förslag kan ha tillsammans och som kan vara svår att överblicka vid enskilda förslag.

Tre av de förslag som utskottet prövade under 2014 gällde processuella frågor. Utskottets uppfattning är att åtgärder för att stärka misstänkta eller tilltalades processuella rättigheter förbättrar förutsättningarna för det rättsliga samarbetet. Utskottet anser att den överföring av kompetens som förslagen medför syftar till att nå ett effektivt samarbete och därmed får anses nödvändig.

Utskottet vidhåller också sin tidigare anförda inställning att det är viktigt att subsidiaritetsfrågan ges särskild uppmärksamhet när det handlar om förslag till lagstiftning inom det straff- och processrättsliga området. Rättsliga frågor, och i synnerhet straffrättsliga frågor, återspeglar grundläggande värden, seder och bruk i medlemsländerna. Dessa frågor utgör en central del för varje stats funktion och legitimitet och är därför av särskild betydelse för medlemsstaterna.

De rättsliga frågornas särskilda karaktär innebär även att det är viktigt att utvecklingen på området är förankrad hos medlemsstaterna. Utskottet vill även här framhålla att det är av största betydelse att subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna beaktas och att kommissionen i sitt fortsatta lagstiftningsarbete tar hänsyn till medlemsstaternas synpunkter i dessa avseenden. Detta gäller inte minst det fortsatta lagstiftningsarbetet när det gäller kommissionens förslag om att inrätta en europeisk åklagarmyndighet. Som utskottet påtalat i ett yttrande till utrikesutskottet om kommissionens arbetsprogram 2015 anser utskottet alltså att förslaget i sin helhet strider mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottets inställning är att i synnerhet straff- och processrättslig lagstiftning på EU-nivå endast ska initieras om det står klart att en sådan lagstiftning bidrar med ett betydande mervärde. Som utskottet anförde i ett utlåtande bör behovet av åtgärder på EU-nivå grundligt analyseras inför varje sådant beslut. I sitt yttrande till utrikesutskottet om kommissionens arbetsprogram 2015 välkomnade utskottet därför kommissionens restriktivare hållning till ny lagstiftning på EU-nivå. Utskottet noterade även med tillfredsställelse att kommissionen i sitt arbetsprogram framhåller att EU inte ska lägga sig lika mycket i sådant som bättre hanteras på medlemsstatsnivå. Utskottet ser således positivt på att ett ökat fokus ska läggas på att genomföra, tillämpa och utvärdera den lagstiftning som redan finns.

Utskottets uppfattning är att subsidiaritetsprövningarna fungerar väl, men utskottet vill markera vikten av att dessa kan genomföras innan förhandlingen om förslagen inleds för att de synpunkter som parlamenten framför ska beaktas i de fortsatta förhandlingarna. Vidare välkomnar utskottet kommissionens avsikt att söka en nära dialog med de parlament som lämnat motiverade yttranden när tröskeln för ett s.k. gult kort är nådd, men även i vissa fall när tröskeln för en omprövning inte nås.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet anför i sitt yttrande att det under tiden den 1 december 2009–31 december 2014 prövade 19 utkast till lagstiftningsakter. Dessa gällde främst politikområdena gränskontroll, invandringspolitik och asylpolitik. Flera av utkasten berörde flera politikområden. I samtliga fall gjorde utskottet bedömningen att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Lissabonfördraget delar in avdelning V, Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, i fyra områden, varav politik som rör gränskontroll, asyl och invandring är ett och ett annat rör polissamarbete. Utskottet kan konstatera att områdena har en starkt gränsöverskridande dimension och att det därför är nödvändigt att ha ett effektivt samarbete på europeisk nivå på områdena. Utskottet har inte heller vid något tillfälle funnit skäl att lämna ett motiverat yttrande över ett utkast till lagstiftningsakt. Mot denna bakgrund är det enligt utskottets mening svårt att i dag bedöma hur det samlade utfallet på politikområdet förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.

Som angetts ovan prövade utskottet fem utkast till lagstiftningsakter under den nu aktuella perioden, dvs. 2014. Ett av förslagen innebar att Moldaviens medborgare med biometriska pass flyttas över till förteckningen i viseringsförordningen för dem som inte är skyldiga att inneha visering. Ett förslag gällde införandet av en ny förordning för en ny typ av visering, s.k. rundresevisering, för personer som planerar att röra sig inom en eller flera medlemsstaters territorium under mer än 90 dagar, och ett förslag gällde en omarbetning av den s.k. viseringskodexen för att förenkla viseringsprocessen genom bl.a. krav på kortare handläggningstider. Ett ytterligare förslag innebar en ändring i Dublinförordningen och rörde frågan om vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en ansökan om internationellt skydd av ett ensamkommande barn. Det sista förslaget som prövades under perioden innebar att ett antal rättsakter som rör området med frihet, säkerhet och rättvisa, inklusive regelverket inom den f.d. tredje pelaren, inte längre var relevanta på grund av sin tillfälliga karaktär eller på grund av att deras innehåll har införts i nya rättsakter.

Ett genomförande av de nämnda förslagen kan enligt utskottets bedömning inte anses minska utrymmet för nationella åtgärder. Utskottet kan inte heller se att förslagen i sig inneburit en förskjutning av kompetens eller befogenheter mellan unionen och medlemsstaterna.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet framhåller inledningsvis att det under 2014 prövade två utkast till lagstiftningsförslag som inte resulterade i några motiverade yttranden. Lagstiftningsförslagen har ännu inte resulterat i någon lagstiftning på EU-nivå.

Socialutskottet konstaterar att det under tiden den 1 december 2009–31 december 2014 prövade totalt 19 utkast till lagstiftningsakter. Genom åren har endast ett prövat utkast berört socialpolitik, och ytterligare ett har berört ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder). En majoritet av alla prövade ärenden, inklusive de båda ärenden som prövades 2014, avser både tillnärmning av lagstiftning och folkhälsa.

Den gemensamma lagstiftningen på det aktuella området utgörs i dag av ett direktiv om veterinärmedicinska läkemedel, som är genomfört i svensk lagstiftning, och en förordning om godkännande av och tillsyn över human- och veterinärmedicinska läkemedel, som är direkt tillämplig men kompletteras

av svenska bestämmelser. Enligt förslaget ersätts direktivet av en förordning, vilket innebär att bestämmelserna blir direktverkande. En omfattande översyn av den svenska lagstiftningen måste göras, och dubbelregleringar måste rensas bort.

Enligt det andra förslaget ska de båda processerna för djur- och humanläkemedel delas upp, och bestämmelser om godkännande av djurläkemedel flyttas i stället över till den föreslagna förordningen om veterinärmedicinska läkemedel.

Det har framgått att målsättningen för översynen är att komma till rätta med de viktigaste problemen med dagens regelverk och att det huvudsakliga problemet är att det finns för få godkända djurläkemedel på den europeiska marknaden. Andra problem är att det komplexa regelverket ger en onödigt stor administrativ börda och att den gemensamma marknaden för djurläkemedel fungerar dåligt. Förslaget innehåller även åtgärder för att komma till rätta med den ökande antibiotikaresistensen.

Utskottet konstaterar att de båda förslagen rör ändringar i den befintliga gemensamma lagstiftningen och att utrymmet för nationella åtgärder alltså redan i viss mån är begränsat. Utskottet ser därutöver positivt på målsättningen med översynen liksom att den görs på EU-nivå. I detta sammanhang noterar utskottet särskilt ambitionen att komma till rätta med den ökande antibiotikaresistensen.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet framhåller inledningsvis att EU-samarbetet inom utbildningsutskottets beredningsområde till stor del bedrivs på andra sätt än genom lagstiftning. Inom politikområdet utbildning har EU endast befogenhet att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder enligt artiklarna 165 och 166 i EUF-fördraget. Inom politikområdet forskning och teknisk utveckling samt rymden har EU befogenhet att vidta åtgärder endast under förutsättning att det inte hindrar medlemsstaterna från att utöva sina befogenheter (se artiklarna 179 och 190 i EUF-fördraget).

Utbildningsutskottet har hittills behandlat ett relativt begränsat antal subsidiaritetsärenden (totalt 14 utkast till lagstiftningsakter). Utbildningsutskottet har inte i något fall lämnat ett utlåtande till kammaren.

Under det nu aktuella uppföljningsåret 2014 har ett utkast till lagstiftningsakt behandlats. Detta utkast till lagstiftningsakt grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, och frågan gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. För det föregående uppföljningsåret 2013 rörde fyra av de sex utkasten till lagstiftningsakter som utskottet prövade forskning och teknisk utveckling.

Vid en samlad bedömning av utskottets subsidiaritetsprövningar under 2014 jämfört med 2013 kan konstateras att antalet utkast som prövades minskade markant från sex utkast till ett utkast. Det totala antalet subsidiaritetsprövningar i riksdagen minskade även kraftigt under 2014

jämfört med 2013. Utbildningsutskottets andel av den totala mängden subsidiaritetsprövningar har minskat och är alltjämt liten.

När det gäller utrymmet för nationella åtgärder till följd av EU-lagstiftning kan utskottet mot bakgrund av sin relativt begränsade erfarenhet av subsidiaritetsärenden och av att dessa få ärenden är fördelade på ett relativt stort antal politikområden inte dra några mer övergripande slutsatser. Precis som i föregående års yttranden till konstitutionsutskottet vill utbildningsutskottet dock peka på vikten av att de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar kan genomföras innan förhandlingarna om rättsakterna inleds. I annat fall finns risken att värdet av de nationella parlamentens subsidiaritetsprövning sjunker.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet hänvisar i sitt yttrande till sina redovisade synpunkter i förra årets yttrande (2014/15:MJU1y) till konstitutionsutskottet. I förra årets yttrande konstaterade utskottet bl.a. när det gäller frågan om i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder minskat till följd av EU-förslag att dess beredningsområde präglas av internationellt samarbete och innebär att delar av den nationella kompetensen förs över till EU. I takt med att ny lagstiftning beslutas på EU-nivå får EU större inflytande på dessa områden, och utrymmet för nationell lagstiftning minskar. Åtgärder på unionsnivå är många gånger nödvändiga för att uppnå politiska mål, exempelvis att bekämpa gränsöverskridande miljöproblem.

Samtidigt är det viktigt att subsidiaritetsfrågan ägnas särskild uppmärksamhet. En åtgärd ska endast vidtas på EU-nivå om målen med åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan bättre kan uppnås på EU-nivå. Utskottet har genom subsidiaritetskontrollen möjlighet att framföra sina synpunkter på de olika förslagen direkt till EU:s institutioner.

Utskottets ställningstagande

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft och fram till den 31 december 2014 handlade en majoritet (126) av förslagen om tillnärmning av lagstiftning som syftar till att upprätta den inre marknaden. Flest förslag som rör tillnärmning av lagstiftning har lagts inom finansutskottets beredningsområde, men även miljö- och jordbruksutskottet, trafikutskottet, socialutskottet och näringsutskottet har prövat många sådana förslag. Förslagen återfinns dock inom de flesta av utskottens beredningsområden och berör vitt skilda frågor. Därefter följer förslag som rör jordbruk och fiskeri, transportpolitik och miljöpolitik. Inom området för frihet, säkerhet och rättvisa dominerar förslag som rör gränskontroll och straffrättsligt samarbete (se bilaga 10).

Sammantaget har de allra flesta av de motiverade yttranden som riksdagen lämnat gällt förslag om tillnärmning av lagstiftning som rör den inre

marknaden. Därefter följer motiverade yttranden som gäller transportpolitik, etableringsrätt samt jordbruk och fiskeri.

Riksdagen har haft invändningar mot 9 procent av alla förslag som översänts för prövning sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Av riksdagens utskott har miljö- och jordbruksutskottet prövat flest förslag (111), samtidigt som utskottet har haft invändningar mot 5 av förslagen. Finansutskottet har lämnat flest motiverade yttranden (12). Under 2014 var det endast skatteutskottet som lämnade förslag till några motiverade yttranden och det lämnade förslag till två motiverade yttranden. Ett av de prövade förslagen grundande sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. om tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion. I det andra förslaget hade kommissionen använt artikel 33 i EUF-fördraget, dvs. tullsamarbete, som rättslig grund. I sitt motiverade yttrande ifrågasatte skatteutskottet om detta var den korrekta rättsliga grunden för förslaget.

Några av utskotten pekar på svårigheterna att bedöma hur de olika förslagen påverkat utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden eftersom flera av förslagen ännu inte lett till lagstiftning på EU-nivå. Konstitutionsutskottet noterar vidare särskilt följande reflektioner som görs av utskotten.

Finansutskottet konstaterar att det pågått ett omfattande lagstiftningsarbete inom EU på finansmarknadsområdet som inneburit att utrymmet för svensk lagstiftning minskat på området. Samtidigt har dock subsidiaritetskontrollen inneburit att riksdagen har kunnat framföra sina synpunkter till EU:s institutioner. Finansutskottet pekar även på att kommissionen allt oftare lägger fram förslag till förordningar i stället för direktiv, vilket också minskar handlingsutrymmet för de nationella parlamenten.

Justitieutskottet påpekar att det samarbete som efter Lissabonfördragets ikraftträdande finns på det straffrättsliga området innebär att delar av den nationella kompetensen förs över till EU, vilket medför att lagstiftningen på EU-nivå stärks och att utrymmet för nationell lagstiftning minskar i motsvarande mån. Som utskottet påpekat i tidigare yttranden till konstitutionsutskottet är denna kompetensöverföring i många fall nödvändig för att nå ett effektivt samarbete, dvs. att förebygga och bekämpa gränsöverskridande och allvarlig brottslighet. Utskottet pekar dock på vikten av att uppmärksamma den samlade effekten som olika förslag kan ha tillsammans, vilket kan vara svårt att överblicka vid enskilda förslag. Tre av förslagen som utskottet prövade under 2014 gällde processuella frågor. Utskotten anser att den överföring av kompetens som förslagen medför syftar till att nå ett effektivt samarbete och därmed får anses nödvändig.

Justitieutskottet framhåller samtidigt att det är viktigt att subsidiaritetsfrågan ges särskild uppmärksamhet när det handlar om förslag till lagstiftning inom det straff- och processrättsliga området. Rättsliga frågor och i synnerhet straffrättsliga frågor återspeglar grundläggande värden, seder och bruk i medlemsländerna och är därför av särskild betydelse för

medlemsstaterna. Utskottets inställning är att i synnerhet straff- och processrättslig lagstiftning på EU-nivå endast ska initieras om det står klart att en sådan lagstiftning bidrar med ett betydande mervärde. Behovet av åtgärder på EU-nivå bör grundligt analyseras inför varje sådant beslut. I sitt yttrande till utrikesutskottet om kommissionens arbetsprogram 2015 välkomnade utskottet därför kommissionens restriktivare hållning till ny lagstiftning på EU-nivå. Som även konstitutionsutskottet har kunnat notera framhåller kommissionen i sitt arbetsprogram att EU ska fokusera på de stora frågorna. Kommissionen lägger fram färre förslag än tidigare och verkar ha ett ökat fokus på att genomföra och utvärdera den lagstiftning som redan finns, vilket är positivt.

Även miljö- och jordbruksutskottet pekar på att en åtgärd endast ska vidtas på EU-nivå om målen med åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan bättre kan uppnås på EU-nivå. Utskottets beredningsområde präglas av internationellt samarbete och innebär att det många gånger är nödvändigt med åtgärder på EU-nivå för att uppnå politiska mål, t.ex. att bekämpa gränsöverskridande miljöproblem.

Flera av utskotten påpekar att subsidiaritetskontrollen innebär att riksdagen kan framföra sina synpunkter till EU:s institutioner. Ett problem som uppmärksammas av flera av utskotten är dock att det förekommer att förhandlingarna inom EU påbörjas redan innan tidsfristen för subsidiaritetsprövningen av ett förslag löpt ut. Mot denna bakgrund vill konstitutionsutskottet återigen understryka vikten av att de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar kan genomföras innan förhandlingarna om förslagen inom EU påbörjas. I annat fall kan subsidiaritetsprövningarna förlora i betydelse.

Kontakter med riksdagens representant, IPEX m.m.

Konstitutionsutskottet gav övriga utskott tillfälle att yttra sig om i vilken utsträckning de använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar. Konstitutionsutskottet har som redan nämnts vid upprepade tillfällen betonat värdet av informationsutbyte mellan de nationella parlamenten. Mot denna bakgrund bad utskottet även om en kommentar till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament för att hämta in information om pågående subsidiaritetsprövningar. Utskottet bad även om en kommentar om inhämtande av information från databasen IPEX (Interparliamentary EU Information Exchange).

Yttranden från andra utskott

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet framhåller i sitt yttrande att de eventuella kontakter som tas med riksdagens representant vid EU:s institutioner fungerar väl och att kommunikationen främst sker på tjänstemannanivå.

Utskottet brukar inte ta kontakt med andra parlament inom EU för att skaffa information om pågående subsidiaritetsprövningar. Om sådan information begärs in är det i första hand kansliet som gör det genom riksdagens representant vid EU:s institutioner eller databasen IPEX.

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande att dess kansli håller löpande kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner och att relevant information om subsidiaritetsprövningarna vidarebefordras till utskottet på lämpligt sätt. Kontakterna med representanten fungerar bra.

Utskottet har hittills inte haft någon direktkontakt med något annat parlament för att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar. Informationen i IPEX har använts i något fall, men den är i regel varken fullständig eller särskilt relevant när utskottet behandlar subsidiaritetsärenden, vilket är naturligt eftersom alla parlament i medlemsländerna arbetar inom samma tidsram.

Justitieutskottets yttrande

Justitieutskottet anför i sitt yttrande att det under den aktuella perioden inte haft kontakt med några utskott i andra nationella parlament med anledning av beredningen av subsidiaritetsärenden. Utskottets kansli har emellertid regelmässigt använt sig av IPEX för att se dels vilka parlament som prövar det aktuella förslaget, dels om något av parlamenten har lagt ut information om prövningen. Utskottets kansli har även haft en kontinuerlig kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner. Kansliets uppfattning är att man genom kontakter med riksdagens representant har kunnat få en bra översikt över de andra parlamentetens uppfattningar om de aktuella förslagets överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet konstaterar i sitt yttrande att det inte har funnits skäl att kontakta riksdagens representant vid EU:s institutioner om subsidiaritetsprövningarna på grund av ärendenas relativt okomplicerade natur. Det har varit tillräckligt att inhämta information från IPEX, där en kontroll har gjorts av om andra EU-länder har inlett ett subsidiaritetsförfarande eller lämnat ett motiverat yttrande. I utskottets prövningar under 2014 har emellertid inte någon information från IPEX eller från andra nationella parlament ingått.

Socialutskottets yttrande

Av socialutskottets yttrande framgår att det inte har tagits någon kontakt med riksdagens representant vid institutionerna eftersom det inte bedömdes finnas något behov av det. Det har inte heller tagits några kontakter med andra nationella parlament i subsidiaritetsärendena. Information från IPEX har hämtats in i subsidiaritetsärendena och vidarebefordrats till utskottets ledamöter. Denna har dock inte föranlett några ytterligare åtgärder.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet anför i sitt yttrande att dess kansli i något enstaka fall sedan förfarandet med subsidiaritetsprövningar infördes haft kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för att få information i ett ärende. Det förekom dock inte några kontakter under uppföljningsåret 2014. Utskottet vill i sammanhanget dock framhålla att utbildningsutskottets kansli har kontakter med och får behjälplig information från riksdagens representant vid EU:s institutioner i andra fall än när det gäller ärenden om subsidiaritetsprövningar.

Utskottet har inte tagit kontakt med andra nationella parlament för att få information om pågående subsidiaritetsprövningar.

För den subsidiaritetsprövning som utbildningsutskottet genomförde under 2014 hämtade utskottet information från IPEX inför utskottets behandling av ärendet. Den information som fanns tillgänglig vid detta tillfälle var dock begränsad. Utskottet har vid tidigare års behandlingar av subsidiaritetsärenden inte funnit några uppgifter i IPEX av relevans för utskottets ärenden. Utskottets samlade intryck är därmed, som även påpekades i föregående års yttranden, att information om behandlingen av ett ärende ofta har saknats på andra länders nationella sidor eller inte varit uppdaterad.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet hänvisar i sitt yttrande till sina redovisade synpunkter i förra årets yttrande (2014/15:MJU1y) till konstitutionsutskottet. I förra årets yttrande hänvisade utskottet till att utskottet tidigare framfört den begränsade nyttan av IPEX. Brister som utskottet pekat på är bl.a. att det saknas uppgifter från en del medlemsstater, att information inte finns tillgänglig på engelska och att informationen inte finns tillgänglig i direkt anslutning till beslutet. Utskottets uppfattning i denna del kvarstår, och utskottet anser därför att IPEX behöver förbättras för att kunna bli ett bra stöd för handläggningen av ärenden.

Utskottet konstaterade vidare att kontakterna med riksdagens representant vid EU:s institutioner är goda och fungerar väl när det gäller beredning av ärenden där det kan finnas problem i förhållande till subsidiaritetsprincipen.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet framhållit tidigare i betänkandet prövar Sveriges riksdag samtliga förslag som översänds av kommissionen eller andra förslagsställare i enlighet med protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, medan många andra nationella parlament gör någon form av urval. Detta medför att risken är stor att tröskelvärdet för att få ett förslag omprövat (gult kort) sällan kommer att uppnås. Endast 2 av 501 förslag som har subsidiaritetsprövats sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har lett till gula kort.

För att säkra det effektiva utövandet av de parlamentariska befogenheterna när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen krävs ett utökat samarbete mellan de nationella parlamenten, om möjligt på politisk nivå. Konstitutionsutskottet konstaterar dock liksom vid flera tidigare uppföljningar att inget av utskotten uppger sig ha haft några kontakter med andra nationella parlament.

I detta sammanhang vill utskottet återigen framhålla att riksdagens representant vid EU:s institutioner är en möjlig väg till informationsutbyte med andra nationella parlament. Flera av utskotten som lämnat yttranden till konstitutionsutskottet har också haft kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner. Flera av utskotten framhåller att de har kontinuerlig kontakt med representanten och att kontakterna fungerar väl. Utskotten framhåller att de får relevant information om subsidiaritetsprövningar i andra länder. Utskott vid andra länders parlament kan å sin sida vara betjänta av information från riksdagens representant, särskilt med hänsyn till att riksdagen prövar samtliga förslag.

När det gäller IPEX framhåller flera av utskotten den begränsade nyttan med databasen. Brister som utskotten pekar på är att det saknas uppgifter från en del medlemsstater, att information endast finns tillgänglig på originalspråk och att informationen inte finns tillgänglig i direkt anslutning till beslutet. Konstitutionsutskottet konstaterar att det finns en förbättringspotential i fråga om informationen i IPEX. Riksdagen bör verka för att IPEX utvecklas till att bli ett effektivare verktyg för informationsutbyte mellan de nationella parlamenten.

Kommissionens motiveringar

Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria

Enligt artikel 5 i protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna ska utkastet till lagstiftningsakter motiveras med avseende på subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Detta gäller oavsett om kommissionen eller någon annan är förslagsställare.

En översiktlig genomgång har gjorts av motiveringarna av subsidiaritetsprincipen i de utkast till lagstiftningsakter som prövades under 2014 (se tabell 19 nedan). Av de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i

riksdagen under 2014 saknades motiveringar i 9 av 58 utkast, dvs. i drygt 15 procent av alla utkast.

En kvantitativ förbättring märks vid en jämförelse med den förra uppföljningen som gjordes hösten 2014 och som gällde 2013 års subsidiaritetsprövningar. Under 2013 saknades motiveringar i 29 av 123 utkast, vilket motsvarar 24 procent av förslagen (bet. 2014/15:KU5 s. 80).

I många, men inte alla, av kommissionens lagstiftningsutkast finns en särskild rubrik, Subsidiaritetsprincipen eller liknande, under vilken kommissionen lämnar sin motivering i fråga om subsidiaritetsprincipen. Motiveringarna under dessa rubriker är ibland kortfattade. Som ett exempel kan nämnas kommissionens förslag KOM(2014) 20, som hänvisades till miljö- och jordbruksutskottet för prövning, och där det anges följande:

EU:s rätt att agera bygger på det faktum att EU:s utsläppshandelssystem fungerar som ett system för hela unionen på ett fullständigt harmoniserat sätt. Det är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen enligt artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen.

Ytterligare ett exempel kan nämnas. Det gäller kommissionens förslag KOM(2014) 174 som också prövades av miljö- och jordbruksutskottet. Under rubriken Subsidiaritetsprincipen anges endast följande:

Förslaget faller inom ramen för delad befogenhet mellan EU och medlemsstaterna och är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

I vissa förslag finns det endast en motivering i ingressen till själva förslaget till rättsakt. Dessa motiveringar brukar också vara ganska kortfattade. Som ett exempel kan nämnas kommissionens förslag KOM(2014) 558 som prövades av socialutskottet:

Eftersom målen för denna förordning, nämligen att fastställa regler för veterinärmedicinska läkemedel som skyddar människors och djurs hälsa och miljön samt säkerställer en fungerande inre marknad, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare på grund av sin omfattning kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen.

I vissa utkast återfinns endast – eller vid sidan av en motivering av subsidiaritetsprincipen – en motivering av mervärdet av åtgärden på EU-nivå i en bilaga. Denna bilaga som kallas Finansieringsöversikt över förslag till rättsakt innehåller som regel rubriken Mervärdet av en åtgärd på unionsnivå under vilken en motivering av förslagets mervärde kan återfinnas.

Tabell 19 Utkast till lagstiftningsakter som saknar subsidiaritetsmotivering

Utskott	Utkast till lagstiftningsakt
FiU	KOM(2013) 937
FiU	KOM(2014) 66
SfU	KOM(2014) 382
SoU	KOM(2014) 557
TU	KOM(2014) 28
MJU	KOM(2014) 4
MJU	KOM(2014) 174
MJU	KOM(2014) 175
MJU	KOM(2014) 246
Totalt	9

Yttranden från andra utskott

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet framhåller liksom tidigare vikten av att kommissionen motiverar sina förslag i fråga om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Skatteutskottets yttrande

Enligt skatteutskottet har kommissionen lämnat motiveringar i fråga om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i de ärenden som utskottet har prövat.

Justitieutskottets yttrande

Justitieutskottet framhåller i sitt yttrande att kommissionen har varit förslagsställare i sex av de sju subsidiaritetsärenden som utskottet har prövat under perioden. I ett av ärendena var ett antal medlemsstater, däribland Sverige, initiativtagare. Utskottets uppfattning är, liksom tidigare år, att kommissionens motiveringar i några fall har varit alltför kortfattade. Utskottet vill därför återigen påpeka att ofullständiga och schablonartade motiveringar försvårar för de nationella parlamenten att bedöma om ett förslag är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Vidare är det viktigt att det klart framgår hur kommissionen har resonerat för att komma fram till att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

När det gäller frågan om kommissionens motiveringar konstaterar socialförsäkringsutskottet i sitt yttrande att kommissionen i fyra av fem förslag har lämnat en redogörelse för förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen. I ett fall, när det gällde förslaget om att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en ansökan om internationellt skydd av

ensamkommande barn, lämnades ingen motivering alls med anledning av att det är ett specialinriktat förslag som är en följd av de förberedelser som föregick den omarbetade Dublinförordningen.

Socialutskottets yttrande

Socialutskottet kan liksom konstitutionsutskottet konstatera att kommissionens motivering saknas när det gäller ändringen i den förordning som utskottet prövade och att motiveringen som avser ändringen i det befintliga direktivet som utskottet prövade är kortfattad. Därutöver lämnar kommissionen i Finansieringsöversikt för rättsakt en motivering till varför förslaget om ändring av direktivet ger ett mervärde på unionsnivå.

Utskottet anser att det naturligtvis är en fördel för prövningen att kommissionen uppfyller sin fördragsenliga skyldighet att lämna en utförlig motivering med avseende på subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och att den lämnas i sin helhet under en rubrik. Detta gäller särskilt i de fall där det inte är uppenbart att det finns gränsöverskridande aspekter på den föreslagna åtgärden som inte på ett tillfredsställande sätt kan regleras genom åtgärder av medlemsstaterna själva. Utskottet vill i detta sammanhang nämna att informationen som utskottet får om regeringens inställning i frågan många gånger bidrar med underlag för bedömningen.

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet anför i sitt yttrande att kommissionen var förslagsställare i det ärende som utskottet prövade 2014, liksom i samtliga ärenden som utskottet prövade under perioden 2011–2013. Utifrån utbildningsutskottets samlade erfarenhet av subsidiaritetsärenden vill utskottet framhålla att kommissionens motiveringar till varför den anser att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen generellt sett är mycket summariska och kan utvecklas ytterligare. Riksdagen behöver ett bra underlag för att kunna utföra sin uppgift på bästa sätt. Utbildningsutskottet har dock inte behandlat något utkast där kommissionens motivering i subsidiaritetsfrågan saknats.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att kommissionen under flera år, senast i sitt meddelande om bättre lagstiftning för bättre resultat – en ny EU-agenda (KOM(2015) 215), har framhållit att varje förslag ska åtföljas av en bättre motivering, särskilt när det gäller subsidiaritetsprincipens tillämpning.

Trots detta kan utskottet konstatera att motiveringar saknades helt i drygt 15 procent av alla förslag som under 2014 översändes till de nationella parlamenten för subsidiaritetsprövning. Motiveringarna är dessutom ofta kortfattade.

Som utskottet flera gånger tidigare har framhållit leder uteblivna eller bristande motiveringar utifrån subsidiaritetsprincipen till att riksdagen och

andra nationella parlament får svårt att fullgöra sin fördragsenliga skyldighet att se till att subsidiaritetsprincipen följs i enlighet med protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Utskottet erinrar om att kommissionen och andra förslagsställare enligt protokollet är skyldiga att lämna motiveringar utifrån subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Avsaknaden av motiveringar innebär ett klart åsidosättande av protokollet och leder i sin tur till att de nationella parlamenten får svårt att fullgöra sin fördragsenliga skyldighet enligt protokollet. Enligt utskottets mening utgör detta en svaghet i lagstiftningsprocessen inom unionen, vilket kommissionen ytterst bär ansvaret för.

BILAGA 1

Finansutskottets yttrande 2015/16:FiU1y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 17 september 2015 att ge övriga utskott tillfälle att senast den 10 november 2015 kl. 14.00 yttra sig över iakttagelserna i en promemoria som tagits fram inom konstitutionsutskottet (KU)

Finansutskottet yttrar sig till KU med anledning av KU:s uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen.

Utskottets överväganden

Vad vill KU att utskottet ska yttra sig om?

Inom KU har man tagit fram en promemoria daterad den 17 september 2015. I uppföljningen hösten 2015 lägger KU fokus på utfallet i subsidiaritetsärendena under 2014 och det sammantagna utfallet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

KU önskar särskilt följande kommentarer och bedömningar:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2014 jämfört med 2013 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.
2. En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar om kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar. Om kontakter med representanten inte brukar förekomma, önskas en kommentar till varför möjligheten inte används.
5. En kommentar till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar.
6. En kommentar om inhämtande av information från databasen IPEX.
7. Kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål om förbättringar.

Finansutskottets subsidiaritetsprövningar under 2014

Finansutskottet prövade sju utkast till EU-lagstiftning under 2014 men lämnade inga utlåtanden.

De sju utkasten som prövades var

- KOM(2013) 937 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 260/2012 när det gäller övergången till EU-omfattande betalningar och autogireringar
- KOM(2014) 66 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om Europeiska unionens medverkan i en ökning av Europeiska investeringsfondens kapital

- KOM(2014) 40 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om rapportering och öppenhet om och insyn i transaktioner för värdepappersfinansiering
- KOM(2014) 43 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om strukturella åtgärder för att förbättra motståndskraften hos EU:s kreditinstitut
- KOM(2014) 167 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (omarbetning)
- KOM(2014) 367 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättandet av ett program för interoperabilitetslösningar för europeiska offentliga förvaltningar, företag och medborgare (ISA2) – Interoperabilitet för modernisering av den offentliga sektorn
- KOM(2014) 379 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 184/2005 om gemenskapsstatistik över betalningsbalansen, internationell handel med tjänster och utländska direktinvesteringar vad gäller tilldelning av delegerade befogenheter och genomförandebefogenheter till kommissionen för antagande av vissa åtgärder.

Enligt artikel 5 i protokoll 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna ska utkast till lagstiftningsakter motiveras i fråga om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Av de subsidiaritetsprövningar som finansutskottet genomförde under 2014 fanns sådana motiveringar i fem av de sju utkast som utskottet prövade.

Av de utkast som utskottet subsidiaritetsprövade under 2014 har hittills KOM(2013) 937 och KOM(2014) 66 lett till lagstiftning respektive beslut. I övriga ärenden pågår lagstiftningsförfarandet ännu.

Utskottets ställningstagande

Det samlade utfallet och den samlade utvecklingen

Utskottet noterar att antalet prövade lagstiftningsakter under 2014 var betydligt färre än under 2013, närmare bestämt sju utkast 2014 mot 17 utkast 2013. Vidare noterar utskottet att inget av de utkast som prövades under 2014 ledde till att utskottet föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande.

Under 2013 lämnade utskottet förslag om att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande om ett av de prövade utkasten. Detta var en minskning jämfört med 2012 då utskottet lämnade förslag till sju motiverade yttranden. Under åren 2010 och 2011 föreslog utskottet två motiverade yttranden varje år och prövade 13 respektive 11 lagstiftningsutkast.

Vid en bedömning av de olika förslag som utskottet subsidiaritetsprövade under 2014 är det att svårt dra några bestämda slutsatser om i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika

politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av förslagen från EU, eftersom flera av förslagen ännu inte har lett till EU-lagstiftning.

Utskottet kan liksom tidigare konstatera att det pågått ett omfattande lagstiftningsarbete inom EU på finansmarknadsområdet, som inneburit att utrymmet för svensk lagstiftning minskat på området. Samtidigt har dock subsidiaritetskontrollen inneburit att riksdagen har kunnat framföra sina synpunkter direkt till EU:s institutioner.

Utskottet har tidigare observerat att kommissionen allt oftare lägger fram förslag till förordningar i stället för förslag till direktiv, och att denna utveckling minskar handlingsutrymmet för de nationella parlamenten att vid genomförandet anpassa EU-lagstiftningen till de skiftande konstitutionella förutsättningarna i varje enskilt medlemsland. Av de sju utkast som utskottet subsidiaritetsprövade under 2014 avsåg fyra utkast förslag till nya eller ändrade förordningar.

Kommissionens motiveringar

Utskottet framhåller liksom tidigare vikten av att kommissionen motiverar sina förslag i fråga om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Kontakten med riksdagens representant vid EU:s institutioner och andra parlament samt användningen av IPEX

De eventuella kontakterna med riksdagens representant vid EU:s institutioner fungerar väl. Kommunikationen sker främst på tjänstemannanivå.

Utskottet brukar inte ta kontakt med andra parlament inom EU för att skaffa information om pågående subsidiaritetsprövningar. Om sådan information begärs in är det i första hand kansliet som gör det genom riksdagens representant vid EU:s institutioner eller databasen IPEX.

Hur subsidiaritetsprövningarna fungerar

En fråga som utskottet tidigare uttalat sig om är hur tidsramen för subsidiaritetsprövningen av ett förslag korresponderar med behandlingen av kommissionens förslag inom EU. Det förekommer att förhandlingarna inom EU om förslagen till rättsakter påbörjas redan innan tidsfristen för subsidiaritetsprövningen av rättsakterna löpt ut. Det kan även i vissa fall vara nödvändigt för utskotten att överlägga om det sakliga innehållet i förslagen innan subsidiaritetsprövningen är genomförd. Utskottet vill återigen betona att värdet av de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar kan förlora i betydelse om prövningen inte kan genomföras innan eller i inledningsskedet av förhandlingarna om rättsakterna.

Utskottet anser att det är viktigt att de utkast till lagstiftningsförslag som kommissionen avser att lägga fram redovisas i kommissionens

arbetsprogram. För de nationella parlamentens planering är det av värde att kommissionens förslag så långt det är möjligt aviseras i god tid. Vad gäller de lagstiftningsinitiativ som aviseras i kommissionens arbetsprogram är det också viktigt att kommissionen på lämpligt sätt meddelar de nationella parlamenten om initiativen senareläggs eller inte alls kommer.

KU:s uppföljning

Enligt 7 kap. 8 § riksdagsordningen ska KU följa tillämpningen i riksdagen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. Detta har gällt sedan Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Utskottens och riksdagens uppgift att subsidiaritetspröva utkast till EU-lagstiftning har således funnits i snart sex år. Det framgår av KU:s promemoria att utskotten under perioden 2010–2014 subsidiaritetsprövade 501 utkast. Mot den bakgrunden anser utskottet att det kan finnas skäl att utvärdera hur ofta resultatet av KU:s uppföljning behöver meddelas kammaren.

Stockholm den 4 november 2015

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Jörgen Hellman (S), Oscar Sjöstedt (SD), Jörgen Andersson (M), Ingela Nylund Watz (S), Janine Alm Ericson (MP), Jan Ericson (M), Dennis Dioukarev (SD), Erik Ullenhag (FP), Jakob Forssmed (KD), Marie Granlund (S), Niklas Karlsson (S), Fredrik Schulte (M), Börje Vestlund (S), Maria Malmer Stenergard (M), Anders Ahlgren (C) och Håkan Svenneling (V).

BILAGA 2

Skatteutskottets yttrande 2015/16:SkU4y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Sammanfattning

Konstitutionsutskottet beslutade den 17 september 2015 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över iakttagelserna i en promemoria som upprättats inom utskottet. I promemorian redogör konstitutionsutskottet för de subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen under tiden den 1 januari–31 december 2014. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas.

I yttrandet redovisar skatteutskottet sina kommentarer och bedömningar med anledning av de prövningar av subsidiaritetsprincipen som utskottet har genomfört.

Utskottet

Inledning

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt (numera) 9 kap. 20 § riksdagsordningen (RO) i uppgift att pröva om ett utkast till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskottet i riksdagen. Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § RO följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

Konstitutionsutskottets uppföljning hösten 2015 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under tiden den 1 januari–31 december 2014. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas. Subsidiaritetsärenden som inleddes under hösten 2014 men avslutades först under våren 2015 ingår inte i uppföljningen. Uppföljningen är den sjätte i ordningen.

Konstitutionsutskottet önskar särskilt följande kommentarer och bedömningar:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2014 jämfört med 2013 och sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.
2. En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet och hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar om kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar. Om kontakter med representanten inte brukar förekomma, önskas en kommentar till varför möjligheten inte används.
5. En kommentar till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar.
6. En kommentar om inhämtande av information från IPEX.
7. Kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar.

Skatteutskottets subsidiaritetsprövningar

Skatteutskottet prövade under 2014 tio utkast till lagstiftningsakter och lämnade två utlåtanden.

Sju utkast grundade sig på artikel 349 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Denna artikel innebär att rådet kan anta särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU på grund av de permanenta nackdelar som påverkar dessa områdens ekonomiska och sociala situation. Två utkast gällde tullsamarbetet inom EU, och ett utkast gällde bekämpning av bedrägeri.

Därutöver grundade sig ett utkast på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprätthållande eller funktion.

Ett av utkasten rörde flera politikområden, nämligen tullsamarbete och bekämpning av bedrägeri. Det var kommissionens förslag till ändring av en förordning om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen (KOM(2013) 796).

Utlåtande 2013/14:SkU23

I utlåtande 2013/14:SkU23 subsidiaritetsprövade skatteutskottet kommissionens förslag om ändring i rådets direktiv 2011/96/EU om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater (KOM(2013) 814). Utkastet hänvisades till utskottet den 6 december 2013. Tidsfristen löpte ut den 29 januari 2014.

Regeringen ifrågasatte om kommissionens förslag att införa en obligatorisk skatteflyktsregel är förenlig med subsidiaritetsprincipen. Utskottet noterade regeringens tveksamhet och ansåg att den del av kommissionens förslag som avser en obligatorisk skatteflyktsregel går längre än vad som är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet ansåg att grundprincipen om skattesuveränitet för medlemsstaterna måste värnas när det gäller direkta skatter och ifrågasatte om gemensamma skatteflyktsbestämmelser skulle vara tydligare än nationella. Utskottet bedömde att förslaget går längre än vad som är nödvändigt för att nå målen för den planerade åtgärden. Utskottet ansåg att den del av förslaget som handlar om att införa en obligatorisk skatteflyktsregel strider mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2013/14:145).

Utlåtande 2013/14:SkU35

I utlåtande 2013/14:SkU35 prövade skatteutskottet kommissionens förslag till direktiv om en unionsrättslig ram för tullrättsliga överträdelse och sanktioner (KOM(2013) 884). Utkastet hänvisades till skatteutskottet den 11 juni 2014. Tidsfristen löpte ut den 31 juli 2014.

Kommissionen lade fram förslaget i december 2013. Förslaget hade där- efter diskuterats i rådsarbetsgruppen för tullunionen. I en rättelse som besluta- des den 5 juni 2014 ändrade kommissionen motiveringen till förslaget i de delar som gäller subsidiaritet, proportionalitet och respekt för de grundläg- gande rättigheterna och inledde samma dag det förfarande för tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna som anges i protokoll nr 2 till EUF-fördraget.

Vid en överläggning med utskottet den 8 maj 2014 anförde regeringen dels att den inte ansåg att den föreslagna rättsliga grunden, artikel 33 i EUF-fördra- get, är korrekt, dels att kommissionen inte har visat att en reglering av gemen- samma sanktionsskalor är nödvändig för att uppnå ett förstärkt tullsamarbete. Det var enligt regeringen också problematiskt att förslaget innehåller inslag som är straffrättsliknande och som normalt förekommer i rättsakter där den rättsliga grunden är artikel 83 i EUF-fördraget. I en faktagrupp anförde regeringen vidare följande. Om det skulle vara så att unionen inte har exklusiv befogenhet och att subsidiaritetsprincipen alltså är tillämplig är regeringen tveksam till om delar av åtgärderna bättre regleras på EU-nivå än av medlems- staterna. Detta gäller bl.a. frågan om det i direktivet ska fastställas en gemen- sam utformning av sanktioner och nivåerna för dessa samt vissa inslag i för- slaget som vi normalt ser i lagstiftningsakter där den rättsliga grunden är arti- kel 83 (minimiregler om brottsrekvisit och påföljder) i EUF-fördraget. Vid överläggningen konstaterades i utskottet att det fanns stöd för regeringens ståndpunkt.

Vid ett sammanträde med skatteutskottet den 12 juni 2014 förklarade stats- sekreteraren att kommissionens ändrade motivering till förslaget inte föran- ledde regeringen att ändra sin ståndpunkt.

I sitt ställningstagande anförde skatteutskottet att det alljämt delade rege- ringens ståndpunkt i fråga om förslaget. Den föreslagna rättsliga grunden, artikel 33 i EUF-fördraget, är inte korrekt och kommissionen har inte visat att en reglering av gemensamma sanktionsskalor är nödvändig för att uppnå ett förstärkt tullsamarbete. Det var enligt regeringen också problematiskt att för- slaget innehåller inslag som är straffrättsliknande och som normalt förekom- mer i rättsakter där den rättsliga grunden är artikel 83 i EUF-fördraget.

Utskottet ansåg att det var tveksamt om delar av åtgärderna bättre regleras på EU-nivå än av medlemsstaterna. Detta gäller bl.a. frågan om det i direktivet ska fastställas en gemensam utformning av sanktioner och nivåerna för dessa samt vissa inslag i förslaget som normalt finns i lagstiftningsakter där den rättsliga grunden är artikel 83 EUF-fördraget.

Utskottet ansåg att förslaget i vissa delar inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen och föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2013/14:370).

Utlåtanden före 2014

Utskottet lämnade ett utlåtande under 2013 som gällde harmonisering av indirekta skatter. Det gällde kommissionens förslag till rådets direktiv om genomförande av ett fördjupat samarbete på området för skatt på finansiella transaktioner, KOM(2013) 71 (utl. 2012/13:SkU33). Regeringen var skeptisk till ett fördjupat samarbete om en skatt på finansiella transaktioner och oroad över de konsekvenser ett sådant arbete kan få för de medlemsstater som inte deltar i samarbetet och för EU i sin helhet. Regeringen instämde dock i kommissionens slutsats att förslaget var förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Utskottets majoritet ansåg att förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen och föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Utskottet ansåg att förslagets anspråk på beskattning av aktörer som är verksamma i länder som inte deltar i samarbetet var problematiskt, och bristen på klarhet när det gäller dessa beskattningsanspråk gjorde att förslaget bedömdes gå längre än vad som är nödvändigt för att nå målen för den planerade åtgärden. I utlåtandet fanns en reservation (MP, V). Riksdagen biföll utskottsmajoritetens förslag, och ett motiverat yttrande översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2012/13:178).

Under 2011 lämnade skatteutskottet två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden (utl. 2010/11:SkU37 och utl. 2011/12:SkU12). Riksdagen biföll båda dessa förslag. Det första utkastet som ledde till ett motiverat yttrande gällde förslaget om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas, även kallad CCCTB. (KOM(2011) 121) och grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion. Det andra av de utkast som ledde till ett motiverat yttrande grundade sig på artikel 113 i EUF-fördraget och innehöll förslag om en harmonisering av medlemsstaternas skatter på finansiella transaktioner (KOM(2011) 594).

Utskottets kommentarer

Utskottet redovisar följande kommentarer och bedömningar med anledning av konstitutionsutskottets frågor.

1. Utskottets beredningsområden har direkt anknytning till EU:s regelverk. Antalet prövningar inom utskottets område är dock förhållandevis lågt.

Ökningen 2014 gäller utkast som rör åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU. Dessa utkast har inte medfört några utlåtanden.

2. Förslaget om ett fördjupat samarbete på området för skatt på finansiella transaktioner (KOM(2013) 71) medförde ett motiverat yttrande eftersom dess anspråk på beskattning av aktörer som är verksamma i länder som inte deltar i samarbetet framstod som problematiskt, och det var oklart hur en sådan beskattning skulle kunna upprätthållas ur rättslig och praktisk synpunkt. Rådets rättstjänst yttrade sig i september 2013 över förslagets förenlighet med bl.a. EU-rätten. Rättstjänsten anser att förslagets etableringsprincip, vad gäller finansinstitut från icke deltagande medlemsstater, inte är förenlig med EU-rätten. Etableringsprincipen är basen för beskattning av företag utanför de elva medlemsstater som deltar i det fördjupade samarbetet. De deltagande medlemsstaterna har ännu inte nått någon överenskommelse om skatten. Det kan noteras att det förslag som nu diskuteras har ett mer begränsat tillämpningsområde än det första förslaget. Förslaget behandlas i rådsarbetsgruppen för skattefrågor (senast den 29 september 2015). Sverige verkar för att de negativa konsekvenserna för icke deltagande medlemsstater ska minimeras. Förhandlingarna inom EU om en gemensam bolagsskattebas pågår. Enligt kommissionens meddelande den 17 juni 2015 om en rättvisare företagsbeskattning på den inre marknaden tänker sig kommissionen en nylansering av CCCTB-förslaget där systemet ska bli obligatoriskt, åtminstone för multinationella företag, och införas stegvis.
3. Kommissionen har lämnat motiveringar i fråga om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i de ärenden som utskottet har prövat.
4. Utskottets kansli håller löpande kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner. Relevant information om subsidiaritetsprövningarna vidarebefordras till utskottet på lämpligt sätt. Kontakterna med representanten fungerar bra.
5. Utskottet har hittills inte haft någon direktkontakt med något annat parlament i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar.
6. Informationen i IPEX har använts i något fall, men den är i regel varken fullständig eller särskilt relevant när utskottet behandlar subsidiaritetsärenden. Detta är naturligt eftersom alla parlament i medlemsländerna arbetar inom samma tidsram.
7. Inga synpunkter för närvarande.

Stockholm den 10 november 2015

På skatteutskottets vägnar

Per Åsling

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Per Åsling (C), Niklas Wykman (M), Sara Karlsson (S), Peter Persson (S), Anna Hagwall (SD), Helena Bouveng (M), Hannah Bergstedt (S), Rasmus Ling (MP), David Lång (SD), Mats Persson (FP), Daniel Sestrajcic (V), Aron Modig (KD), Patrik Lundqvist (S), Erik Andersson (M), Ulf Berg (M) och Ida Ekeröth (S).

Justitieutskottets yttrande 2015/16:JuU4y

Riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 17 september 2015 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över de iakttagelser som redovisas i en promemoria som dess kansli har upprättat.

Konstitutionsutskottets uppföljning gäller de subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen under tiden den 1 januari–31 december 2014. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas.

Justitieutskottet har under den aktuella perioden genomfört sju subsidiaritetsprövningar. Utskottet ansåg att samtliga förslag var förenliga med subsidiaritetsprincipen.

Det samarbete som sker på det straffrättsliga området innebär att delar av den nationella kompetensen förs över till EU, vilket i många fall är nödvändigt för att nå ett effektivt samarbete på området.

Utskottet anser att det är viktigt att subsidiaritetsfrågan ges särskild uppmärksamhet när det handlar om förslag till lagstiftning inom det straff- och processrättsliga området. De rättsliga frågornas särskilda karaktär innebär att det är viktigt att utvecklingen på området är förankrad hos medlemsstaterna.

Utskottets inställning är att i synnerhet straff- och processrättslig lagstiftning på EU-nivå endast ska initieras om det står klart att en sådan lagstiftning bidrar med ett betydande mervärde.

Utskottets uppfattning är att subsidiaritetsprövningarna fungerar väl, men vill markera vikten av att dessa kan genomföras innan förhandlingen om förslaget inleds. Utskottet välkomnar kommissionens avsikt, vilken framgår av kommissionens arbetsprogram för 2015, att lägga ett ökat fokus på att genomföra, tillämpa och utvärdera den lagstiftning som redan finns.

Utskottets överväganden

Inledning

Konstitutionsutskottets nu aktuella uppföljning gäller perioden den 1 januari–31 december 2014 och avser de subsidiaritetsprövningar som lett till beslut antingen i utskottet (protokollsutdrag) eller i kammaren (motiverat yttrande) under den aktuella tiden.

Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen rymmer två delar, dels den formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter, dels utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på en övergripande nivå.

Uppföljningen av den formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter gäller vilka subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen och vilka metoder som har använts vid dessa subsidiaritetsprövningar.

Uppföljningen av utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar avser främst utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på en övergripande nivå. Detta görs genom sammanställningar av hur subsidiaritetsprövningar har utfallit på olika politikområden, vilka sedan på sikt kommer att kunna relateras till hur utvecklingen vad gäller kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna har påverkat förutsättningarna för att uppfylla befintliga mål. I uppföljningen uppmärksammas om det t.ex. förekommer flera förslag som visserligen inte var för sig innebär att subsidiaritetsprincipen träds förnär men som sammantagna kan peka på en tendens att subsidiaritetsprincipen är i fara.

I uppföljningen lägger konstitutionsutskottet fokus på utfallet av subsidiaritetsprövningarna under 2014 och det sammantagna utfallet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Justitieutskottets subsidiaritetsprövningar

Justitieutskottet har under den aktuella perioden genomfört sju subsidiaritetsprövningar. Utskottet ansåg att alla förslag var i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen.

Justitieutskottet har under 2014 subsidiaritetsprövat följande utkast till lagstiftningsakter:

- Initiativ från Belgien, Bulgarien, Tjeckien, Tyskland, Estland, Grekland, Spanien, Frankrike, Kroatien, Italien, Cypern, Lettland, Litauen, Luxemburg, Ungern, Malta, Nederländerna, Österrike, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien, Slovakien, Finland och Sverige till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av beslut

- 2005/681/RIF om inrättande av Europeiska polisakademin (Cepol), 17043/13
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om förstärkning av vissa aspekter av oskuldspresumtionen och av rätten att närvara vid rättegång i straffrättsliga förfaranden, KOM(2013) 821
 - Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om rättssäkerhetsgarantier för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden, KOM(2013) 822
 - Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om provisorisk rättshjälp för frihetsberövade misstänkta eller tilltalade och om rättshjälp inom ramen för förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder, KOM(2013) 824
 - Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 883/2013 vad gäller inrättandet av en registeransvarig för rättssäkerhetsgarantier, KOM(2014) 340
 - Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott, KOM(2014) 476
 - Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska unionens byrå för utbildning av tjänstemän inom brottsbekämpningen (Cepol) som upphäver och ersätter rådets beslut 2005/681/RIF, KOM(2014) 465.

Utskottets ställningstagande

Den formella hanteringen

Allmänt

Av de 58 subsidiaritetsprövningar som riksdagen genomfört under 2014 har 7 gällt justitieutskottets beredningsområde. Justitieutskottet ansåg inte att något av förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen.

Justitieutskottet subsidiaritetsprövar alla rättsakter som hänvisas till utskottet för subsidiaritetsprövning. Utskottets kansli har upprättat kanslipromemorior i samtliga ärenden. Av dessa promemorior framgår tidsfrister för prövningarna, en sammanfattning av förslagets innehåll och bakgrund, regeringens bedömning av subsidiaritetsfrågan, om de är kända, och kansliets förslag till planering för ärendenas fortsatta hantering. Kansliet har inte i sina promemorior refererat till den tvåstegsmetod som konstitutionsutskottet redogör för i sin promemoria. Kanslipromemorian har heller inte innehållit några förslag från kansliet till en bedömning av subsidiaritetsfrågorna.

Utskottet beslutade vid ett sammanträde den 21 februari 2013 att ge presidiet befogenhet att besluta om inhämtande av information om regeringens bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen vid prövning av

lagstiftningsakter. Ett likalydande beslut fattades vid ett sammanträde det 11 november 2014.

Utskottet har vid två tillfällen vid de sju subsidiaritetsprövningarna tagit upp ett ärende till beredning och justering vid samma tillfälle. Detta har gjorts när ärendena har varit mer av teknisk art.

Utskottets uppfattning är att tidsfristen på åtta veckor för prövningarna inte varit svår att hålla i något fall.

Utskottet har under den aktuella perioden inte haft kontakt med några utskott i andra nationella parlament med anledning av beredningen av subsidiaritetsärenden. Kansliet har emellertid regelmässigt använt sig av IPEX för att se dels vilka parlament som prövar det aktuella förslaget, dels om något av parlamenten har lagt ut information om prövningen. Utskottets kansli har även haft en kontinuerlig kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner. Kansliets uppfattning är att man genom kontakter med riksdagens representant har kunnat få en bra översikt över de andra parlamentetens uppfattningar vad gäller de aktuella förslagens överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen.

Kommissionens motiveringar i subsidiaritetsfrågan

Kommissionen har varit förslagsställare i sex av de sju subsidiaritetsärendena som utskottet har prövat under perioden. I ett av ärendena var ett antal medlemsstater, däribland Sverige, initiativtagare.

Utskottets uppfattning är, liksom tidigare år (se yttr. 2014/15:JU2y), att kommissionens motiveringar i några fall har varit alltför kortfattade. Utskottet vill därför återigen påpeka att ofullständiga och schablonartade motiveringar försvårar för de nationella parlamenten att bedöma om ett förslag är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Vidare är det viktigt att det klart framgår hur kommissionen har resonerat för att komma fram till att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen.

Regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan

I sex av de sju ärenden som nu är aktuella för uppföljning har utskottet vid sin subsidiaritetsprövning haft tillgång till regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan. Denna bedömning har framgått av faktapromemorier som utskottet har haft tillgång till när ärendet har föredragits.

Vid beredningen av ett av ärendena, Europaparlamentets och rådets direktiv om underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott (KOM(2014) 476), framgick till en början inte regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan av faktapromemorian i ärendet. När kansliet påtalade detta kompletterade emellertid regeringen faktapromemorian med sin bedömning i subsidiaritetsfrågan.

I ett av ärendena har utskottet avstått från att begära in regeringens bedömning i subsidiaritetsfrågan. Detta ärenden gällde ett initiativ från ett antal medlemsstater, däribland Sverige, om att flytta sätet för Europeiska

polisakademien (Cepol) från Bramshill i England till Budapest i Ungern (17043/13).

Utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar

Justitieutskottet ansåg, som tidigare redovisats, inte vid någon av de sju subsidiaritetsprövningar som genomfördes under 2014 att de föreslagna lagstifningsakterna stred mot subsidiaritetsprincipen. Under 2013 genomförde utskottet tolv subsidiaritetsprövningar. En av dessa resulterade i att utskottet lämnade ett prövningsutlåtande. Nämda prövning gällde förslaget om inrättande av en europeisk åklagarmyndighet (KOM(2013) 534). Under 2012 genomförde utskottet tio subsidiaritetsprövningar. Av dessa resulterade tre i att utskottet lämnade lika många prövningsutlåtanden. Dessa prövningar gällde förslaget om inrättande av ett europeiskt gränsövervakningssystem, Eurosur, (KOM(2011) 873), förslaget till direktiv om skydd av personuppgifter på det brottsbekämpande området (KOM(2012) 10) och förslag till direktiv om skydd av EU:s finansiella intressen genom straffrättsliga bestämmelser (KOM(2012) 363). Den föregående perioden (2011) subsidiaritetsprövade utskottet tio förslag till lagstifningsakter. I ett av dessa lämnade utskottet ett prövningsutlåtande. Detta gällde förslag om att införa gemensamma regler för tillfälligt återinförande av kontroller vid de inre gränserna (KOM(2011) 560). Under perioden 2009–2010 har utskottet prövat tolv utkast till lagstiftning men inte lämnat något prövningsutlåtande.

I förra årets yttrande till konstitutionsutskottet (yttr. 2014/15:JU2y) konstaterade utskottet att den tidigare ökningen av antalet utlåtanden jämfört med antalet prövade utkast till lagstifningsakter avtagit. Under den nu aktuella perioden har utskottet inte lämnat något prövningsutlåtande. Utskottet kan konstatera att antalet förslag till lagstifningsutkast från kommissionen minskat 2014 jämfört med 2013.

Av de sju utkast till lagstifningsakter som utskottet prövade under 2014 innehöll tre utkast förslag om straffrättsligt samarbete och två förslag om polissamarbete. Övriga utkast innehåller förslag om transportpolitik och bekämpning av bedrägeri.

Utvecklingen av kompetensfördelningen mellan medlemsstaterna och EU

Det straffrättsliga samarbetet

Det straffrättsliga samarbetet inom unionen ska bygga på principen om ömsesidigt erkännande av domar och rättsliga avgöranden och inbegriper en tillnämning av medlemsstaternas lagar och andra författningar på vissa områden. Om det är nödvändigt för att underlätta det ömsesidiga erkännandet av domar och rättsliga avgöranden samt polisarbete och rättsligt samarbete i sådana straffrättsliga frågor som har en gränsöverskridande dimension, får EU genom minimidirektiv fastställa minimiregler om t.ex. straffrättsliga

förfaranden. I dessa minimiregler ska skillnaderna mellan medlemsstaternas rättsliga traditioner och rättssystem beaktas (artikel 82 i EUF-fördraget).

EU får genom direktiv även fastställa minimiregler om fastställande av brottsrekvisit och påföljder inom området med särskilt allvarlig brottslighet med ett gränsöverskridande inslag. Detsamma gäller om det är nödvändigt att säkerställa ett effektivt genomförande av unionens politik på ett område som omfattas av harmoniseringsåtgärder (artikel 83 i EUF-fördraget).

Förslagen om direktiv om att stärka vissa aspekter av oskuldspresumtionen och rätten att närvara vid huvudförhandling (KOM(2013) 821) och direktiv om rättssäkerhetsgarantier i rättsliga förfarande för misstänkta eller tilltalade som är barn (KOM(2013) 822) ingår i kommissionens paket med förslag om processuella rättigheter. Det första förslaget innebär att kompetens överlämnas när det gäller minimiregler för att garantera principen att alla enskilda som misstänks eller anklagas av polisen eller andra rättsvårdande myndigheter ska behandlas som oskyldiga till dess motsatsen bevisas. Det andra förslaget som nämns ovan innebär att kompetens överlämnas även när det gäller minimiregler för att garantera att alla, som är under 18 år och misstänks eller anklagas för brott, tillerkänns vissa särskilda rättigheter, som t.ex. rätt att biträdas av försvarare.

I kommissionens paket med förslag om processuella rättigheter ingår även förslaget till direktiv om rätt till provisorisk rättshjälp för misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden och om rättshjälp i förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder (KOM(2013) 824). Förslaget kompletterar direktiv 2013/48/EU om rätt till tillgång till försvarare. Förslaget innebär att kompetens överlämnas när det gäller misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden och deras rätt till provisorisk rättshjälp från det att de frihetsberövas till dess att ett slutligt beslut fattas i frågan om rättshjälp.

Syftet med förslagen är att ytterligare stärka rättssäkerhetsgarantierna för enskilda i straffrättsliga förfaranden.

Förslagen som ingår i paketet med processuella rättigheter är en fortsättning på det lagstiftningsprogram där EU tidigare antagit ett direktiv om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden (2010/64/EU), ett direktiv om rätt till information vid straffrättsliga förfaranden (2012/13/EU) och ett direktiv om rätt till tillgång till försvarare och rätt till kontakter vid frihetsberövande (2013/48/EU).

Polissamarbetet

Inom polissamarbetet har utskottet prövat dels ett förslag om att flytta sätet för Europeiska polisakademien (Cepol) (17043/13), dels ett förslag om att inrätta en ny myndighet, Europeiska unionens byrå för utbildning av tjänstemän inom brottsbekämpning (Cepol) (KOM(2014) 465). Genom det senare förslaget föreslår kommissionen att EU:s polisakademi ska göras om till en EU-myndighet för utbildning i brottsbekämpning. Förslagen innebär inte att någon kompetens överlämnas till EU.

Bedrägeribekämpning

Utskottet har även subsidiaritetsprövat ett förslag om att inrätta en tillsynsansvarig funktion med uppgift att bl.a. granska och ge rekommendationer om klagomål som kan föras fram av någon som är inblandad i Europeiska byrån för bedrägeribekämpnings (Olaf) utredningar. Förslaget innebär inte att någon kompetens överlämnas till EU.

Transportpolitik

Utskottet har också subsidiaritetsprövat ett förslag till direktiv om underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott. Det föreslagna direktivet är avsett att ersätta direktiv 2011/82/EU, som har ogiltigförklarats av EU-domstolen, eftersom den ansåg att direktivet var antaget på en felaktig rättslig grund (artikel 87.2 om polissamarbete i EUF-fördraget). Det nya förslaget, med artikel 91.1c i EUF-fördraget som rättslig grund, är nästan identiskt med det tidigare och handlar om utbyte av information om uppgifter i fordonsregister för att identifiera ägare till fordon som varit inblandade i trafikbrott i andra medlemsstater än den där de är registrerade.

Utskottets inställning

Det samarbete som efter Lissabonfördragets ikraftträdande finns på det straffrättsliga området innebär att delar av den nationella kompetensen förs över till EU. Detta medför att lagstiftningen på EU-nivå stärks och att utrymmet för nationell lagstiftning minskar i motsvarande mån. Som utskottet påpekat i tidigare yttranden, senast vid uppföljningen av 2013 års subsidiaritetsprövningar (yttr. 2014/15:JU2y), är denna kompetensöverföring i många fall nödvändig för att nå ett effektivt samarbete, dvs. att förebygga och bekämpa gränsöverskridande och allvarlig brottslighet. Som utskottet tidigare konstaterat har ett omfattande lagstiftningsarbete skett på området, vilket också har lett till en betydande kompetensöverföring till EU och motsvarande inskränkning av den nationella kompetensen. Det är viktigt att uppmärksamma den samlade effekten som olika förslag kan ha tillsammans, vilken kan vara svår att överblicka vid enskilda förslag.

Tre av de förslag som utskottet prövat under 2014 har gällt processuella frågor. Utskottets uppfattning är att åtgärder för att stärka misstänkta eller tilltalades processuella rättigheter förbättrar förutsättningarna för det rättsliga samarbetet. Utskottet anser att den överföring av kompetens som förslagen medför syftar till att nå ett effektivt samarbete och därmed får anses nödvändig.

Utskottet vidhåller också sin tidigare anförda inställning att det är viktigt att subsidiaritetsfrågan ges särskild uppmärksamhet när det handlar om förslag till lagstiftning inom det straff- och processrättsliga området. Rättsliga frågor, och i synnerhet straffrättsliga frågor, återspeglar grundläggande värden, seder

och bruk i medlemsländerna. Dessa frågor utgör en central del för varje stats funktion och legitimitet och är därför av särskild betydelse för medlemsstaterna.

De rättsliga frågornas särskilda karaktär innebär även att det är viktigt att utvecklingen på området är förankrad hos medlemsstaterna. Utskottet vill även här framhålla att det är av största betydelse att subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen beaktas och att kommissionen i sitt fortsatta lagstiftningsarbete tar hänsyn till medlemsstaternas synpunkter i dessa avseenden. Detta gäller inte minst det fortsatta lagstiftningsarbetet vad gäller kommissionens förslag om att inrätta en europeisk åklagarmyndighet. Som utskottet påtalat i ett yttrande till utrikesutskottet om kommissionens arbetsprogram 2015 (2014/15:JU4y) anser utskottet alltså att förslaget i sin helhet strider mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottets inställning är att i synnerhet straff- och processrättslig lagstiftning på EU-nivå endast ska initieras om det står klart att en sådan lagstiftning bidrar med ett betydande mervärde. Som utskottet anförde i sitt utlåtande om EU:s agenda för rättsliga frågor till 2020 – Att stärka förtroendet, rörligheten och tillväxten inom EU (utl. 2013/14:JU41), bör behovet av åtgärder på EU-nivå grundligt analyseras inför varje sådant beslut. I sitt yttrande till utrikesutskottet om kommissionens arbetsprogram 2015 välkomnade utskottet därför kommissionens restriktivare hållning till ny lagstiftning på EU-nivå. I arbetsprogrammet bekräftas det s.k. refit-program som kommissionen inlett. Utskottet noterade även med tillfredsställelse att kommissionen i sitt arbetsprogram framhåller att EU inte ska lägga sig lika mycket i sådant som bättre hanteras på medlemsstatsnivå. Utskottet ser således positivt på att ett ökat fokus ska läggas på att genomföra, tillämpa och utvärdera den lagstiftning som redan finns.

Utskottets uppfattning är att subsidiaritetsprövningarna fungerar väl, men vill markera vikten av att dessa kan genomföras innan förhandlingen om förslagen inleds. Detta för att de synpunkter som parlamenten framför ska beaktas i de fortsatta förhandlingarna. Vidare välkomnar utskottet kommissionens avsikt att söka en nära dialog med de parlament som lämnat motiverade yttranden när tröskeln för ett s.k. gult kort är nådd, men även i vissa fall när tröskeln för en omprövning inte nås.

Stockholm den 5 november 2015

På justitieutskottets vägnar

Beatrice Ask

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Beatrice Ask (M), Annika Hirvonen Falk (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Arhe Hamednaca (S), Anti Avsan (M), Susanne Eberstein (S), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (FP), Andreas Carlson (KD), Lawen Redar (S), Runar Filper (SD) och Torbjörn Björlund (V).

BILAGA 4

Socialförsäkringsutskottets yttrande 2015/16:SfU2y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Sammanfattning

Enligt 7 kap. 8 § riksdagsordningen ska konstitutionsutskottet följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

Konstitutionsutskottet beslutade den 17 september 2015 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över de iakttagelser de gjort i en promemoria som upprättats vid konstitutionsutskottets kansli.

Konstitutionsutskottets uppföljning omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. som ledde till beslut antingen i utskottet (protokollsutdrag eller utlåtande med förslag till motiverat yttrande) eller i kammaren (motiverat yttrande), under tiden den 1 januari–31 december 2014.

Socialförsäkringsutskottet genomförde under denna period fem subsidiaritetsprövningar. Utskottets yttrande tar sin utgångspunkt i dessa ärenden. I samtliga fall har utskottet funnit att utkastet till lagstiftningsakter inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottets överväganden

Inledning

Konstitutionsutskottets uppföljning avser dels utfallen på en övergripande nivå av de genomförda subsidiaritetskontrollerna, dels den formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter som översänts för subsidiaritetskontroll och vilka metoder som har använts vid dessa subsidiaritetsprövningar.

Av den promemoria som har upprättats framgår att konstitutionsutskottet särskilt önskar följande:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2014 jämfört med 2013 samt det samlade utfallet sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.
2. En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde har minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar om kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar. Om kontakter med representanten inte brukar förekomma, önskas en kommentar till varför möjligheten inte används.
5. En kommentar till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar.
6. En kommentar om inhämtande av information från IPEX.
7. Kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar.

Under tiden den 1 januari–31 december 2014 genomförde socialförsäkringsutskottet fem subsidiaritetsprövningar av utkast till lagstiftningsakter från kommissionen:

Förslag till förordning om ändring av förordning (EG) nr 539/2001 om fastställande av förteckningen över tredjeländer vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredjeländer vars medborgare är undantagna från detta krav (KOM(2013) 853).

Förslag till förordning om en rundrevisering och om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och förordningarna (EG) nr 562/2006 och (EG) nr 767/2008 (KOM(2014) 163).

Förslag till förordning om unionskodexen om viseringar (viseringskodex) (omarbetning) (KOM(2014) 164).

Förslag till förordning om ändring av förordning (EU) nr 604/2013 (Dublinförordningen) när det gäller att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en ansökan om internationellt skydd av ensamkommande barn utan någon familjemedlem, något syskon eller någon släkting som lagligen vistas i en medlemsstat (KOM(2014) 382).

Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om upphävande av vissa rättsakter inom området med frihet, säkerhet och rättvisa (KOM(2014) 713).

Under den aktuella perioden hänför sig tre prövningar till politikområdet gränskontroll (art. 77 i EUF-fördraget), en till området asylpolitik (art. 78 i EUF-fördraget) och en till områdena gränskontroll, asylpolitik, invandringspolitik och polissamarbete (art. 77, 78, 79, 87 i EUF-fördraget).

Dessa politikområden faller under avdelning V i EUF-fördraget. Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, där det bl.a. framgår att unionen ska utgöra ett område med frihet, säkerhet och rättvisa med respekt för de grundläggande rättigheterna och de olika rättssystemen och rättsliga traditionerna i medlemsstaterna. Unionen ska säkerställa att det inte förekommer någon kontroll av personer vid de inre gränserna, och den ska utarbeta en gemensam politik för asyl, invandring och kontroll av de yttre gränserna som grundar sig på solidaritet mellan medlemsstaterna och som är rättvis för medborgare i tredjeländer (art. 67). För avdelningen V gäller delad befogenhet mellan unionen och medlemsstaterna enligt EUF-fördraget, avdelning 1 Unionens befogenhetskategorier och befogenhetsområden, artikel 4.2.

Utskottets iakttagelser

Utskottet gör följande iakttagelser när det gäller frågorna om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar under 2014 jämfört med 2013, det samlade utfallet sedan Lissabonfördragets ikraftträdande, i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden har minskat samt om hur utvecklingen på olika områden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.

Utskottet prövade under tiden den 1 december 2009–31 december 2014 19 utkast till lagstiftningsakter. Dessa gällde främst politikområdena gränskontroll, invandringspolitik och asylpolitik. Flera av utkasten berörde flera politikområden. I samtliga fall gjorde utskottet bedömningen att utkasten inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Lissabonfördraget delar in avdelning V, Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, i fyra områden, varav politik som rör gränskontroll, asyl och invandring är ett och ett annat rör polissamarbete. Utskottet kan konstatera att områdena har en starkt gränsöverskridande dimension och att det därför är

nödvändigt att ha ett effektivt samarbete på europeisk nivå på områdena. Utskottet har inte heller vid något tillfälle funnit skäl att lämna ett motiverat yttrande över ett utkast till lagstiftningsakt. Mot denna bakgrund är det enligt utskottets mening svårt att i dag bedöma hur det samlade utfallet på politikområdet förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.

Som angetts ovan prövade utskottet fem utkast till lagstiftningsakter under den nu aktuella perioden.

Ett av förslagen innebar att Moldaviens medborgare med biometriska pass flyttas över till förteckningen i viseringsförordningen för dem som inte är skyldiga att inneha visering. Ett förslag gällde införandet av en ny förordning för en ny typ av visering, s.k. rundresevisering, för personer som planerar att röra sig inom en eller flera medlemsstaters territorium under mer än 90 dagar, och ett förslag gällde en omarbetning av den s.k. viseringskodexen för att förenkla viseringsprocessen genom bl.a. krav på kortare handläggningstider. Ett ytterligare förslag innebar en ändring i Dublinförordningen och rörde frågan om vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en ansökan om internationellt skydd av ett ensamkommande barn. Det sista förslaget som prövades under perioden innebar att ett antal rättsakter som rör området med frihet, säkerhet och rättvisa, inklusive regelverket inom den f.d. tredje pelaren, inte längre var relevanta på grund av sin tillfälliga karaktär eller på grund av att deras innehåll har införts i nya rättsakter.

Ett genomförande av de ovannämnda förslagen kan enligt utskottets bedömning inte anses minska utrymmet för nationella åtgärder. Utskottet kan inte heller se att förslagen i sig inneburit en förskjutning av kompetens eller befogenheter mellan unionen och medlemsstaterna.

När det gäller frågan om kommissionens motiveringar kan utskottet konstatera att kommissionen i fyra av fem förslag har lämnat en redogörelse för förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen. I ett fall, när det gällde förslaget om att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en ansökan om internationellt skydd av ensamkommande barn, lämnades ingen motivering alls med anledning av att det är ett specialinriktat förslag som är en följd av de förberedelser som föregick den omarbetade Dublinförordningen.

Utskottet kan konstatera att det inte har funnits skäl att kontakta riksdagens representant vid EU:s institutioner om subsidiaritetsprövningarna på grund av ärendenas relativt okomplicerade natur. Det har varit tillräckligt att inhämta information från IPEX, där en kontroll har gjorts av om andra EU-länder har inlett ett subsidiaritetsförfarande eller lämnat ett motiverat yttrande. I utskottets prövningar under 2014 har emellertid inte någon information från IPEX eller från andra nationella parlament ingått.

Utskottets prövning av hänvisade förslag fungerar väl och görs ofta med förenklad behandling.

Stockholm den 10 november 2015

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Johan Forssell (M), Carina Ohlsson (S), Mikael Cederbratt (M), Phia Andersson (S), Lars-Arne Staxäng (M), Yilmaz Kerimo (S), Rickard Persson (MP), Lotta Finstorp (M), Kerstin Nilsson (S), Linus Bylund (SD), Emma Carlsson Löfdahl (FP), Wiwi-Anne Johansson (V), Roland Utbult (KD), Teresa Carvalho (S), Fredrik Christensson (C) och Paula Bieler (SD).

BILAGA 5

Socialutskottets yttrande 2015/16:SoU2y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 17 september 2015 att ge övriga utskott tillfälle att kommentera de iakttagelser om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som redovisats i en promemoria som upprättats inom konstitutionsutskottets kansli. Konstitutionsutskottet vill att utskotten kommenterar och gör bedömningar om vissa särskilt angivna frågor.

Uppföljningen omfattar de subsidiaritetsprövningar som gjordes i riksdagen under 2014.

I yttrandet redovisar socialutskottet sina kommentarer och bedömningar när det gäller konstitutionsutskottets frågor.

Utskottets överväganden

Konstitutionsutskottet har sedan 2010 en skyldighet att följa riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser¹.

Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens subsidiaritetsprövningar 2014

Konstitutionsutskottets uppföljning hösten 2015 omfattar alla 58 subsidiaritetsprövningar som gjorts i riksdagen under 2014.

Uppföljningen avser dels den formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter, dels utfallet av subsidiaritetsprövningarna på en övergripande nivå. I denna liksom i tidigare uppföljningar vill konstitutionsutskottet sätta fokus på utfallet i ärendena under 2014 och det sammantagna utfallet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Konstitutionsutskottet har, som vid tidigare uppföljningar, beslutat att ge bl.a. socialutskottet tillfälle att senast den 10 november 2015 yttra sig över de iakttagelser som gjorts och som finns redovisade i en promemoria med bilagor som upprättats vid konstitutionsutskottets kansli.²

I årets uppföljning vill konstitutionsutskottet få särskilt följande kommentarer och bedömningar från utskotten:

- En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2014 jämfört med 2013 samt sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.
- En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av de EU-förslag som nämns i promemorian samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
- En kommentar om kommissionens motiveringar.
- En kommentar om kontakterna med riksdagens representant vid EU:s institutioner för att få och lämna information och hur kontakterna fungerar. Om inga kontakter förekommer bör utskottet kommentera varför.
- En kommentar till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar.
- En kommentar om inhämtande av information från IPEX.

¹ Se 7 kap. 8 § andra stycket riksdagsordningen.

² KU prot. 2015/16:1.

- Konstitutionsutskottet önskar även kommentarer i övrigt om hur subsidiaritetsprövningen fungerar och eventuella förslag till eller önskemål om förbättringar.

Socialutskottets subsidiaritetsprövningar 2014

De prövade lagstiftningsutkasterna

Socialutskottet har under den aktuella tidsperioden prövat två utkast till lagstiftningsakt. Inte någon av prövningarna resulterade i något förslag till motiverat yttrande.

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 726/2004 om inrättande av gemenskapsförfaranden för godkännande av och tillsyn över humanläkemedel och veterinärmedicinska läkemedel samt om inrättande av en europeisk läkemedelsmyndighet, KOM(2014) 557
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om veterinärmedicinska läkemedel, KOM(2014) 558.

Lagstiftningsförslagen har ännu inte resulterat i någon lagstiftning på EU-nivå.

Socialutskottets kommentarer och bedömningar

Under följande underrubriker redovisas de frågor som konstitutionsutskottet vill få svar på. Under varje underrubrik redovisas socialutskottets kommentarer och bedömningar.

Det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2014 jämfört med 2013 samt sedan Lissabonfördraget trädde ikraft

Under 2013 gjorde socialutskottet fyra prövningar, varav en ledde till utlåtande. Under 2014 har socialutskottet gjort två prövningar utan att någon har lett till ett utlåtande.

Under tiden den 1 december 2009–31 december 2014 har socialutskottet prövat totalt 19 utkast till lagstiftningsakt. Av dessa berörde tio utkast såväl tillnärmning av lagstiftning som folkhälsa.

Ett av förslagen som prövades 2013 och de två utkast som prövades 2014 gällde såväl tillnärmning av lagstiftning som folkhälsa. Resterande prövningar under 2013 gällde tillnärmning av lagstiftning.

Genom åren har endast ett prövat utkast berört socialpolitik, och ytterligare ett har berört ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder).

Socialutskottet konstaterar att en majoritet av alla prövade ärenden, inklusive de båda ärenden som prövats 2014, fortfarande avser både tillnärmning av lagstiftning och folkhälsa.

Utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde till följd av de EU-förslag som nämns i promemorian samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen

Den gemensamma lagstiftningen på det aktuella området utgörs i dag av direktiv 2001/82/EG om veterinärmedicinska läkemedel, som är genomfört i svensk lagstiftning, och förordning (EG) nr 726/2004 om godkännande av och tillsyn över human- och veterinärmedicinska läkemedel, som är direkt tillämplig men kompletteras av svenska bestämmelser. Enligt förslaget ersätts 2001/82/EG av en förordning³, vilket innebär att bestämmelserna blir direktverkande. En omfattande översyn av den svenska lagstiftningen måste göras, och dubbelregleringar måste rensas bort.

Enligt det andra förslaget⁴ ska de båda processerna för djur- och humanläkemedel delas upp, och bestämmelser om godkännande av djurläkemedel flyttas i stället över till den föreslagna förordningen om veterinärmedicinska läkemedel.

Det har framgått att målsättningen för översynen är att komma till rätta med de viktigaste problemen med dagens regelverk och att det huvudsakliga problemet är att det finns för få godkända djurläkemedel på den europeiska marknaden. Andra problem är att det komplexa regelverket ger en onödigt stor administrativ börda och att den gemensamma marknaden för djurläkemedel fungerar dåligt. Förslaget innehåller även åtgärder för att komma till rätta med den ökande antibiotikaresistensen.

Utskottet konstaterar inledningsvis att de båda förslagen rör ändringar i den befintliga gemensamma lagstiftningen och att utrymmet för nationella åtgärder alltså redan är i viss mån begränsat. Utskottet ser därutöver positivt på målsättningen med översynen liksom att den sker på EU-nivå. I detta sammanhang noterar utskottet särskilt ambitionen att komma till rätta med den ökande antibiotikaresistensen.

Kommissionens motiveringar

Socialutskottet kan liksom konstitutionsutskottet konstatera att kommissionens motivering saknas när det gäller ändringen i förordningen och att motiveringen som avser ändringen i det befintliga direktivet är kortfattad. Därutöver lämnar kommissionen i Finansieringsöversikt för rättsakt en motivering till varför förslaget om ändring av direktivet ger ett mervärde på unionsnivå.

Utskottet anser att det naturligtvis är en fördel för prövningen att kommissionen uppfyller sin fördragsenliga skyldighet att lämna en utförlig motivering med avseende på subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och att den lämnas i sin helhet under en rubrik. Detta gäller särskilt i de fall

³ Jämför förslaget i KOM(2014) 558

⁴ Jämför förslaget i KOM(2014) 557

där det inte är uppenbart att det finns gränsöverskridande aspekter på den föreslagna åtgärden som inte på ett tillfredsställande sätt kan regleras genom åtgärder av medlemsstaterna själva. Utskottet vill i detta sammanhang nämna att informationen som utskottet får om regeringens inställning i frågan många gånger bidrar med underlag för bedömningen.

Utskottets kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner

Det togs inte någon kontakt med riksdagens representant vid institutionerna eftersom det inte bedömdes finnas något behov av det.

Kontakter med andra nationella parlament

Det har inte tagits några kontakter med andra nationella parlament i subsidiaritetsärendena.

Inhämtande av information från IPEX (Interparliamentary EU Information Exchange).

Information från IPEX har hämtats in i subsidiaritetsärendena och vidarebefordrats till utskottets ledamöter. Denna har dock inte föranlett några ytterligare åtgärder.

Kommentarer i övrigt.

Socialutskottet använder inte någon form av förenklad beredning. Normalt sett planeras två beredningstillfällen för subsidiaritetsprövningarna, och kansliet lämnar ett skriftligt underlag inför dessa. Vid behov hålls ytterligare beredningstillfällen. Regeringens inställning inhämtas genom en faktapromemoria eller genom ett skriftligt yttrande. Sedan en tid har utskottet i samband med subsidiaritetsprövningarna i många fall också haft en överläggning med regeringen om utkastet till lagstiftningsakt. Vid överläggningarna representeras regeringen nästan undantagslöst av statssekreteraren. Socialutskottet prioriterar inte något särskilt ärende och väljer inte ut ärenden för olika former av beredning.

Stockholm den 3 november 2015

På socialutskottets vägnar

Emma Henriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Henriksson (KD), Anna-Lena Sörenson (S), Cecilia Widegren (M), Lennart Axelsson (S), Finn Bengtsson (M), Mikael Dahlgvist (S), Amir Adan (M), Carina Herrstedt (SD), Barbro Westerholm (FP), Karin Rågsjö (V), Hans Hoff (S), Yasmine Larsson (S), Sofia Fölster (M), Staffan Danielsson (C), Stefan Nilsson (MP) och Christina Östberg (SD).

BILAGA 6

Utbildningsutskottets yttrande 2015/16:UbU2y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 17 september 2015 att ge övriga utskott tillfälle att senast den 10 november 2015 yttra sig över en promemoria som upprättats vid konstitutionsutskottets kansli. I promemorian beskrivs vilka iakttagelser konstitutionsutskottet gjort vid uppföljningen av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen.

Konstitutionsutskottets uppföljning hösten 2015 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. ledde till beslut antingen i ett utskott (protokollsutdrag) eller i kammaren (motiverat yttrande), under tiden den 1 januari–31 december 2014. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas.

Utbildningsutskottet redovisar i yttrandet sina kommentarer och bedömningar med anledning av konstitutionsutskottets frågor och iakttagelser.

Utskottets överväganden

Inledning

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 9 kap. 20 § riksdagsordningen, förkortad RO, till uppgift att pröva om ett utkast till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskotten i riksdagen. Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § RO följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

Konstitutionsutskottet har för uppföljningen av 2014 års subsidiaritetsprövningar beslutat att efterfråga övriga utskotts eventuella kommentarer till och bedömningar av de iakttagelser som konstitutionsutskottet gjort i en promemoria som översänts till utskotten (daterad den 17 september 2015). Konstitutionsutskottet önskar dessutom få svar på några frågor. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas.

Konstitutionsutskottet önskar särskilt få följande kommentarer och bedömningar:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2014 jämfört med 2013 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.
2. En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprovats av utskottet samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar om kommissionens motiveringar i fråga om subsidiaritetsprincipen.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information och hur kontakterna fungerar. Om kontakter med representanten inte brukar förekomma önskas en kommentar till varför möjligheten inte används.
5. En kommentar till om några kontakter har tagits med andra nationella parlament i syfte att inhämta information om pågående subsidiaritetsprövningar.
6. En kommentar om inhämtande av information från IPEX.
7. Kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella önskemål eller förslag till förbättringar.

Utbildningsutskottets subsidiaritetsprövningar

Utbildningsutskottet genomförde en subsidiaritetsprövning under det nu aktuella uppföljningsåret 2014. Av protokollsutdraget från utbildningsutskottets sammanträde den 25 augusti 2014 som anmäldes till kammaren framgår att utskottet i detta fall ansåg att förslaget inte strider mot subsidiaritetsprincipen. Utbildningsutskottets kansli upprättade en kanslipromemoria för subsidiaritetsprövningen. Kansliet har i kanslipromemorian refererat till den s.k. tvåstegsmetoden (se även bet. 2010/11:KU18 s. 22).

Utbildningsutskottet har inte avgett något utlåtande till kammaren sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2014 prövade utskottet följande 14 utkast till lagstiftningsakter:

2011

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om reglerna för deltagande och spridning i "Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020)", KOM(2011) 810.
- Förslag till rådets beslut om inrättande av det särskilda programmet för genomförande av Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020), KOM(2011) 811.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 294/2008 om inrättande av Europeiska institutet för innovation och teknik, KOM(2011) 817.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om det strategiska innovationsprogrammet för Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT): institutets bidrag till ett mer innovativt Europa, KOM(2011) 822.

2012

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av "Erasmus för alla" – Unionens program för allmän utbildning, yrkesutbildning, ungdom och idrott, KOM(2011) 788.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020), KOM(2011) 809.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer och förordning [...] om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden, KOM(2011) 883.

2013

- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av ett stödprogram för rymdövervakning och spårning, KOM(2013) 107.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Copernicusprogrammet och om upphävande av förordning (EU) nr 911/2010, KOM(2013) 312.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i ett forsknings- och utvecklingsprogram som genomförs gemensamt av flera medlemsstater och som syftar till att stödja små och medelstora företag som bedriver forskning, KOM(2013) 493.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i ett europeiskt metrologiprogram för innovation och forskning som genomförs av flera medlemsstater, KOM(2013) 497.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i ett andra program för partnerskap mellan Europa och utvecklingsländerna inom området klinisk prövning som genomförs gemensamt av flera medlemsstater, KOM(2013) 498.
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i det gemensamma forsknings- och utvecklingsprogram för ett aktivt liv och it-stöd i boende som inlett av flera medlemsstater, KOM(2013) 500.

2014

- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om spridning av jordobservationsdata från satelliter för kommersiella ändamål, KOM(2014) 344.

Utbildningsutskottets ställningstagande

Utbildningsutskottet redovisar nedan sina kommentarer och bedömningar under ett antal underrubriker som motsvarar konstitutionsutskottets frågor.

Inledningsvis vill utskottet framhålla att EU-samarbete inom utbildningsutskottets beredningsområde till stor del bedrivs på andra sätt än genom lagstiftning. Inom politikområdet utbildning har EU endast befogenhet att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder, enligt artiklarna 165–166 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Inom politikområdet forskning och teknisk utveckling samt rymden har EU s.k. delad befogenhet, dvs. befogenhet att vidta åtgärder under förutsättning att det inte hindrar medlemsstaterna från att utöva sina befogenheter, se artiklarna 179–190 i EUF-fördraget.

Det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2014 jämfört med 2013 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande

Utbildningsutskottet har hittills behandlat ett relativt begränsat antal subsidiaritetsärenden (totalt 14 utkast till lagstiftningsakter). Som framgått ovan har utbildningsutskottet inte i något fall avgett ett utlåtande till kammaren sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Under det nu aktuella uppföljningsåret 2014 har ett utkast till lagstiftningsakt behandlats. Detta utkast till lagstiftningsakt grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget och frågan gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

För det föregående uppföljningsåret 2013 rörde fyra av de sex utkasten till lagstiftningsakter som utskottet prövade forskning och teknisk utveckling (artiklarna 182, 183, 185 och 188 i EUF-fördraget). De resterande två utkasten rörde rymdpolitik (artikel 189). Under 2011 och 2012 prövade utskottet fyra respektive tre utkast till lagstiftningsakter. Dessa fördelade sig på ett antal politikområden och tre av utkasten berörde flera områden. Utbildningsutskottet genomförde inga subsidiaritetsprövningar alls under 2010.

Vid en samlad bedömning av utskottets subsidiaritetsprövningar under 2014 jämfört med 2013 kan konstateras att antalet utkast som prövades minskade markant från sex till ett utkast. Det totala antalet subsidiaritetsprövningar i riksdagen minskade även kraftigt under 2014 jämfört med 2013. Minskningen innebar 65 färre utkast till lagstiftningsakter och från 123 utkast till 58 utkast.¹ Utbildningsutskottets andel av den totala mängden subsidiaritetsprövningar har således minskat och är alltså liten.

Vid en jämförelse av utskottets subsidiaritetsprövningar under 2014 jämfört med 2011–2013 kan det på motsvarande sätt konstateras att antalet utkast till lagstiftningsakter som utbildningsutskottet prövade har minskat, från mellan tre till sex utkast per år under 2011–2013 till ett utkast 2014. Denna utveckling, med ett färre antal subsidiaritetsärenden 2014 i jämförelse med 2010–2013, kan även observeras hos en majoritet av de andra utskotten.

Utrymmet för nationella åtgärder till följd av EU-förslag som subsidiaritetsprövats och hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen

Mot bakgrund av utbildningsutskottets relativt begränsade erfarenhet av subsidiaritetsärenden och av att dessa få ärenden är fördelade på ett relativt stort antal politikområden kan utskottet inte dra några mer övergripande

¹ Kommissionen framhåller i sin årsrapport 2014 om subsidiaritet och proportionalitet (KOM(2015) 315, s. 4) att det totala antalet förslag från kommissionen minskade mot slutet av mandatperioden. Den förra kommissionens mandatperiod löpte ut den 31 oktober 2014 och den nya kommissionen tillträdde den 1 november 2014.

slutsatser på det sätt som efterfrågas i punkt 2 i promemorian. Precis som i föregående års yttranden till konstitutionsutskottet (se yttr. 2013/14:UBU1y s. 4 och 2014/15:UBU1y s. 5) vill utbildningsutskottet dock peka på vikten av att de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar kan genomföras innan förhandlingarna om rättsakterna inleds. I annat fall finns risken att värdet av de nationella parlamentens subsidiaritetsprövning minskar.

Kommissionens motiveringar i fråga om subsidiaritetsprincipen

Kommissionen var förslagsställare i det ärende som utskottet prövade 2014, liksom i samtliga ärenden som utskottet prövade under perioden 2011–2013. Utifrån utbildningsutskottets samlade erfarenhet av subsidiaritetsärenden vill utskottet som i föregående års yttranden (se yttr. 2013/14:UBU1y s. 4 och 2014/15:UBU1y s. 5) framhålla att kommissionens motiveringar till varför den anser att förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen generellt sett är mycket summariska och kan utvecklas ytterligare. Riksdagen behöver ett bra underlag för att kunna utföra sin uppgift på bästa sätt. Utbildningsutskottet har inte behandlat något utkast där kommissionens motivering i subsidiaritetsfrågan saknats.

Utskottets kontakter om subsidiaritetsprövningar

Som påpekats ovan bedrivs EU-samarbete inom utbildningsutskottets beredningsområde till stor del genom andra vägar än lagstiftning. Detta bidrar till att utskottet hittills har behandlat ett relativt begränsat antal subsidiaritetsärenden.

Utbildningsutskottets kansli har i något enstaka fall sedan förfarandet med subsidiaritetsprövningar infördes haft kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för att få information i ett ärende. Det har dock inte förekommit några kontakter under uppföljningsåret 2014. Utskottet vill i sammanhanget dock framhålla att utbildningsutskottets kansli har kontakter med och får behjälplig information från riksdagens representant vid EU:s institutioner i andra fall än när det gäller ärenden om subsidiaritetsprövningar.

Utskottet har inte tagit kontakt med andra nationella parlament i syfte att få information om pågående subsidiaritetsprövningar.

Inhämtande av information från IPEX

För den subsidiaritetsprövning som utbildningsutskottet genomförde under uppföljningsåret 2014 hämtade utskottet information från webbplatsen IPEX (Interparliamentary EU Information Exchange) inför utskottets behandling av ärendet. Den information som fanns tillgänglig vid detta tillfälle var dock begränsad. Utskottet har vid tidigare års behandlingar av subsidiaritetsärenden inte funnit några uppgifter på webbsidan av relevans för dess ärenden. Utskottets samlade intryck är därmed, som även påpekades i föregående års yttranden (se yttr. 2013/14:UBU1y s. 5 och 2014/15:UBU1y s. 6), att

information om behandlingen av ett ärende ofta har saknats på andra länders nationella sidor eller inte varit uppdaterad.

Övrigt

Utbildningsutskottets allmänna uppfattning är att dess behandling av subsidiaritetsärenden har fungerat väl. Utskottet har inget övrigt att tillägga.

Stockholm den 10 november 2015

På utbildningsutskottets vägnar

Christer Nylander

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Christer Nylander (FP), Camilla Waltersson Grönvall (M), Betty Malmberg (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Stefan Jakobsson (SD), Michael Svensson (M), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Erik Bengtzboe (M), Gunilla Svantorp (S), Robert Stenkvist (SD), Daniel Riazat (V), Annika Eclund (KD), Roza Güclü Hedin (S), Lena Emilsson (S), Marianne Pettersson (S) och Elisabet Knutsson (MP).

BILAGA 7

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

**Utdrag ur
PROTOKOLL** **UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2015/16:5**

DATUM 2015-11-03
TID 11.00 – 11.30
NÄRVARANDE Se bilaga 1

§ 3 Yttrande över riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Utskottet fortsatte behandlingen av fråga om yttrande till konstitutionsutskottet med anledning av konstitutionsutskottets granskning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen.

Utskottet beslutade om följande yttrande:

Utskottet hänvisar till sina redovisade synpunkter i förra årets yttrande till konstitutionsutskottet över subsidiaritetsprövningarna (2014/15: MJU1y). I övrigt har det inte framkommit något ytterligare som föranleder någon kommentar från utskottets sida.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

Vid protokollet:

Anna Klefborg

Rätt utdraget intygar:

Anna Klefborg

*Exp. 2015-11-03
Konstitutionsutskottet*

BILAGA 8

Avgjorda subsidiaritetsärenden i riksdagen 2014

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
FiU	KOM(2013) 937	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 260/2012 när det gäller övergången till EU-omfattande betalningar och autogireringar	140220		
	KOM(2014) 66	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om Europeiska unionens medverkan i en ökning av Europeiska investeringsfondens kapital	140318		
	KOM(2014) 40	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om rapportering och öppenhet om och insyn i transaktioner för värdepappersfinansiering	140325		
	KOM(2014) 43	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om strukturella åtgärder för att förbättra motståndskraften hos EU:s kreditinstitut	140325		
	KOM(2014) 167	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (omarbetning)	140603		
	KOM(2014) 367	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättandet av ett program för interoperabilitetslösningar för europeiska offentliga förvaltningar, företag och medborgare (ISA2). Interoperabilitet för modernisering av den offentliga sektorn	140819		
	KOM(2014) 379	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 184/2005 om gemenskapsstatistik över betalningsbalansen, internationell handel med tjänster och utländska direktinvesteringar vad gäller tilldelning av delegerade befogenheter och genomförandebefogenheter till kommissionen för antagande av vissa åtgärder	140819		
SkU	KOM(2013) 796	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 515/97 av den 13 mars 1997 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen	140116		
	KOM(2013) 814	Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2011/96/EU om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater	140121	140129	ja
			Utl. 2013/14:SkU23		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
SkU	KOM(2013) 839	Förslag till rådets beslut om tillstånd för Frankrike att tillämpa en nedsatt sats för vissa indirekta skatter på ”traditionell” rom som framställs i Guadeloupe, Franska Guyana, Martinique och Réunion och om ändring av beslut 2007/659/EG	140116		
	KOM(2013) 930	Förslag till rådets beslut om ändring av beslut 2009/831/EG vad gäller dess tillämpningsperiod	140116		
	KOM(2014) 24	Förslag till rådets beslut om ändring av beslut 2004/162/EG när det gäller dess tillämpning på Mayotte från och med den 1 januari 2014	140218		
	KOM(2014) 117	Förslag till rådets beslut om tillstånd för Portugal att tillämpa en nedsatt punktskattesats i den autonoma regionen Madeira för rom och likör som framställs och konsumeras där och i den autonoma regionen Azorererna för likör och eau-de-vie som framställs och konsumeras där	140325		
	KOM(2014) 171	Förslag till rådets beslut om tillämpningen av AIEM-skatten på Kanarieöarna	140403		
	KOM(2014) 181	Förslag till rådets beslut om ändring av giltighetstiden för beslut 2004/162/EG om sjötullsystemet i de franska utomeuropeiska departementen	140403		
	KOM(2013) 884	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om en unionsrättslig ram för tullrättsliga överträdelse och sanktioner	140612	140624	ja
	KOM(2014) 666	Förslag till rådets beslut om sjötullsystemet i de franska yttersta randområdena	141202		
JuU	17043/13	Initiativ från Belgien, Bulgarien, Tjeckien, Tyskland, Estland, Grekland, Spanien, Frankrike, Kroatien, Italien, Cypern, Lettland, Litauen, Luxemburg, Ungern, Malta, Nederländerna, Österrike, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien, Slovakien, Finland och Sverige till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av beslut 2005/681/RIF om inrättande av Europeiska polisakademin (Cepol)	140121		
	KOM(2013) 821	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om förstärkning av vissa aspekter av oskuldspresumtionen och av rätten att närvara vid rättegång i straffrättsliga förfaranden	140130		
	KOM(2013) 822	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om rättssäkerhetsgarantier för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden	140130		
	KOM(2013) 824	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om provisorisk rättshjälp för frihetsberövade misstänkta eller tilltalade och om rättshjälp inom ramen för förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder	140130		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
JuU	KOM(2014) 340	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU, Euratom) nr 883/2013 vad gäller inrättandet av en registeransvarig för rättssäkerhetsgarantier	140828		
	KOM(2014) 476	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott	141009		
	KOM(2014) 465	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska unionens byrå för utbildning av tjänstemän inom brottsbekämpning (Cepol) som upphäver och ersätter rådets beslut 2005/681/RIF	141113		
CU	KOM(2014) 186	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om personlig skyddsutrustning	140429		
	KOM(2014) 187	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om linbaneanläggningar	140429		
	KOM(2014) 212	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om privata enmansbolag med begränsat ansvar	140527		
	KOM(2014) 213	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2007/36/EG vad gäller uppmuntrande av aktieägares långsiktiga engagemang och direktiv 2013/34/EU vad gäller vissa inslag i årsberättelsen om företagsstyrning	140527		
UU	KOM(2013) 860	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om makroekonomiskt stöd till Republiken Tunisien	140116		
SfU	KOM(2013) 853	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 539/2001 om fastställande av förteckningen över tredjeländer vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredjeländer vars medborgare är undantagna från detta krav	140130		
	KOM(2014) 163	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en rundresevisering och om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och förordningarna (EG) nr 562/2006 och (EG) nr 767/2008	140506		
	KOM(2014) 164	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om unionskodexen om viseringar (viseringskodex) (omarbetning)	140506		
	KOM(2014) 382	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 604/2013 när det gäller att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en ansökan om internationellt skydd av ensamkommande barn utan någon familjemedlem, något syskon eller någon släkting som lagligen vistas i en medlemsstat	140918		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
SfU	KOM(2014) 713	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om upphävande av vissa rättsakter inom området med frihet, säkerhet och rättvisa	141211		
SoU	KOM(2014) 557	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 726/2004 om inrättande av gemenskapsförfaranden för godkännande av och tillsyn över humanläkemedel och veterinärmedicinska läkemedel samt om inrättande av en europeisk läkemedelsmyndighet	141106		
	KOM(2014) 558	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om veterinärmedicinska läkemedel	141106		
UbU	KOM(2014) 344	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om spridning av jordobservationsdata från satelliter för kommersiella ändamål	140825		
TU	KOM(2014) 28	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EG) nr 715/2007 och (EG) nr 595/2009 vad gäller minskning av förorenande utsläpp från vägfordon	140306		
MJU	KOM(2013) 892	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om kloning av nötkreatur, svin, får, getter och hästdjur som hålls och reproduceras för animalieproduktion	140128		
	KOM(2013) 893	Förslag till rådets direktiv om utsläppande av livsmedel framställda av djurkloner på marknaden	140128		
	KOM(2013) 894	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om nya livsmedel	140128		
	KOM(2013) 919	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om begränsning av utsläpp till luften av vissa föroreningar från medelstora förbränningsanläggningar	140128		
	KOM(2013) 920	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om minskning av nationella utsläpp av vissa luftföroreningar och om ändring av direktiv 2003/35/EG	140128		
	KOM(2014) 32	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1308/2013 och förordning (EU) nr 1306/2013 vad gäller stödordningen för utdelning av frukt och grönsaker, bananer och mjölk i skolor	140225		
	KOM(2014) 20	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om upprättande och användning av en reserv för marknadsstabilitet för unionens utsläppshandelssystem och om ändring av direktiv 2003/87/EG	140225		
	KOM(2014) 4	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 89/608/EEG, 90/425/EEG och 91/496/EEG vad gäller hänvisningar till avelsteknisk lagstiftning	140225		

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
MJU	KOM(2014) 5	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om avelstekniska och genealogiska villkor för handel med och import till unionen av avelsdjur och avelsmaterial från dem	140225		
	KOM(2014) 174	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kaseiner och kaseinater avsedda som livsmedel och om upphävande av rådets direktiv 83/417/EEG	140410		
	KOM(2014) 175	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av en justeringsgrad för direktstöd enligt rådets förordning (EG) nr 73/2009 avseende kalenderåret 2014	140410		
	KOM(2014) 180	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr XXX/XXX [förordningen om offentlig kontroll] och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 834/2007	140415		
	KOM(2014) 246	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upphävande av rådets direktiv 93/5/EEG av den 25 februari 1993 om hjälp till kommissionen och samarbete från medlemsstaternas sida vid den vetenskapliga granskningen av livsmedelsfrågor	140610		
	KOM(2014) 397	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiven 2008/98/EG om avfall, 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall, 1999/31/EG om deponering av avfall, 2000/53/EG om uttjänta fordon, 2006/66/EG om batterier och ackumulatörer och förbrukade batterier och ackumulatörer och 2012/19/EU om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska och elektroniska produkter	140826		
	KOM(2014) 556	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tillverkning, utsläppande på marknaden och användning av foder som innehåller läkemedel och om upphävande av rådets direktiv 90/167/EEG	141023		
	KOM(2014) 581	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om krav för utsläppsgränser och typgodkännande för förbränningsmotorer i mobila maskiner som inte är avsedda att användas för transporter på väg	141106		
NU	KOM(2013) 813	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om att skydda know-how och företagsinformation (företagshemligheter) som inte har röjts från att olagligen anskaffas, utnyttjas och röjas	140121 Utl. 2013/14:NU28	140129	nej

Utskott	KOM	Utkast till lagstiftningsakter	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
NU	KOM(2014) 258	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om anordningar för förbränning av gasformiga bränslen	140527		
AU	KOM(2014) 6	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ett europeiskt nätverk för arbetsförmedlingar, arbetstagarnas tillgång till rörlighetstjänster och ytterligare integration av arbetsmarknaderna	140220		
	KOM(2014) 221	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av ett europeiskt forum för att förbättra samarbetet när det gäller att förebygga och motverka odeklarerat arbete	140513		
Summa	58		55 protokollsutdrag		2
			3 utlåtanden		

BILAGA 9

Avgjorda subsidiaritetsärenden 2014 – per politikområde

Utskott	KOM	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Motiverat yttrande
FIU	KOM(2013) 937	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2014) 66	art. 173	Industripolitik	
	KOM(2014) 40	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2014) 43	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2014) 167	art. 53, 62, 114	Etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2014) 367	art. 172	Transeuropeiska nät	
SkU	KOM(2014) 379	art. 338	Statistik	
	KOM(2013) 796	art. 33, 325	Tullsamarbete, bekämpning av bedrägeri	
	KOM(2013) 814	art. 115	Tillnärmning av lagstiftning	ja
	KOM(2013) 839	art. 349	Särskilda åtgärder till skydd för de yttre randområdena	
	KOM(2013) 930	art. 349	Särskilda åtgärder till skydd för de yttre randområdena	
	KOM(2014) 24	art. 349	Särskilda åtgärder till skydd för de yttre randområdena	
	KOM(2014) 117	art. 349	Särskilda åtgärder till skydd för de yttre randområdena	
	KOM(2014) 171	art. 349	Särskilda åtgärder till skydd för de yttre randområdena	
	KOM(2014) 181	art. 349	Särskilda åtgärder till skydd för de yttre randområdena	
	KOM(2013) 884	art. 33	Tullsamarbete	ja
JuU	KOM(2014) 666	art. 349	Särskilda åtgärder till skydd för de yttre randområdena	
	17043/13	art. 87	Polissamarbete	
	KOM(2013) 821	art. 82	Straffrättsligt samarbete	
	KOM(2013) 822	art. 82	Straffrättsligt samarbete	
	KOM(2013) 824	art. 82	Straffrättsligt samarbete	
	KOM(2014) 340	art. 325	Bekämpning av bedrägeri	
	KOM(2014) 476	art. 91	Transportpolitik	
	KOM(2014) 465	art. 87	Polissamarbete	
CU	KOM(2014) 186	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2014) 187	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2014) 212	art. 50	Etableringsrätt	
	KOM(2014) 213	art. 50, 114	Etableringsrätt, tillnärmning av lagstiftning	

Utskott	KOM	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Motiverat yttrande
UU	KOM(2013) 860	art. 212	Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	
SFU	KOM(2013) 853	art. 77	Gränskontroll	
	KOM(2014) 163	art. 77	Gränskontroll	
	KOM(2014) 164	art. 77	Gränskontroll	
	KOM(2014) 382	art. 78	Asylpolitik	
	KOM(2014) 713	art. 77, 78, 79, 87	Gränskontroll, asylpolitik, invandringspolitik, polissamarbete	
SoU	KOM(2014) 557	art. 114, 168	Tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa	
	KOM(2014) 558	art. 114, 168	Tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa	
UbU	KOM(2014) 344	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
TU	KOM(2014) 28	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
MJU	KOM(2013) 892	art. 43	Jordbruk och fiskeri	
	KOM(2013) 893	art. 352	Flexibilitetsklausulen	
	KOM(2013) 894	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2013) 919	art. 192	Miljöpolitik	
	KOM(2013) 920	art. 192	Miljöpolitik	
	KOM(2014) 32	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri	
	KOM(2014) 20	art. 192	Miljöpolitik	
	KOM(2014) 4	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri	
	KOM(2014) 5	art. 42,43	Jordbruk och fiskeri	
	KOM(2014) 174	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2014) 175	art. 43	Jordbruk och fiskeri	
	KOM(2014) 180	art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri	
	KOM(2014) 246	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
	KOM(2014) 397	art. 114, 192	Tillnärmning av lagstiftning, miljöpolitik	
		KOM(2014) 556	art. 43, 168	Jordbruk och fiskeri, folkhälsa
	KOM(2014) 581	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
NU	KOM(2013) 813	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	nej
	KOM(2014) 258	art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	
AU	KOM(2014) 6	art. 46	Fri rörlighet för arbetstagare	
	KOM(2014) 221	art. 153	Socialpolitik	
Summa	58			2

BILAGA 10

Antal utkast till lagstiftningsakter – per politikområde 2009–2014

Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter den 1 december 2009–31 december 2014

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast till lagstiftningsakter					Totalt
		2009–2010	2011	2012	2013	2014	
Offentlighet	art. 15	0	1	0	0	0	1
Skydd för personuppgifter	art. 16	0	0	2	0	0	2
Bekämpning av diskriminering	art. 19	0	0	1	0	0	1
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare)	art. 21	0	1	1	1	0	3
Unionsmedborgarskap (konsulärt skydd)	art. 23	0	0	1	0	0	1
Tullsamarbete	art. 33	0	1	0	1	2	4
Jordbruk och fiskeri	art. 42, 43	13	25	12	17	7	74
Fri rörlighet för arbetstagare	art. 45, 46	1	1	1	1	1	5
Fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet)	art. 48	0	1	0	0	0	1
Etableringsrätt	art. 49, 50, 52, 53, 55	3	7	12	4	3	29
Fri rörlighet för tjänster	art. 56, 62	0	2	7	3	1	13
Kapital och betalningar	art. 64	0	0	0	1	0	1
Ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden	art. 67	0	1	0	1	0	2
Administrativt samarbete (området frihet, säkerhet och rättvisa)	art. 74	3	0	0	2	0	5
Gränskontroll	art. 77	6	5	4	5	4	24
Asyl	art. 78	2	0	3	0	2	7
Invandring	art. 79	3	0	3	1	1	8
Civilrättsligt samarbete	art. 81	1	5	1	4	0	11
Straffrättsligt samarbete	art. 82, 83, 84, 85, 86	9	4	4	4	3	24
Polissamarbete	art. 87, 88	1	1	2	1	3	8
Transportpolitik	art. 91, 100	3	4	9	22	1	39
Konkurrensregler	art. 103	0	0	0	1	0	1
Statligt stöd	art. 109	0	0	0	1	0	1
Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	art. 113	1	3	2	3	0	9
Tillnärmning av lagstiftning (inre marknaden)	art. 114	15	27	32	34	18	126
Tillnärmning av lagstiftning	art. 115	0	3	0	0	1	4

Politikområde i EUF-fördraget	Rättslig grund i EUF- fördraget	Antal utkast till lagstiftningsakter					
		2009– 2010	2011	2012	2013	2014	Totalt
Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)	art. 118	1	4	0	1	0	6
Ekonomisk och monetär politik	art. 121, 126, 127	5	0	3	0	0	8
Sysselsättning	art. 149	0	1	0	1	0	2
Socialpolitik	art. 153, 157	1	2	2	4	1	10
Europeiska socialfonden	art. 164	0	1	0	1	0	2
Utbildning m.m.	art. 165, 166	0	0	2	0	0	2
Kulturpolitik	art. 167	1	0	2	0	0	3
Folkhälsa	art. 168	0	2	10	8	3	23
Konsumentskydd	art. 169	0	1	1	0	0	2
Transeuropeiska nät	art. 170, 171, 172	1	4	2	5	1	13
Industripolitik	art. 173	1	4	3	1	1	10
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	art. 175, 177, 178	2	12	1	6	0	21
Forskning och teknisk utveckling	art. 182, 183, 185, 188	1	2	2	5	0	10
Rymdpolitik	art. 189	0	0	0	2	0	2
Miljöpolitik	art. 192	1	5	16	10	4	36
Energipolitik	art. 194	2	3	2	3	0	10
Turism	art. 195	1	0	2	1	0	4
Civilskydd	art. 196	0	0	1	0	0	1
Administrativt samarbete	art. 197	0	0	1	0	0	1
Associering av utomeuropeiska länder och territorier	art. 203	1	0	1	0	0	2
Gemensam handelspolitik	art. 207	0	1	1	3	0	5
Utvecklingssamarbete	art. 209, 210	1	1	7	1	0	10
Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	art. 212	1	4	7	2	1	15
Humanitärt bistånd	art. 214	0	0	1	1	0	2
Institutionella bestämmelser	art. 224	0	0	1	0	0	1
Bekämpning av bedrägeri	art. 325	0	1	2	0	2	5
Inhämtande av information	art. 337	1	0	0	0	0	1
Statistik	art. 338	5	2	4	11	1	23
Särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena	art. 349	0	4	0	1	7	12
Flexibilitetsklausulen	art. 352	2	1	5	2	1	11